

Onderrigt in de rij-kunst, bij de Nederlandsche troepen te paard

<https://hdl.handle.net/1874/30955>

ONDERRIGT

IN DE

R I J - K U N S T .

B.

W.

91507

ONDERRIGT

IN DE

R I J - K U N S T ,

BIJ DE

NEDERLANDSCHE TROEPEN TE PAARD.

GOEDGEKEURD DOOR DEN KONING, BIJ KABINETS-RESCRIPT
VAN DEN 8sten MEI 1859, N°. 104.

's Gravenhage en Amsterdam,
DE GEBROEDERS VAN CLEEF.

1859.

*Extract uit het Besluit van Zijne Koninklijke
Hoogheid den Souvereinen Vorst enz., van
den 29 December 1814, n°. 55.*

ART. 1.

Aan DE GEBROEDERS VAN CLEEF, *Boekdruckers en
Boekverkoopers in 's Gravenhage en te Amsterdam*, wordt
geaccordeerd het uitsluitend octrooi voor hen, hunne Erven
of regtverkriggenen, om binnen deze Landen te mogen
drukken en uitgeven alle Militaire Reglementen, Verorde-
ningen en Instructiën, hoe ook genaamd, welke op Onzen
last, door of van wege het Departement van Oorlog, door den
druk zullen worden gemeen gemaakt; wordende mitsdien,
ten behoeve van de Supplianten, gehouden voor alhier ge-
insereerd de bepalingen van Ons Besluit van den 24 II. N°. 1,
tegen het nadrukken van Boeken en Werken, waarvan de
eigendom aan anderen toekomt.

*Extract uit 's Konings Besluit van den 30 October
1829, n°. 83.*

ART. 8.

Het is Onze begeerte, dat het Departement van Oorlog
wake, ten einde zij bij het genot van het hun in den jare
1814 verleende octrooi volkomen worden gehandhaafd.

*De uitgevers dezes, allen geheel en of gedeeltelijken nadruk
willende voorkomen, erkennen geene exemplaren voor echt,
dan voorzien van hunne naanteekening.*

Gebroeders van Cleef

ONDERRIGT

IN DE

R I J - K U N S T ,

BIJ DE

NEDERLANDSCHE TROEPEN TE PAARD.

—
EERSTE DEEL.
—

- 1°. SCHOOL DES RUITERS TE PAARD.
- 2°. PELOTONS-SCHOOL TE PAARD.

's Gravenhage en Amsterdam,
DE GEBROEDERS VAN CLEEF.

—
1839.

INHOUD.

INLEIDING.	Bladz.	1
Eerste klasse.		1
Tweede klasse.		2
Derde klasse.		3
Indeeling van het-onderwijs.		3
ONDERRIGT VOOR DE EERSTE KLASSE.		4
Onderrigt op deken en trens.		6
Kleeding van den man en toerusting van het paard.		8
EERSTE LES.		9
EERSTE OEFENING.		10
Het geleiden naar en uit de rijbaan.		10
Opstellen in de rijbaan, en houding der ruiters alvorens te paard te stijgen.		11
Benaming der deelen van het paard.		12
Opspringen.		13
Zit en houding te paard		14
Binnen en buitenzijde der rijbaan.		17
Positie der handen en besturing met de trens.		17
Eerste positie der hand.		18
Tweede positie der hand.		18
De teugels der trens verlngen en verkorten.		19

<i>De teugels kruisen en verdeelen..</i>	Bladz.	19
<i>Bewegingen der hand bij de besturing van het paard op de trens.</i>		20
<i>Werking der hand op de besturing van het paard.</i>		22
<i>Werking der beenen.</i>		23
<i>Vereenigde werking van handen en beenen in gewone gevallen.</i>		24
<i>Het verzamelen.</i>		24
<i>Het in gang brengen van het paard.</i>		26
<i>Het ophouden.</i>		27
<i>Het teruggaan.</i>		29
<i>Houding van het bovenlijf.</i>		31
<i>Wendingen.</i>		31
<i>Halve en heele wendingen stilstaande.</i>		31
<i>Rusten.</i>		34
<i>Afspriegen.</i>		35
<i>Defileren.</i>		36
TWEDE OEFENING.		
<i>Ter regter of linkerhand marcheren.</i>		38
<i>Veranderingen van hand.</i>		40
<i>Van den stap in den draf overgaan.</i>		41
<i>Van den draf in den stap overgaan.</i>		43
<i>Groote volte.</i>		44
<i>Halve en heele wendingen in den gang.</i>		45
<i>Voltes.</i>		46
<i>Ter regter of ter linker zijde in bataille.</i>		47
TWEDE LES.		
<i>Oefening op den zadel met trens, zonder stijgbeugels.</i>		49
EERSTE OEFENING.		
<i>Het rijden op den zadel.</i>		50
<i>Opstijgen.</i>		51
<i>Afstijgen.</i>		52

<i>Het gebruik der sporen.</i>	Bladz.	53
<i>Ter regter of linkerhand marcheren.</i>		53
<i>Draf op den zadel.</i>		54
<i>Versterken van den draf.</i>		54
<i>Verkorten van den draf.</i>		55
<i>Uit den draf halt houden.</i>		56
<i>Herhaling van de reprises der eerste les.</i>		56
TWEDE OEFENING.		57
<i>Het rijden in de tweede positie der handen.</i>		57
<i>Wendingen en voltes in de tweede positie der handen.</i>		59
<i>Overschenkelen.</i>		59
<i>Grondbeginselen van den galop.</i>		65
<i>Rechts aanspringen.</i>		65
<i>Links aanspringen.</i>		67
<i>Uit den draf in galop overgaan.</i>		68
<i>Den draf en stap weder aannemen.</i>		68
<i>Uit den stap in galop overgaan.</i>		69
<i>Uit den galop in stap overgaan.</i>		70
<i>Het rijden met stijgbeugels.</i>		71
<i>Plaatsing der voeten in de stijgbeugels.</i>		71
<i>Lengte der stijgbeugels.</i>		71
<i>Werkzaamheden met de stijgbeugels.</i>		72
DERDE LES.		73
EERSTE OEFENING.		73
<i>Werkzaamheden met de stang.</i>		73
<i>Het geleiden naar de rijbaan.</i>		74
<i>Inspectie over het optoomen.</i>		74
<i>Op en afstijgen.</i>		76
<i>Het rigten der teugels.</i>		77
<i>Houding der stangteugels in de linkerhand.</i>		78
<i>Beweging en werking, der hand.</i>		79
<i>Bij het aanhouden.</i>		79

<i>Bij het nageven.</i>	Bladz.	79
<i>Bij het wenden.</i>	"	79
<i>Werkzaamheden der 2^e les op de stang.</i>	"	82
TWEDE OEFENING.		83
<i>Galop op regte lijnen.</i>	"	83
<i>Het aanspringen (regts en links).</i>	"	83
<i>Versterken en verkorten van den galop.</i>	"	84
<i>Stilstaande in den galop overgaan.</i>	"	85
<i>Uit den galop halt houden.</i>	"	85
<i>Groote volte.</i>	"	87
<i>Wendingen en voltes.</i>	"	88
<i>Het springen over den slagboom.</i>	"	89
VIERDE LES.		92
<i>Onderrigt in het rijden met de wapenen.</i>	"	92
EERSTE OEFENING.		92
<i>Geleiden naar de rijbaan.</i>	"	92
<i>Opstellen in de rijbaan.</i>	"	93
<i>Op- en afstijgen.</i>	"	93
<i>Werkzaamheden der derde les met de sabel.</i>	"	94
<i>Handgrepen der vuurwapenen, stilstaande.</i>	"	94
<i>Oefening met de sabel en lans, stilstaande.</i>	"	94
TWEDE OEFENING.		96
<i>Buiten werkzaamheden.</i>	"	96
<i>Werkzaamheden der derde les met volle wapenen.</i>	"	96
<i>Handgrepen der wapenen in den marsch.</i>	"	97
<i>Oefening met de sabel en lans in alle gangen.</i>	"	98
<i>Springen over den slagboom.</i>	"	99
<i>Springen over de sloot.</i>	"	100
<i>De afzonderlijke aanval.</i>	"	101
<i>Het schijfschieten.</i>	"	104

PELTONSSCHOOL. Bladz. 105

EERSTE ARTIKEL. 107

<i>Grondbeginselen der rigting.</i>	108
<i>Opvolgende rigting der rotten in het peloton.</i>	109
<i>Rigting van het peloton.</i>	114
<i>Openen en sluiten der gelederen.</i>	114
<i>Het peloton doen teruggaan.</i>	115
<i>Met tweeën of met vieren afbreken.</i>	116
<i>Marsch regtuit in kolonne met tweeën of vieren.</i>	117
<i>Verandering van directie.</i>	118
<i>Afzonderlijke schuinsche marsch.</i>	120
<i>Het peloton in kolonne met tweeën of vieren marcherende, voorwaarts, regts of links en ter rechterzijde in bataille formeren.</i>	122
<i>Handgrepen der wapenen.</i>	124

TWEDE ARTIKEL. 125

<i>Afbreken met tweeën of eenen in denzelfden gang.</i>	125
<i>Opmarcheren tot tweeën of vieren in denzelfden gang.</i>	128
<i>Afbreken met tweeën of eenen in verdubbelden gang.</i>	129
<i>Opmarcheren tot tweeën of vieren in verdubbelden gang.</i>	131
<i>Het peloton links in één gelid formeren.</i>	133
<i>Het peloton regts op twee gelederen formeren.</i>	135
<i>Oefening met de sabel.</i>	136
<i>Oefening met de lans.</i>	137
<i>De rotten het peloton doen verlaten.</i>	138

DERDE ARTIKEL. 139

<i>Front-marsch.</i>	139
<i>Contra-marsch.</i>	146
<i>Grondregels der zwenking.</i>	148

Zwenkingen	{ op eene vaste spil.	Eladz.	150
	{ " " beweegbare spil.	"	158
Afzonderlijke schuinsche marsch.	"		160
Het peloton in bataille marcherende, met vieren of tweeën in denzelfden gang doen afbreken.	"		162
De kolonne met tweeën of vieren marcherende, het peloton in denzelfden gang doen formeren.	"		163
Het peloton in bataille marcherende, met vieren of tweeën in verdubbelden gang doen afbreken.	"		164
De kolonne met tweeën of vieren marcherende, het peloton in verdubbelden gang formeren.	"		165
De bewegingen met vieren, het peloton in kolonne of bataille zijnde.	"		166
	VIERDE ARTIKEL.	"	172
Carroussel-rijden.	"		172
Springen over den slagboom en de sloot.	"		176
Aantal met het peloton.	"		176
Verzameling.	"		178
Tirailieren.	"		179
ALGEMEEN OVERZIGT NOPENS DE VERDEELING EN OPKLIMMING VAN HET ONDERWIJS.	"		187

INLEIDING.

Den grondslag te leggen tot eene gelijkvormige wijze van rijden, overeenkomstig de bestemming der kavalerie, en de zamenstelling der legers, is het doel van dit militair onderrigt in het rijden.

Hetzelve zal in drie hoofd-afdeelingen verdeeld zijn:

1°. In het te geven onderrigt aan miliciens en rekruuten, welke de *eerste klasse* zullen uitmaken.

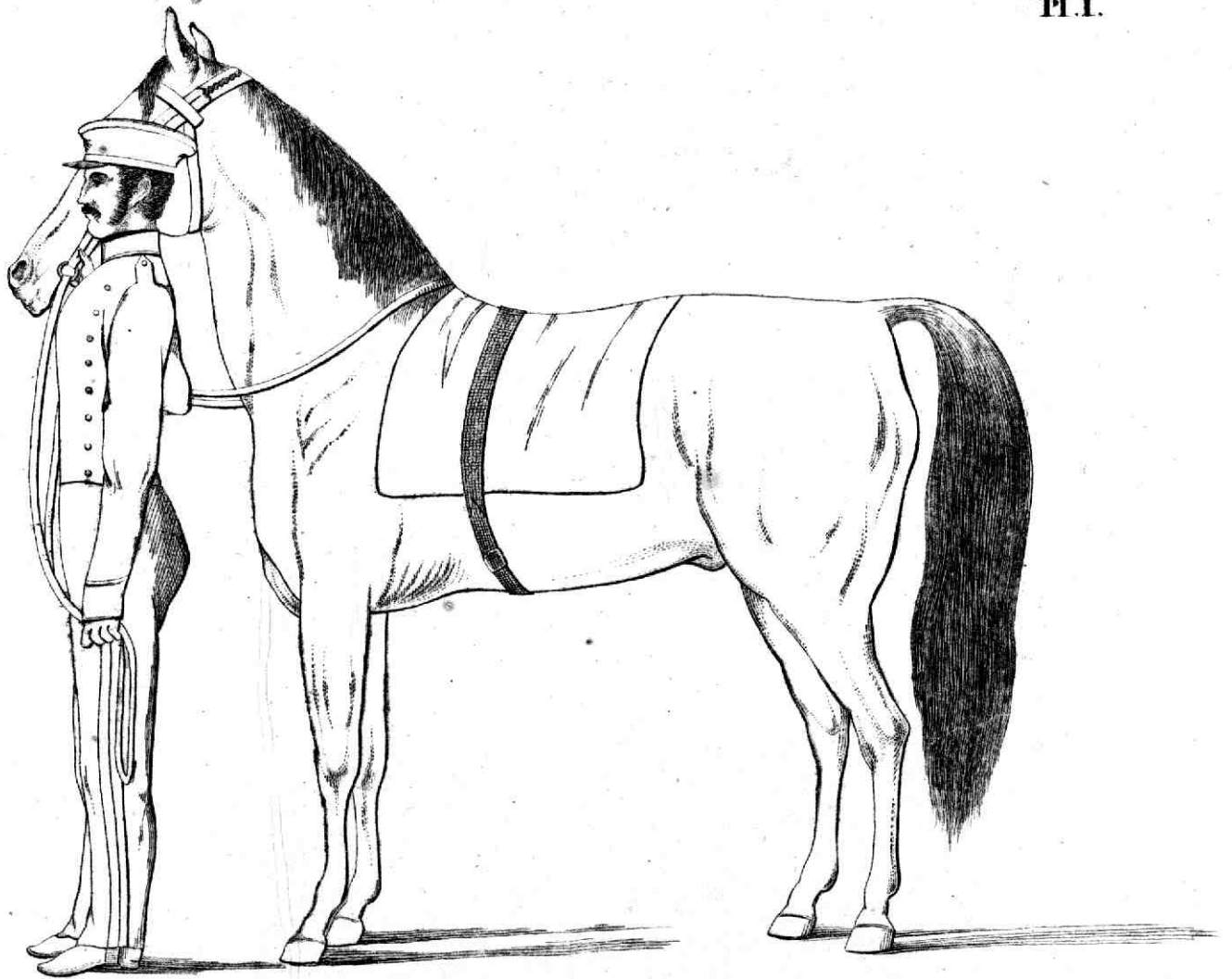
2°. In het onderrigt aan onderofficieren en manschappen, die zich voor veeljarigen diensttijd verbonden hebben, om naar mate van hunnen aanleg en geschiktheid, tot remonte-berijders opgeleid te worden en die de *tweede klasse* zullen uitmaken.

3°. In het onderrigt aan officieren, en enkele onderofficieren aan de Koninklijke Militaire Rijschool, welke de *derde klasse* zullen uitmaken, en bestemd zijn om tot Instructeurs te worden opgeleid.

EERSTE KLASSE.

De beperkte diensttijd der miliciens bij de kavalerie doet de noodwendigheid geboren worden, derzelve afrioting zooveel mogelijk in één jaar te voltooien.

De rijkunst is toch alleen een gedeelte van datgene, wat een bruikbaar kavalerist moet kennen; ook komt bij het onderrigt in het rijden, de verschooning

Houding van den Man, alvorens op te springen.

zoowel der paarden, als der krachten van den rekrut in aanmerking. Al hetgeen alzoo van den gewonen kavalerist gevorderd kan worden, bepaalt zich, wat de rijkunst betreft, tot het volgende :

« Dat hij op een toegereden paard, zoowel alléén
« als in het gelid, met zekerheid, vaardigheid en
« ongedwongene houding, alles verrigten kan, wat de
« dienst, en zijne bestemming, om te paard met goed
« gevolg zijne wapenen tegen den vijand te gebrui-
« ken, in elk voorkomend geval, van hem zullen
« kunnen vorderen. »

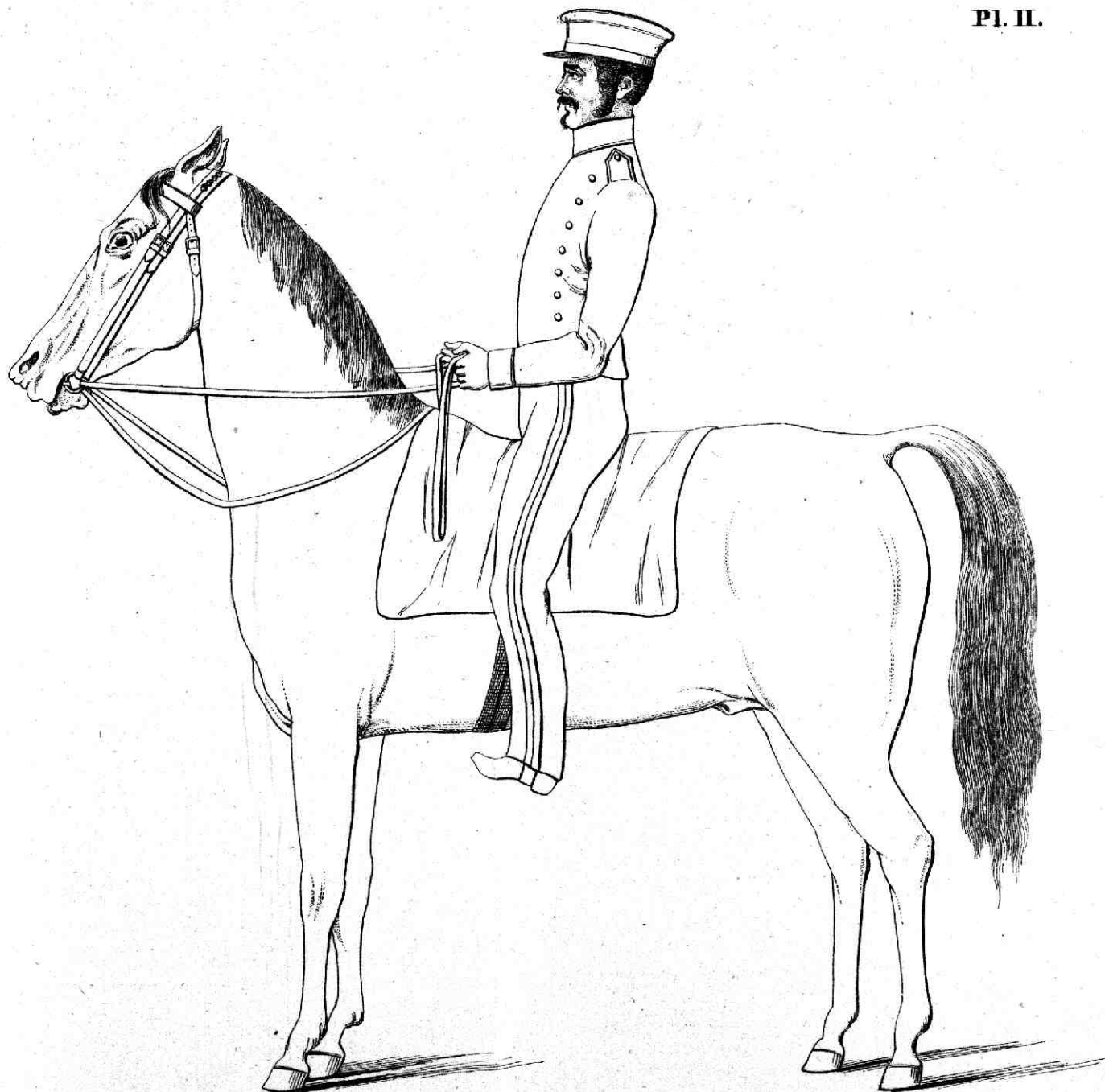
Door een grondig onderwijs der lessen en pelotonschool, in het eerste deel vervat, zal dit oogmerk geheel worden bereikt.

TWEDE KLASSE.

Daar echter bij de korpsen, tot aanvulling derzelve, steeds jonge manschappen en paarden aankomen, welke tot de dienst moeten afgerigt worden, volgt daaruit de behoefte aan onderwijzers, welke die rekruten onderrigten, en ruiters, welke die remonten kunnen toerijden.

Daartoe nu moeten de onderofficieren, en zoodanige ruiters worden opgeleid, welke zich door bijzonderen aanleg en geschiktheid onderscheiden.

Tot het afrigten van remonte paarden, worden echter andere lessen en hulpen vereischt, als tot het berijden van een toegereden paard; en worden alzoo andere voorschriften en een bijzonder onderrigt gevorderd, hetwelk den inhoud van het tweede deel zal uitmaken.

Lit. op de deken. Eerste positie der handen. Besturing met de waterrens.

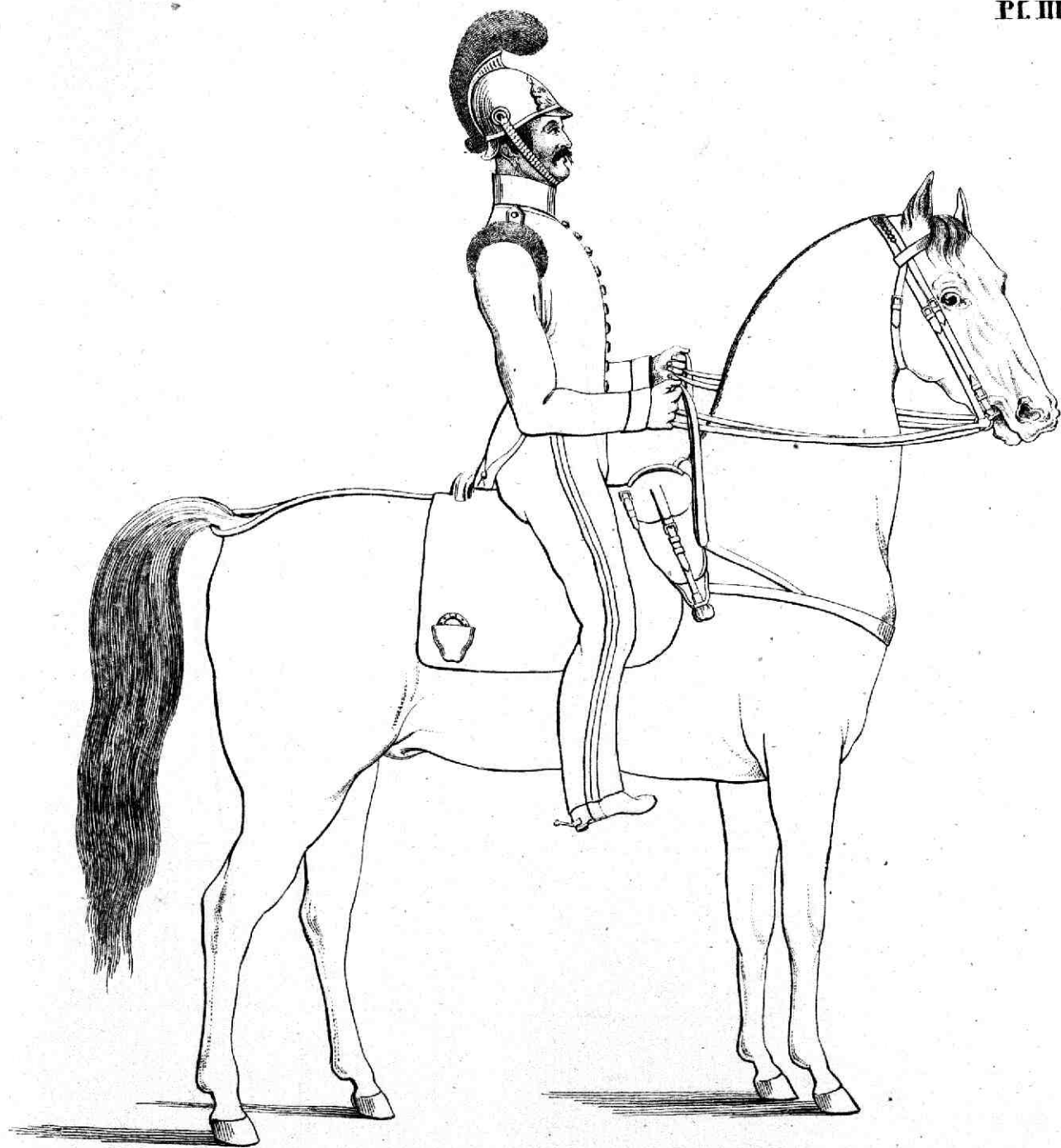
DERDE KLASSE.

Tot deze klasse worden toegelaten zoodanige individuen, welke reeds eenigermate bekend zijn met den geheelen omvang der afrigting, het paard en deszelfs eigenschappen weten te beoordeelen, de hulpmiddelen en instrumenten, welke tot deszelfs afrigting gevorderd worden, kennen, en aan wien de behandeling van jonge paarden, van derzelve ontvangst af aan, en de bearbeiding van moeilijke, kwaadwillige en vroeger slecht toegeredene paarden reeds is kunnen worden toevertrouwd.

Daar nu tot de eigenschappen van eenen goeden onderwijzer, waartoe de leerlingen der derde klasse moeten worden opgeleid, grondige denkbeelden, bedaardheid, volledige bekendheid der opvolgende leer-methode, en hoofdzakelijk eene zekere wetenschappelijke beschaving behooren, zou die klasse, naar den regel alleen uit officieren moeten bestaan; doch zullen in dezelve ook zoodanige onderofficieren kunnen opgenomen worden, welke in de tweede klasse bijzondere vorderingen gemaakt hebben, en door buitengewone geschiktheid daartoe in aanmerking kunnen komen.

INDEELING VAN HET ONDERWIJS.

Het onderrigt der *eerste klasse* wordt geheel naar den inhoud van het eerste deel, aan alle mili-tiens en rekruten gegeven, en vermag, met uitzondering van zoodanige sujetten, welke bijzonderen aanleg ontwikkelen, in het eerste jaar niet worden overschreden.

Zit op den Zadel zonder Stijgbeugels. Tweede positie der handen. Besturing met beide trensen.

De *tweede klasse* zal, het, in het tweede deel vervatte onderrigt ontvangen. Tot hetzelfde zullen, behalve de onderofficieren en oude ruiters, ook zoodanige jonge manschappen kunnen worden toegelaten, welke in het eerste jaar het meeste talent en vaardigheid in het rijden ontwikkeld hebben, en tot hoogere volmaking lust en aanleg hebben.

Het onderrigt der *derde klasse*, zoo als hetzelfde in het derde deel is vervat, wordt uitsluitend bij de Koninklijke Rijsschool aan de daarbij gedetacheerde officieren en onderofficieren gegeven.

De lessen, in het derde deel vervat, mogen in geen geval bij de korpsen geoefend worden.

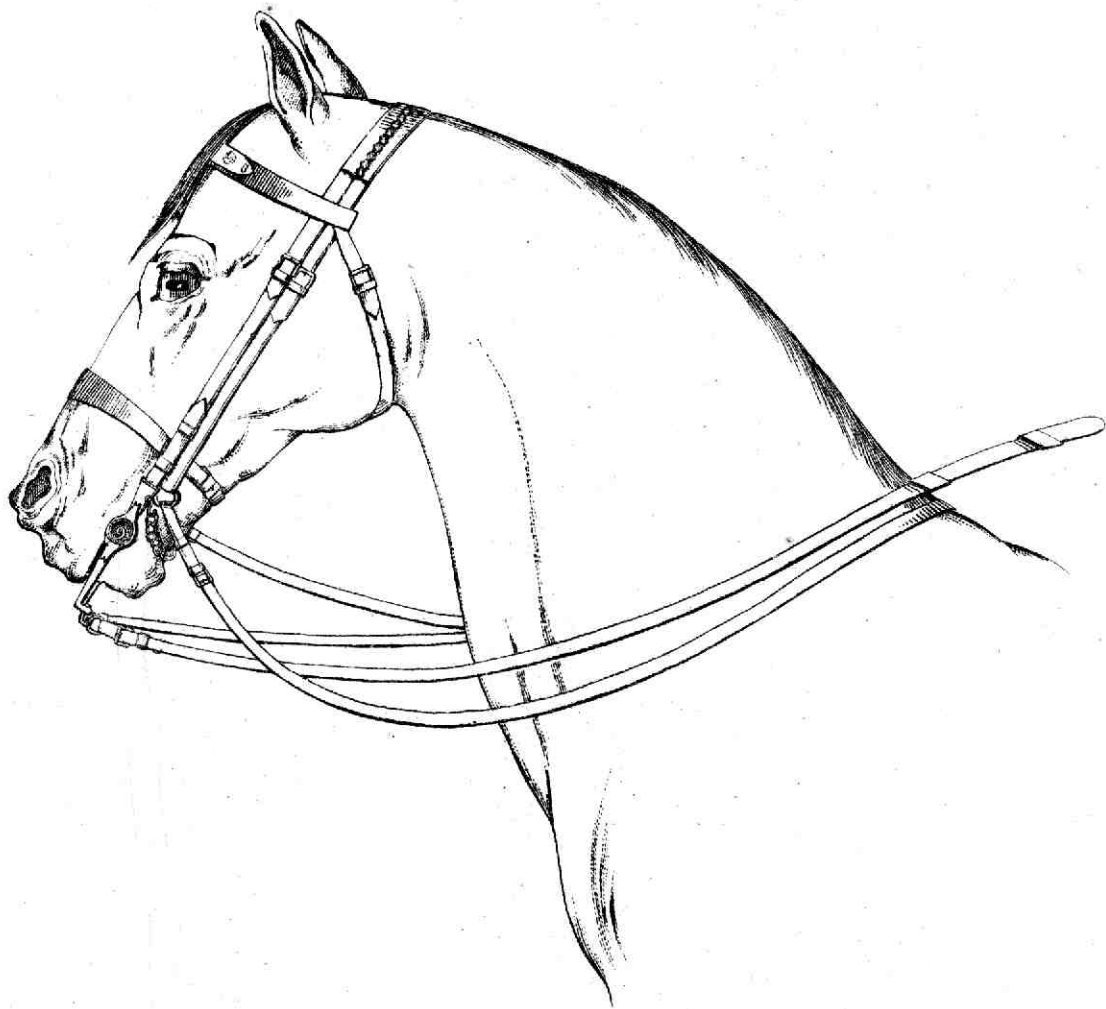
Bij de rijsschool zal dezelfde indeeling van klassen plaats hebben, en het voor elk derzelve voorgeschrevene onderrigt naauwkeurig worden opgevolgd. Daar het echter te vooronderstellen zal zijn, dat, bij eene goede keuze der bij de rijsschool te detacherene individuen, het onderrigt voor de eerste klasse slechts kort zal behoeven te zijn, en alleen als grondslag en practische voorbereiding zal strekken, zullen dezelve weldra in de tweede klasse kunnen overgaan.

De hierna volgende leermethode zal met de grondbeginselen, waarop dezelve berust, bij de geheele kavallerie worden ingevoerd.

ONDERRIGT VOOR DE EERSTE KLASSE.

Pligten van den Onderwijzer.

1. Geduld en duidelijkheid in voordragt zijn de

Plaatsing van het hoofdgestel, Ligging der Stang.

hoofdvereischen van elken onderwijzer , voornamelijk bij den aanvang van het onderrigt : hij vermijde daartoe alle vreemde benamingen of uitdrukkingen , tenzij hij vooraf derzelve beteekenis uitlegge ; hij spreke niet meer dan noodig is , drukke zich kort en zakelijk uit , en vordere de stipste uitvoering van het aangewezen.

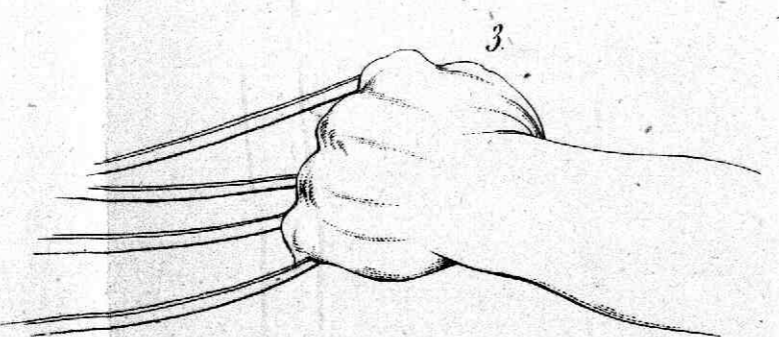
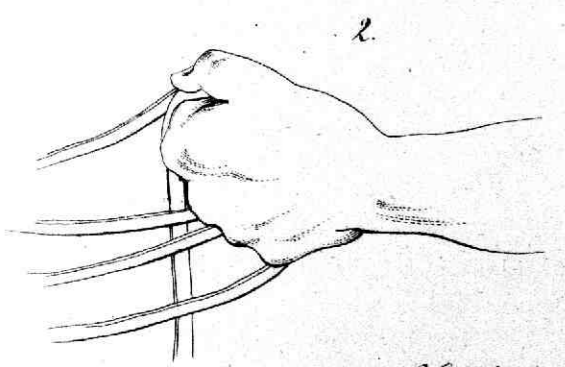
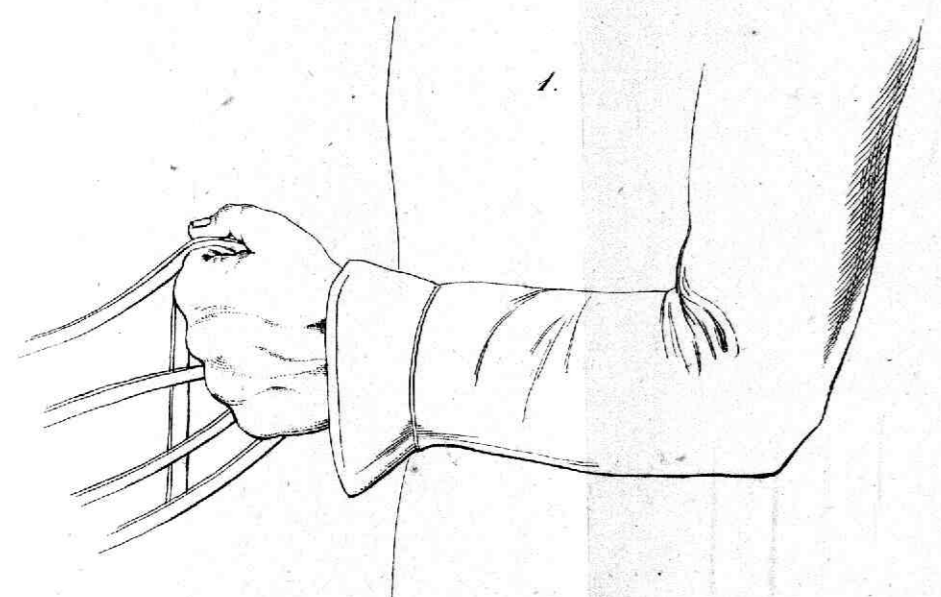
Het door elkander en in algemeene bewoordingen doorspreken , het steeds berispen zonder te onderrigten , en maar voort te laten rijden , om het even of het aangewezen opgevolgd wordt of niet , vermoeit zoowel onderwijzer als leerling , en worden tijd en moeite noodeloos verspild.

De onderwijzer moet naijver en lust tot leeren bij de rekruten trachten op te wekken. Door eene zachtzinnige wijze van onderrigten , kalm en gelaten te blijven , drift en bedreigingen te vermijden , zal hij het best dit oogmerk bereiken , daar het toch de meesten meer aan kunde , dan aan goeden wil ontbreekt.

Blijkbaar achtelooze of onwillige rekruten , worden aanvankelijk door opwekking van eergevoel en naijver , later door berispingen en straffen tot opmerkzaamheid en inspanning aangehouden.

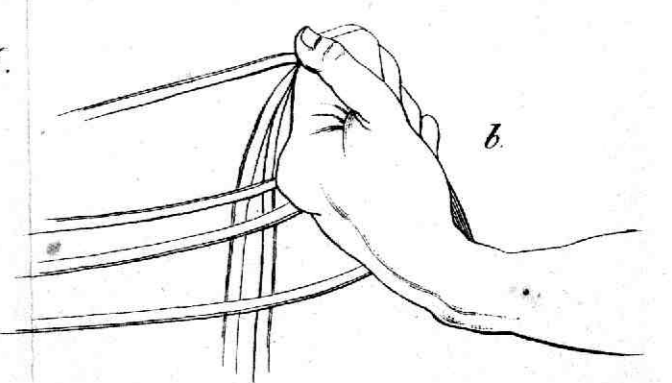
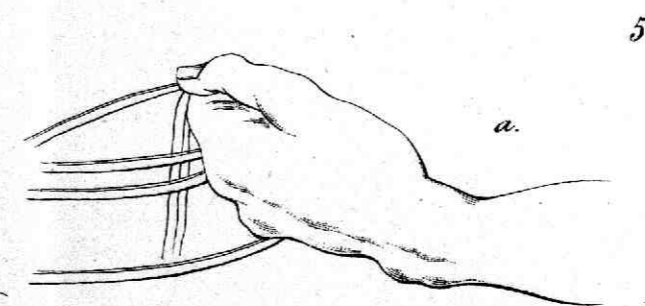
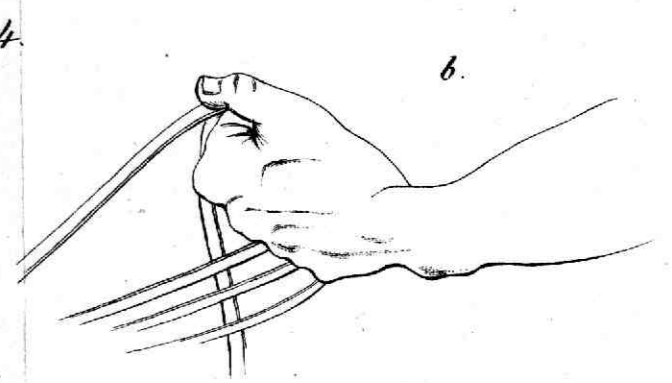
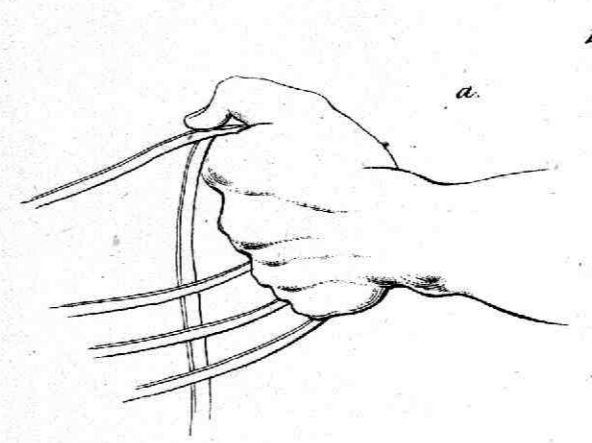
De onderwijzer moet , vooral in den beginne van het onderrigt , de reprises kort maken , daar de moeilijkheid om bij de ongewone beweging van het paard , den zit te bewaren , den rekruten vele krachts-inspanning kost , en dezelve vermoeit.

Bij alle lessen , waar buitengewone krachts-inspanning van man en paard vereischt wordt , geldt de zelfde aanmerking.

1. Houding der teugels in de linkerhand.
2. Aannemen.
3. Nageven.

Werking der Hand.

4. Wending Regts.
a. eerste oogenblik.
b. tweede oogenblik.
5. Wending Links.
a. eerste oogenblik.
b. tweede oogenblik.

Het paren van het theoretisch met het practisch onderwijs is als zeer doeltreffend te achten.

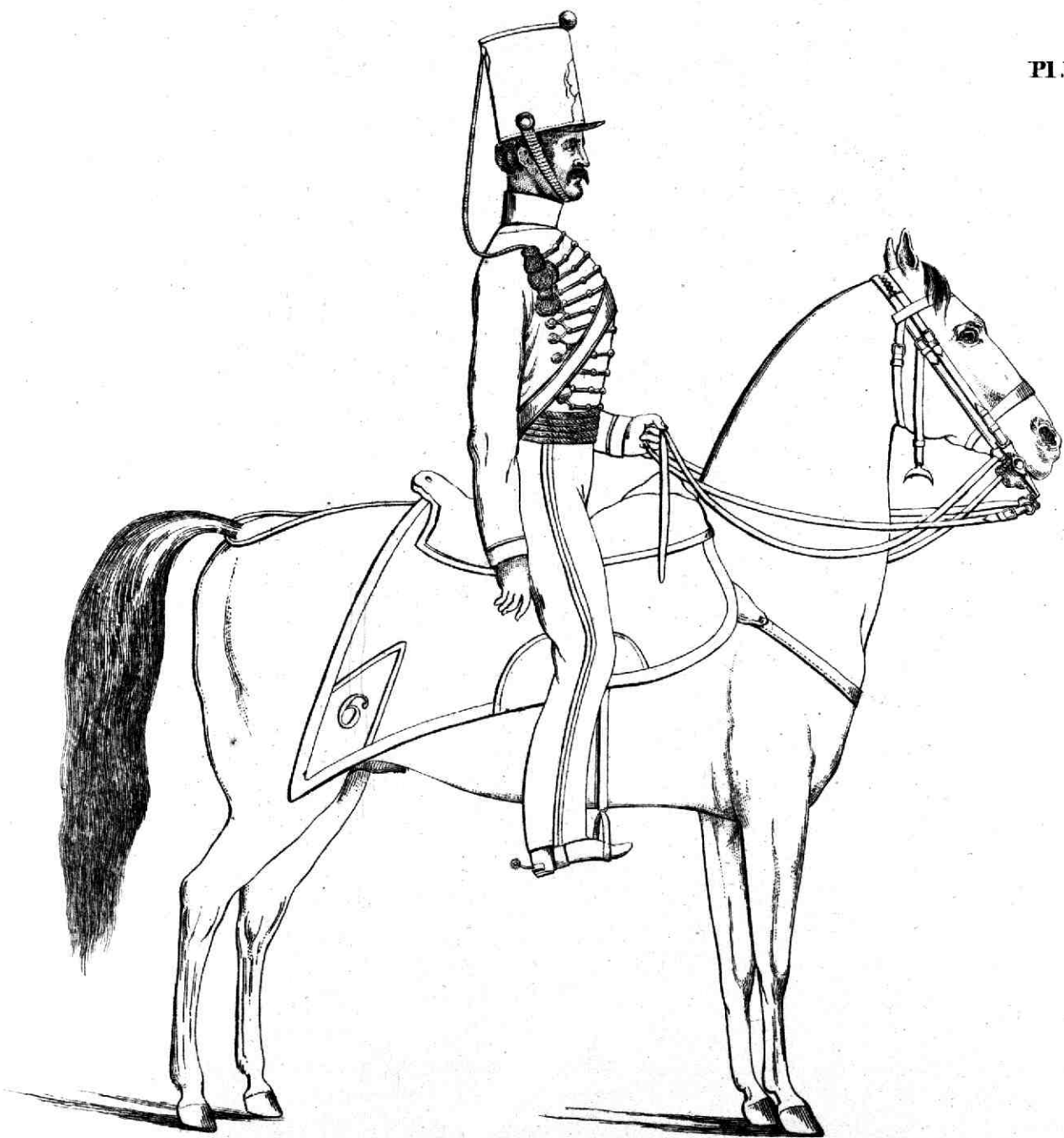
Elke uit te voeren beweging, moet van eene uitlegging der wijze waarop, en der middelen waardoor die moet bewerkstelligd worden, zijn voorafgegaan. Is de uitlegging niet begrepen, wordt halt gemaakt, en dezelve herhaald, en wel voornamelijk het oogenblik van rust benuttigd, om den rekrut over het uitgevoerde te ondervragen, en door het duidelijk voordragen der gronden, naar welke hij te werk moet gaan, zijn nadenken op te wekken en gaande te houden.

2. Deze les, de grondbeginselen bevattende van den zit en houding te paard, en der wijze van hetzelfde in den bevolenen gang en rigting te besturen, heeft de eerste beschaving en vorming van den rekrut ten doel, en moet alzoo, wanneer de omstandigheden zulks gedoogen, aan niet meer dan vier, of hoogstens zes man te gelijk worden gegeven, terwijl zooveel mogelijk aan elken man eenen onderwijzer wordt toegevoegd.

De onderwijzer zal niet van het eene tot het andere onderrigt overgaan, dan na dat de rekrut het aangewezen wel heeft begrepen en uitgevoerd, daar zijne verdere vorming van de kennis en juiste toepassing der grondbeginselen afhangt.

ONDERRIGT OP DEKEN EN TRENS.

3. Een vaste zit te paard is een onontbeerlijk vereischte van den kavalerist; zonder deze, is noch rustige besturing des paards, noch vrij gebruik der

Rit op den Kadel met beugels.

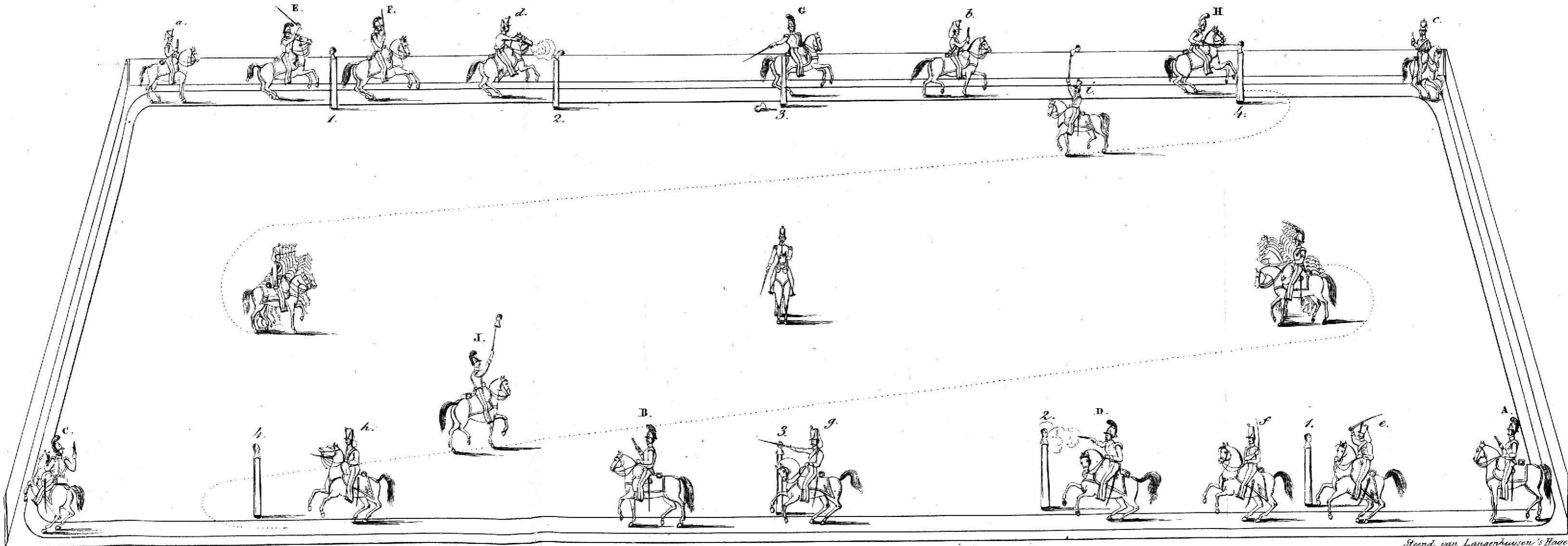
wapenen denkbaar. Een goed militair voorkomen, ongedwongene en gelijkmatige houding, zijn tot het verkrijgen van eenen bevalligen en vasten zit te paard beduidende voordeelen, en zullen de juiste uitvoering der bewegingen in groote mate bevorderen.

De eerste zorg van den onderwijzer moet zich dan al dadelijk bepalen, op de bevestiging van eenen zekeren, ongedwongenen en éénvormigen zit.

De ondervinding leert, dat door het onderrigt op de deken aan te vangen, dit oogmerk het zekerst bereikt wordt; de verschillende vorm der zadels geeft den rekrut valsche steunpunten, en hij leert niet doorzitten. Ook wordt alzoo het doorrijden vermeden, hetwelk bij den dadelijken aanvang van het onderwijs op den zadel veelal plaats heeft, den rekrut vermocit, ontmoedigt en de instructie ophoudt. Daar echter de gewone dekens bij de kavalerie in gebruik te groot, en op de wijze als hieronder omschreven wordt, gevouwen, tot het rijden ongeschikt zijn, zullen eenige kleine dekens, die in tweeën gevouwen worden, tot dat einde bij de depots moeten voorhanden zijn.

Overigens wordt nopens het onderrigt op de deken naar de deswegens gemaakte aanmerking aan het slot der lessen (bij het algemeen overzigt nopens het onderwijs) verwezen.

De voorafgegane oefeningen te voet moeten den rekrut reeds hebben voorbereid, en strekken om zijne goede houding te paard bevorderlijk te zijn.

Carroussel rijden,
Pelotons-School Art. 4.

Steend. van Langenhuysen's Hoge.

KLEEDING VAN DEN MAN, EN TOERUSTING VAN HET PAARD.

4. De rekrut zal in het stalbuis gekleed zijn, met welopgetrokken rijdbroek (waarvan de voetriemen niet te strak moeten zijn aangehaald, maar eenige speling hebben) met de stalmuts op, die bij alle bewegingen van het paard vast op het hoofd moet blijven, en met laarzen, zonder sporen.

5. Denzelve wordt zoo veel mogelijk een toegereiden paard gegeven.

Het paard wordt de kleine stangtrens aangedaan en de watertrens.

De kleine trens moet zoodanig geplaatst zijn, dat het mondstuk aan de lagen ligt zonder de lippen opwaarts te trekken. Het mondstuk der watertrens ligt iets lager. De gesp van het kopstuk tusschen de ooren, het fronteel behoorlijk opgeschoven en aan de ooren liggende, de bakstukken achter de jukbeenderen, de keelriem niet te vast.

De gewone deken zal gevouwen worden :

bij de ligte kavalerie, overlans in drieën en vervolgens in drieën toegevouwen, zoodanig dat het nummer boven komt, de opene zijde van de deken regts.

bij de zware kavalerie, overlans in tweeën gevouwen en toegeslagen, zoodat de deken in vieren is gevouwen, het nummer boven en regts, de opene zijde van de deken regts.

De deken wordt midden op den rug van het paard gelegd, de schoft vrij blijvende, en met den singel bevestigd, waarvan de eindriemen, om het afhangen te beletten, door de passanten moeten gestoken zijn.

INHOUD DER EERSTE LES.

EERSTE OEFENING.

Het geleiden naar en uit de rijbaan.

Opstellen in de rijbaan, en houding der ruiters alvorens te paard te stijgen.

Benaming der deelen van het paard.

Opspringen.

Zit en houding te paard.

Binnen- en buitenzijde der rijbaan.

Positie der handen, en besturing met de trens.

De teugels der trens verlengen en verkorten.

De teugels kruisen en verdeelen.

Bewegingen der hand bij de besturing van het paard op de trens.

Werking der hand op de besturing van het paard.

Werking der beenen.

Vereenigde werking van handen en beenen.

Verzamelen.

In gang brengen van het paard.

Teruggaan.

Ophouden met teruggaan.

Houding van het bovenlijf.

Halve en heele wendingen stilstaande.

Rusten.

Afspringen.

Defileren.

TWEDE OEFENING.

Ter regter- of linkerhand marcheren.

Op gelederen afstand oprukken en den gewonen afstand hernemen.

Veranderingen van hand.

In den draf en weder in den stap overgaan.

Groote volte.

Halve en heele wendingen, in den gang.

Voltes.

In bataille opmarcheren.

Afspringen.

Defileren.

Het geleiden naar en uit de rijbaan.

6. De teugel der kleine stangtrens blijft op den hals van het paard, de teugel der watertrens is afgedaan; de regterhand des ruiters vat dezelve, ééne hand breed van den mond des paards aan, de twee eerste vingers tusschen de teugels, de beide laatste den regter teugel omvattende, de hand gesloten, en de duim gestrekt op den linker teugel; de linkerhand neemt het uiteinde der teugels in de volle vuist, de arm uitgestrekt en langs het lijf afhangende.

De ruiter houdt met de regterhand het hoofd des paards omhoog, de duim naar boven, de pink naar beneden, de nagels naar het ligchaam, om het slaan te beletten, gaat links zijwaarts van het paard, en tracht hetzelfde met opgehevene hand vooruit te doen gaan, zonder hetzelfde aan te zien.

7. Bij het geleiden van paarden, die niet goed willen volgen, gaat de ruiter zijwaarts vóór het hoofd van het paard.

Bij zeer driftige paarden blijft de geleider aan den schouder terug, en tracht het, door geven en nemen der teugels, nevens zich te houden, welke aanhouding gevoeliger moet worden als het paard springt, doch mag de ruiter nimmer met geweld in de teugels hangen.

Wanneer het paard naar den geleider met de voorbeenen slaat, laat hij de teugels zóó ver door de regterhand glijden, dat hij een pas links kan maken, en straft het door eenen zachten aanruk der teugels. Zooda-

Alles wat Mademassers

nige paarden kunnen, uitgezonderd wanneer het glad is, met eenen bindteugel regts worden aangebonden.

Meerdere ruiters vereenigd zijnde, wordt, zoo veel het terrein zulks toelaat, eene tusschenruimte gehouden van twee paarden lengte.

Op dezelfde wijze worden de paarden naar den stal teruggeleid.

*Opstellen in de rijbaan, en houding der ruiters
alvorens te paard te stijgen.*

8. Naarmate de ruiters in de manege komen, stellen zij zich naast en evenwijdig aan elkander, met drie passen tusschenruimte, front na de lange zijde makende: de regter vleugel twee paarden lengte van de korte zijde, en nemen de houding van den ruiter aan, alvorens op te stijgen.

De onderwijzer zorgt, dat de paarden wel vierkant geplaatst zijn. Daartoe treedt de rekrut op het kommando *geeft acht*, vóór zijn paard, front naar hetzelfde makende, vat met de regterhand den linker, en met de linkerhand den regter trensteugel, de duimen op de ringen van het mondstuk, het einde der teugels in de linkerhand, en stelt alzoo zijn paard regt. De teugels der watertrens worden nu over den hals gelegd, en plaatst zich de man aan de linkerzijde van het paard, zoodat zijn hoofd met de ooren van hetzelfde gerigt is, waarna de regterhand de teugels aanvat, even als bij het geleiden.

De paarden vierkant geplaatst zijnde, rigten zich de manschappen regts, en zien daarna regt voor zich uit.

De onderwijzer ziet nu toe, of de man wel ge-

kleed is , de paarden goed getoomd , en de dekens behoorlijk geplaatst zijn.

Benaming der deelen van het paard.

9. Vóór het opstijgen wordt de rekrut , tot beter begrip van het onderrigt , in de verdeeling des paards onderwezen.

Het paard wordt verdeeld :

in de *voorhand* ,

in het *lijf* ,

in de *achterhand*.

Tot de *voorhand* behooren het hoofd , de hals , de schoft , de borst , de schouders en de voorbeenen.

Tot het *lijf* behooren de rug , de ribben , de buik , de lendenen en de flanken.

De *achterhand* bestaat uit het kruis , de heupen , de billen , de staart en de achterbeenen.

Op het midden van den rug is de zitplaats des ruiters , wiens gewigt op de voor- en achterhand gelijkmatig moet verdeeld zijn. De van natuur zwakkere voorhand des paards , wordt nog door het gewigt van hoofd en hals verzwaaard ; de bemoeijenis des ruiters moet alzoo dáár heen strekken , dit gedeelte zooveel mogelijk te verschoonen en te ondersteunen , en daartoe van de minder belaste en krachtiger gebouwde achterhand meer te vorderen ; zulks wordt verkregen door hoofd en hals van het paard regt te houden en op te rigten , in den rug door te zitten , de heupen te buigen , en de achterhand vóór te drukken , in één woord , het paard in evenwigt te brengen en te houden.

Opspringen.

10. Om de paarden niet te verontrusten, zal men den rekrut leeren, alle bewegingen stil en bedaard uit te voeren. Men zal hen zoo mogelijk vooraf in het opspringen op een houten paard oefenen, om daarin meer vaardigheid te verkrijgen.

11. De onderwijzer kommandeert:

« Maakt u gereed = om op te springen. »

(Een tempo, twee bewegingen.)

Op het laatste gedeelte van dit kommando, maakt de ruiter regts-om, laat met de rechterhand, de rechter teugel los, maakt één pas regts, laat de rechterhand langs de linker teugel doorglijden, en brengt de rechterhand om hoog, de duim tusschen de teugels, de linkerhand steekt de derde vinger tusschen beide teugels, wordt ligt gesloten en plaatst zich op den kam.

Op het kommando

« Twee, »

werpt de rechterhand het uiteinde der teugels regts over, vat eene vlok manen, welke dezelve van onderen in de linkerhand overgeeft en om den linkerduim wikkelt, de linkerhand wordt nu goed gesloten, en de rechterhand achter de schoft geplaatst, de duim links, de vier vingers regts.

De teugels moeten zeer ligt en gelijkmatig aangehouden worden.

Springt = op.

(2 Tempo's).

Op het eerste gedeelte van dit kommando, zich vlug en door eenen krachtigen sprong, met onder-

steuning van beide armen, in eene regte houding, zoo hoog mogelijk, digt aan het paard, verheffen, zoodat het ligchaam alleen op de armen rust; het bovenlijf moet zich niet over het paard buigen, de lendenen ingetrokken zijn, de knieën aan het paard gedrukt, en de voeten gesloten.

Op het laatste gedeelte van het kommando brengt de ruiter, in onveranderde houding, het regterbeen gestrekt over het kruis van het paard, zonder hetzelfde aan te raken, en gaat zacht nederzitten. De regterhand vat nu den regter teugel met den duim en de drie eerste vingers, de linker laat de manen los, en de beide vuisten nemen de vereischte houding aan.

Zit en houding te paard.

Verdeeling van het ligchaam.

12. Het ligchaam des ruiters wordt in drie deelen verdeeld:

1°. Het *bovendeele*, van en met het hoofd tot aan de heup.

2°. Het *middengedeelte*, van de heup tot aan de knie.

3°. Het *ondergedeelte*, van de knie tot en met den voet.

Het bovendeele, met uitzondering van de vuist, moet rustig, doch ongedwongen blijven, ten zij, het gebruik der wapenen het tegendeel vereischt.

Het middendeel moet onbewegelijk, en als het ware aan het paard verbonden zijn.

Het onderdeel wordt in de knie-gewrichten los, en tot het gebruik der beenen gereed gehouden.

Houding.

Het hoofd regt, los en ongedwongen, de kin een weinig ingetrokken, de oogen regt tusschen de ooren van het paard vooruitziende.

De schouders ahangende en iets teruggetrokken, zoodat de borst vooruitkomt.

De bovenarm moet regt ahangen zonder stijfheid.

De voorarm, die met denzelfen eenen regten hoek uitmaakt, sluit zich aan de binnenzijde zacht aan het ligchaam.

De vuisten, waarin de trensteugels verdeeld zijn, moeten gesloten zijn en in het gewricht eenigzins naar binnen gebogen; de duimen naar boven, de pinken naar onderen, in eene loodregte strekking.

De lendenen moeten bij het uitstrekken van het bovenlijf regtgehouden en ondersteund worden, en alleen bij sterke bewegingen van het paard de noodige buigzaamheid behouden.

Het boventlijf des ruiters draagt in de zitting op drie steunpunten, de kloof, en de beide zitbeenderen, en moet de zwaarte des ruiters gelijkmatig op deze drie punten dragen en verdeeld zijn.

De dijen worden van de heup af naar binnen gedraaid, zoodat de knieschijf naar voren komt.

De knien worden zooveel mogelijk teruggetrokken, doch de man gaat niet van de drie draagpunten af, waarop hij steeds moet blijven doorzitten, om voortekomen, dat hij eene staande houding

zou aannemen , en verhinderd worden met de beenen de gevorderde hulpen aan te brengen.

De beenen , van de knie af aan , hangen loodregt en digt langs het paard.

De voeten , van de punt tot aan de hak , evenwijdig met het paard ; de hak hangt zoo veel mogelijk naar beneden.

De houding van den ruiter moet rustig en vast , maar niet stijf of gedwongen zijn.

De deijen , van de knie af , dragen op het paard door , sluiten zich aan hetzelfde , en maken den eigenlijken zit uit.

Dit aansluiten moet echter aan de beweging van het paard ondergeschikt zijn , en moet niet immer plaats hebben , noch met te veel krachtsinspanning geschieden , dewijl hierdoor de ongedwongene houding verloren zoude gaan , en zulks den ruiter op den duur te vermoeijend en onuitvoerlijk zoude zijn.

13. De onderwijzer zal aanvankelijk , op het stilstaande paard , den rekrut de houding en den zit onderwijzen , en eerst nadat hij hiervan een juist begrip zal verkregen hebben , hem leeren , die houding en dien goeden zit , in den gang te be-
waren.

Hij zal , naarmate van de bevattelijkheid , natuurlijke geschiktheid en stoutmoedigheid van den rekrut , beslissen , in hoe verre voor sommigen het onderrigt zonder nadeel kan worden verhaast.

Het hoofdvereischte in deze les , is , het verkrijgen der goede houding , slot en evenwigt te paard.

Het zal nu noodig zijn , den rekrut te onderrigten

wat hij, tot het wel begrip der uitleggingen van den onderwijzer, door de binnen en buitenzijde der rijbaan te verstaan hebbe.

Binnen- en buitenzijde der rijbaan.

14. Die zijde van ruiter en paard, welke naar de binnenzijde van de rijbaan, of den kring, waarin gereden wordt, gekeerd is, heet de *binnenzijde*.

Bij wendingen zijde-gangen, overschenkelen, enz. is de *binnenzijde* die, naar welke de wending of de zijde-gang plaats heeft, en waarheen het hoofd des paards gericht is.

De *buitenzijde* is natuurlijker wijze de tegenovergestelde; van daar ontleenen, bij het onderrigt, alle enkele deelen van ruiter en paard, toom en zadeltuig, den naam van *binnenhand*, *buitenteugel*, *been*, enz.

Positie der handen, en besturing met de trens.

15. Bij het rijden met de trens, komen twee posities der handen voor: de *eerste* en *tweede* genaamd.

De watertrens wordt alleen gebruikt of ook te gelijk de stangtrens aangenomen. De teugels der watertrens worden in beide handen verdeeld, en tusschen den pink en derden vinger genomen, de vuisten gesloten en een weinig naar binnen gedraaid, zoodanig dat de middelgewrichten der vingers tegen oyer elkander komen, de duimen even gestrekt drukken de teugels op de wijsvingers.

Bij den aanvang van het onderwijs, blijft de kleine

trensteugel op den hals van het paard liggen; wil men ook deze in de hand doen nemen, wordt dezelve tusschen de tweede en derde vinger gehouden, onder en tegen den teugel der watertrens, de duim op beiden gesloten.

Eerste positie der hand.

16. In de bereids opgegevene houding van den voorarm en vuisten, zijn de laatste *éene* hand breed van elkander verwijderd, *éene* hand breed van het lijf, en twee handen breed boven de schoft van het paard.

De teugels moeten te gelijker lengte zijn aangevat, zoodanig, dat de ruiter, bij eene verzamelde houding van het paard, steeds een ligt gevoel van het mondstuk op de lagen heeft, zonder het paard daardoor te doen teruggaan.

Bij den aanvang van het onderrigt, behouden de handen de eerste positie, en wordt alleen de watertrens gebruikt.

Tweede positie der hand.

17. Handen en teugels zijn als boven geplaatst, doch de binnenhand wordt *éene* handbreed lager gehouden, zoodat deszelfs duim ter hoogte is van den pink der buitenhand; de binnenteugel wordt eenigzins korter gehouden.

Men vangt aan in deze positie der hand te doen rijden, zoodra de zit des ruiters in zóó verre bevestigd is geworden, dat de onderwijzer meer op de besturing van het paard te letten heeft. Vooral

moet men daarmede echter niet te vroeg beginnen.

Het rijden in deze positie der hand, dient hoofdzakelijk, om het paard eene goede houding te geven, en heeft bij alle wendingen plaats.

Bij het achterwaarts rigten, en in geslotene gelederen, wordt de eerste positie aangenomen, bij het teruggaan, in gebogene houding, wordt de tweede aangenomen.

De teugels der trens verlengen en verkorten.

18. Om de teugels der trens te *verlengen* of te *verkorten*, brengt men de vuisten naar elkander toe, de nagels naar onderen gekeerd, en vat met den linkerduim en voorsten vinger den regterteugel aan, een weinig boven of vlak bij den regter duim, naar mate de teugels verlengd of verkort moeten worden; vervolgens opent men de regterhand, en verlengt of verkort de teugels zoo veel noodig is.

De linkerteugel wordt op dezelfde wijze, doch door tegenovergestelde middelen verlengd of verkort.

De teugels kruisen en verdeelen.

19. Om de teugels in de linkerhand te *kruisen*, brengt men die vuist, midden over het lijf, dezelve een weinig omdraaijende, de nagels benedenwaarts; vervolgens opent men even de hand, en plaatst het gedeelte der teugels, hetwelk zich in de regterhand bevindt, in dezelve, de linkerhand wordt gesloten, de regter op zijde geplaatst.

20. Om de teugels te *verdeelen* opent men even

de linkerhand, en vat met de rechterhand het gedeelte der teugels, hetwelk zich in de linkervuist bevindt, aan, waarna de handen weder in de voorgeschrevene houding herplaatst worden.

Om de teugels in de rechterhand te kruisen en weder te verdeelen, bezigt men tegenovergestelde middelen.

Bewegingen der hand bij de besturing van het paard op de trens.

21. Dezelve bestaan in het:

1°. *aanhouden*,

2°. *nageven*,

3°. *wenden*.

Aanhouden.

22. Het aanhouden wordt bewerkstelligd door eene schroefsgewijze ronding van beide vuisten in de gewrichten achterwaarts. Beide pinken worden te gelijk naar het onderlijf, en eenigzins in de rigting der borst in de hoogte gebracht, waarbij de helling der duimen naar voren en uitwaarts, zoo veel mogelijk, moet vermeden worden. — Deze ronding of ombuiging der vuisten, verkort beide teugels te gelijk, en wordt, naar gelang van omstandigheden, vermeerderd of herhaald. Is het oogmerk bereikt geworden, herplaatst men de handen in de oorspronkelijke houding.

Het aanhouden heeft bepaaldelijk plaats bij het verzamelen der paarden, bij halve of geheele op-houdingen, en bij het teruggaan.

Nageven.

23. Dit wordt bewerkstelligd door eene schroefsgewijze nageving in de vuistgewrichten vóórwaarts, zoodanig, dat de kleine vingers den hals van het paard naderen en zich van elkander verwijderen, terwijl de duimen tot elkander en naar het ligchaam gebragt worden.

Worden echter hierdoor de teugels nog niet genoegzaam verlengd, kunnen de handen met den duim naar boven, een weinig vooruitgebragt worden.

Het oogmerk bereikt zijnde, hernemen de handen hare oorspronkelijke houding.

Deze hulp wordt aangewend, wanneer het paard meerder vrijheid der teugels vordert, bij het overgaan in sneller gang, ná het verzamelen, bij de wendingen, en wanneer het paard bij het teruggaan achter de teugels blijft.

Wenden.

24. Door eene schroefachtige ronding der binnenvuist in het gewricht, wordt de kleine vinger opwaarts, en in de rigting van de buitenzijde der borst van den ruiters gebragt. De hierdoor veroorzaakte verkorting des binnenteugels, noodzaakt het paard tot het doen der wending.

De buitenhand geeft iets toe, tot dat het paard aan de werking der binnenteugel gehoorzaamd heeft, waarna de hand zich in het gewricht zoo veel meer kromt, dat de pink eene hoogere rigting neemt naar den buitenschouder van den ruiters, de

duim blijft naar boven, de voorarm aan het lijf. Hierdoor ontstaat eene zijdelingsche opwaartsche aanhouding, die aan het paard de tot het wenden vereischte houding geeft, het afvallen der achterhand voorkomt, en tevens den omvang der wendingskring bepaalt. Na de wending hernemen de handen derzelyer vorig standpunt.

Bovenstaande verklaringen kunnen kortelyk den rekrut verstaanbaar gemaakt worden, door hem te leeren, dat er vier bewegingen der hand zijn.

Eerste beweging, *aanhouden*: de pinken opwaarts naar het ligchaam, in de rigting van het hoofd des ruiters.

Tweede beweging, *nageven*, de pinken naar den hals van het paard, de duimen tot elkander en naar het ligchaam.

Derde beweging, *regts wenden*, de regterpink opwaarts naar de borst en den linkerschouder van den man.

Vierde beweging, *links wenden*, de linkerpink opwaarts naar de borst en den regterschouder van den man.

Werking der hand op de besturing van het paard.

25. De goede besturing van het paard, rust op de volgende beginselen.

Alle aanhoudingen moeten van lieverlede, door ronding der vuistgewrichten, worden bewerkstelligd.

Dezelve moeten zacht aangevangen worden, en langzamerhand toenemen, doch nimmer met rukken gepaard gaan.

Bij het nageven of geven van de hand, hoewel dit sneller dan het aanhouden moet geschieden, moet echter nimmer aan het paard op eens eene geheele vrijheid der teugels gegeven worden.

De werking der handen, bij het aanhouden of verzamelen, duurt niet langer dan tot dat het paard gehoorzaamd heeft, namelijk, tot de hals van de schoft af aan in de hoogte gebragt, de nek gebogen, en de kin van het paard de borst genaderd is. Daar zulks echter bij slechts weinige, en alleen geheel regelmatig gebouwde paarden kan verkregen worden, moet de ruiter zich vergenoegen, dat het paard aan het aannemen der teugels gehoorzaamt, en de aan zijnen bouw geëvenredigde houding aanneemt.

Beide teugels moeten steeds gelijkmatig werken, de armen bestendig aan het lijf, de vuisten stil en op de bepaalde hoogte gehouden worden.

Het verkrijgen van eene vaste stille hand, hangt van eenen rustigen zit, en eene goede besturing, van een juist en fijn gevoel in de hand af. Het stijf aandrukken der armen, of krampachtig zamendrukken der vingers, moet daartoe zorgvuldig worden vermeden.

Werkking der beenen.

26. De hulpen, die met de beenen aan het paard aangebragt worden, dienen om hetzelfde vooruit te doen gaan, in evenwigt te doen blijven, buigzaam te maken in de lendenen, en te noodzaken tot het wenden, en aannemen van den zijde-gang.

Het aanbrengeu dier hulp bestaat in een geëvenredigd aandrukken der beenen , zonder dat de dijen zich verplaatsen , naar den graad der gevoeligheid van het paard , en in overeenstemming met de werking der handen .

De hulpen worden of met een of met beide beenen aangebragt , waarbij dezelve , of loodregt tegen den singel , of eene handbreed achter denzelfen , doch nimmer voor den singel of in de flanken worden aangelegd .

De hielen moeten daarbij zakken , om het aanraken of kittelen met de sporen voor te komen ; het slaan of kloppen met de beenen moet zorgvuldig worden vermeden .

*Vereenigde werking van handen en beenen
in de gewone gevallen.*

27. Van de regelmatige overeenstemming der hulpen van handen en beenen , hangt de rigting van het paard in de hand , en deszelfs volgzzaamheid in alle gangen af .

De kennis der juiste aanwending van dezelve is alzoo voor den ruiter onontbeerlijk , welke kennis echter alleen door practische oefening , bij behoortlijk en grondig onderrigt , verkregen wordt . De opvolgende uitlegging zal tot opheldering strekken van de verschillende toepassing der grondbeginselen .

Het verzamelen.

28. Het verzamelen is die stand of houding van het paard , waarbij het deszelfs natuurlijke lengte inkort ,

door den hals van de schoft af opwaarts te brengen, den nek te buigen, het hoofd naar de borst te brengen en het achterdeel eenigzins in te buigen, zoodanig, dat de achtervoeten de voorvoeten meer genaderd zijn.

Op elk kommando «*geeft acht*,» doet de ruiter hetzelfde dien stand aannemen en, tot dat «*rust*» wordt gekommandeerd, daarin verblijven, daarbij echter in acht nemende, om de vrije vóórtbeweging van het paard niet te hinderen, en steeds in evenredigheid der vermogens van hetzelfde te werk te gaan.

De gestrekte draf en gestrekte galop zijn de eenige gangen, waarbij deze graad van verzamelde houding des paards geene plaats kan hebben.

Het paard wordt verzameld door het gelijktijdig aannemen der beide teugels, en het aanleggen van beide beenen achter den singel, tot het paard den voorgeschreven stand zal hebben aangenomen. Gehoorzaamt hetzelfde niet dadelijk, dan moet bij afwisseling nagegeven en aangehouden worden, met bij-behulp der beenen. Handen en beenen moeten zich steeds gelijkmatig aan beide zijden des paards doen gevoelen, en zoowel het aanhouden en nageven, als het ophouden der hulpen, moet te gelijker tijd en in dezelfde evenredigheid plaats grijpen. In één woord, de beenen moeten het paard in de teugels drijven, en deze het in de beenen terugbrengen.

Bij alle soorten van gangen moet de ruiter steeds zijn paard in de handen en tusschen de beenen hebben. Bij afgerigte paarden, die goed aan het bit

gaan, worden in den gang de vuisten steeds stil gehouden, doch bij zoodanige, die op het mondstuk leunen, en met stijven nek daartegen in werken, moet van tijd tot tijd met beide teugels gelijkmatig nagegeven worden; het paard moet met beide beenen voortgedreven, en gelijktijdig met beide handen weder worden zamengenomen.

Het in gang brengen van het paard.

29. Op het daartoe te gevene kommando, wordt het paard in verzamelde houding, door den aandruk der beenen tegen den singel en een geëvenredigd nageven der hand, vooruitgebragt. Het paard moet steeds aan het bit blijven.

Dezelfde hulpen worden bij den overgang uit den stap in den korten draf, en uit dezen in den versterkten draf aangewend — de overgang tot snellere gangen moet vloeiend en allengs, die uit snellere tot kortere gangen, eveneens zonder schokken plaats hebben.

30. Tot uitvoering hiervan zal de onderwijzer, zoo veel mogelijk man voor man, kommanderen:

1°. « *Voorwaarts* »

2°. « *Marsch.* »

Op het eerste kommando zal de rekrut zijn paard verzamelen. Op het tweede kommando rijdt hij, in stap, in de eerste positie der handen, voorwaarts tot aan den muur, waar hij zonder kommando regts wendt, en langs den muur voortrijdt.

De onderwijzer overtuigt zich, man voor man, van de juiste verrigtingen der handen, en ziet toe

dat beide teugels eene gelijke uitwerking hebben, de handen stil, en op de bepaalde hoogte gehouden worden.

Bij het doorrijden der hoeken, die aanvankelijk alleen afgerond worden, herinnert de onderwijzer den leerlingen de werking der handen voor het wenden onder § 24 voorgeschreven, ten einde zij allengs van de aanwending der daartoe vereischte hulpen een juist denkbeeld verkrijgen.

Ten einde de paarden, zonder aanhoudende hulpen der beenen, welke aanvankelijk de goede houding van den man zouden storen, in den gang te doen blijven, verheft de onderwijzer van tijd tot tijd de chambrière.

Het ophouden.

31. Het ophouden is een verzamelen van het paard uit den gang, door eene vermeerderde of sterkere aanhouding der teugels. Er zijn twee soorten van ophoudingen. Wil men het paard slechts voor een oogenblik aanhouden, of eenen korteren gang doen aannemen, wordt zulks eene *halve ophouding* genaamd; wil men hetzelfde op de plaats doen stilstaan, wordt zulks eene *geheele ophouding* genaamd. De hulpen verschillen daarbij alleen in den graad der aan te wendene kracht; bij het verzamelen om het paard eenen korteren gang te doen aannemen, drukken de beenen, zoodra de teugels zijn aangehouden, het paard dadelijk weder voorwaarts, en de overgang tot eenen korteren gang heeft langzaam en van lieverlede plaats.

Om het paard op de plaats op te houden, is de aanhouding der teugels meer dadelijk en krachtiger, en de werking der beenen, die nu alleen nabij gehouden worden, om het teruggaan te beletten, houdt met die der teugels gelijktijdig op.

Na het ophouden hernemen handen en beenen derzelve vroegere houding.

32. De onderwijzer zal, na eenige toeren door de manege te hebben doen maken, wanneer de ruiters op de lange zijde aankomen, kommanderen :

1^e «*Peloton*», en

2^e «*Halt*», wanneer zij zich alle op de lange zijde bevinden.

Het woord *peloton* wordt zoowel voor den afzonderlijken ruiter, als voor eene afdeeling rekruten, bij de instructie in de manege, aangenomen.

Op dit eerste kommando verzamelen de manschappen hunne paarden, zonder derzelve gang te vertragen.

Op het kommando «*halt*», worden beide handen zoodanig in het gewricht gekromd, dat de pinken opwaarts naar den ruiter gebragt worden, waardoor beide teugels gelijktijdig en gelijkmatig worden aangehouden, en de beenen nabij gebragt, om het paard te doen stilstaan, en het teruggaan te beletten, daarbij zorgende dat het paard vierkant ophoude, en geene afwijking ter zijde plaats hebbe. — Zoodra het paard gehoorzaamd heeft, herplaatsen zich handen en beenen.

De onderwijzer doet nu de verlorene distantien herstellen, ziet man voor man, zit en houding na,

en maakt de leerlingen op de begane fouten opmerkzaam.

Het teruggaan.

33. Het paard moet in verzamelde houding, stap voor stap, in eene regte lijn teruggaan. Deze oefening leert den ruiter zijn paard volkomen tusschen de beenen en in de hand te hebben, en dient tevens tot bestraffing van paarden, die niet in de hand blijven of op de teugels leunen.

De hulpen zijn dezelfde als bij het ophouden.

Het paard wordt verzameld en de teugels worden zoo lang aangehouden tot hetzelfde ééne voorvoet ligt, om achter uit te gaan.

De beenen verhinderen het afvallen der achterhand; gehoorzaamt het paard niet terstond, dan worden de tot verzameling aangewezen hulpen bij herhaling aangewend.

34. Tot uitvoering dezer beweging wordt gekommandeerd:

1°. « *Achterwaarts* »

2°. « *Marsch*. »

Op welk tweede kommando, de ruiter, door het aanhouden van beide teugels, volgens de hier boven aangewezen beginselen, en zoo lang, tot een ander kommando volgt, zijn paard pas voor pas, in eene regte lijn doet teruggaan.

Tot betere onderrigting van deze moeilijke beweging zal de onderwijzer dezelve, man voor man doen uitvoeren, te beginnen met den laatsten der in kolonne staande ruiters, denzelven zijn paard

doen terugnemen, en omtrent de daartoe te bezigen middelen, duidelijk onderrigten.

Heeft de onderwijzer zich overtuigd, dat ieder ruiter het uitgevoerde wel heeft begrepen, doet hij de geheele afdeeling teruggaan, en heeft vooral op een gelijkmatig tempo, het bewaren der distantiën, en het vermijden van het afvallen der achterhand te letten.

Dit teruggaan zal, als oefening, in korten stap en hoogstens twee paarden lengte geschieden.

De volgende hoofdmislagen moeten bij het teruggaan vermeden worden.

Dat het paard zonder houding, met neerhangend hoofd, stijven hals en rug, lage voorhand en ongebogene achterhand, terugtreedt; in dit geval moet hetzelfde door krachtigen aandruk der beenen aan het bit gebracht worden, en wanneer hetzelfde het mondstuk mijdt en overijld terugtreedt, moeten de beenen eene nog sterkere werking uitoefenen.

Om het afwijken der achterhand voor te komen, worden de hulpen van teugel en been, aan die zijde, waarheen het paard uitwijkt, nadrukkelijker aangewend.

Het ophouden met teruggaan wordt door het kommando «halt» bewerkstelligd, waarop het paard, door het sterker aandrukken van beide beenen op de plaats wordt opgehouden, of door het kommando van «voorwaarts», op welk laatste kommando, door het nageven der hand en het krachtig aandrukken der beenen, het paard wordt vooruitgebracht, moettende de ruiter daarbij het bovenlijf wel stil houden, niet te veel

vrijheid geven in de teugels , en het paard steeds in de hand doen blijven.

Houding van het bovenlijf.

35. Telkens wanneer bij het verzamelen , ophouden , en teruggaan (waarbij van het paard eene buiging der lendenen en heupen wordt gevorderd) de hulpen van handen en beenen worden aangebragt, moet de ruiter, te gelijker tijd, met wel gestrekt bovenlijf en ingetrokkene lendenen , met zijne geheele zwaarte doorzitten , doch moeten alle bewegingen van het bovenlijf , steeds alleen door het paard gevoeld worden , en nimmer zichtbaar zijn.

Wendingen.

36. Bij de wendingen en voltes brengt en leidt de binnenteugel het paard in de wending. De buitenteugel rigt het hoofd op , bepaalt de grootte van den kring , die doorloopen moet worden , en komt het afwijken der achterhand voor. Beide beenen drukken het paard gelijkmatig in de teugels voort , het binnenbeen op den singel , het buitenbeen achter denzelfven. Het paard blijft steeds verzameld.

Halve en heele wendingen stilstaande.

37. Om nu de ruiters een grondig denkbeeld te geven der beginselen , waarnaar zij hunne paarden naar de eene of andere zijde moeten wenden , zullen , stilstaande , de halve en heele wendingen worden geoefend.

De onderwijzer zal de beweging , man voor man ,

doen uitvoeren , zich daartoe nevens hem ophouden , en hem de grondregels , onder § 24 voor de wendingen voorgeschreven , herhalen.

Men zal kommanderen :

1°. « *Met eenen regts* » (of *links*)

2°. « *Marsch* »

3°. « *Halt.* »

Op het eerste kommando verzamelt de ruiter zijn paard , en stelt , door de binnenhand eenigzins in het gewricht te krommen , het hoofd van het paard regts , terwijl het buitenbeen de achterhand ondersteunt.

Op het tweede kommando rondt hij de binnenhand zoo veel meer , dat de pink opwaarts in de rigting van de buitenzijde der borst gebragt wordt , om het paard tot de wending te noodzaken , drukt zacht de beenen aan , om hetzelve in die rigting te doen vooruitgaan , het binnenbeen tegen , het buitenbeen achter den singel. Zoodra het paard aan de werking der binnenhand gehoorzaamd heeft , geeft de buitenhand iets na , om hetzelve eene cirkelboog van drie passen te doen beschrijven , waarna op het kommando :

« *Halt* »

buitenteugel en buitenbeen , de voor- en achterhand ophouden en regt stellen , terwijl handen en beenen zich herplaatsen , en de man regt vooruitziet.

De wendingen met éénen links , worden naar dezelfde beginselen , door tegenovergestelde middelen uitgevoerd.

38. Overgaande tot de beoefening der geheele wendingen, zal de onderwijzer kommanderen :

1°. « *Met eenen = regts omkeert* »

2°. « *Marsch* »

3°. « *Halt.* »

Na op het eerste kommando de paarden verzameld en regts gesteld te hebben, zullen de ruiters op het kommando : « *Marsch* » naar de bekende beginselen en door aanwending der hierboven beschrevene hulpen, hunne paarden van den muur af in den kring wenden, om dezelve eenen cirkelboog van vijf passen te doen beschrijven. De helft van den kring doorloopen zijnde, houdt de binnenhand op uitsluitend werkzaam te zijn, en beide beenen drukken het paard schuins naar den muur voort, waar zij op het kommando : « *Halt* » door het aandrukken van het linkerbeen en aanhouden van den rechter teugel, het paard vierkant op den hoefslag brengen en doen stilstaan, waarna handen en beenen worden herplaatst.

De wendingen *links omkeert* worden door tegenovergestelde hulpen, naar dezelfde regelen uitgevoerd.

De onderwijzer zal bij deze uitvoering geene regelmatigheid kunnen vorderen, noch zich daarmede te lang ophouden, daar het hier meer eene oefening der hand is, dan wel der beweging zelve.

39. Nadat voor de laatste maal met eenen regts-omkeert gemaakt zal zijn, en de manschappen zich alzoo op de linkerhand in kolonne bevinden, zal de onderwijzer op nieuw in stap doen aanrijden,

om ook , van die zijde , zit en houding in oogenschouw te nemen , en daartoe eenige toeren in de manège laten rondrijden , waarna hij de manschappen , zich op de lange zijde bevindende , zal kommanderen :

1°. « *Met eenen links* , »

2°. « *Marsch.* »

op welk laatste kommando de manschappen allen met eenen links zullen maken , zich regts rigtende , en daarna regt uit marcheren , tot dat de onderwijzer kommanderen zal :

« *Halt.* »

Waarop de ruiters hunne paarden vierkant zullen stellen , en in de hand rigten.

Manschappen en paarden gerigt zijnde , kommandeert de onderwijzer :

« *Staat.* »

Rusten.

40. Op het kommando « *Rust* , » nemen de ruiters eene vrije houding aan , en laten de teugels iets langer door de vingers glijden , zonder de paarden te doen vooruitgaan.

Gedurende deze pause zal de onderwijzer den rekruut ondervragen , en nopens het niet begrepene de noodige uitlegging geven.

Op het kommando :

« *Geeft acht* , »

nemen de ruiters de teugels ter behoorlijke lengte gelijkmatig aan , en hernemen de vereischte houding.

Afspringen.

41. Tot het eindigen dezer eerste oefening, zal het afspringen geleerd worden.

Hiertoe wordt gekommandeerd :

« *Maakt u gereed = om af te springen.* »

(Een tempo.)

Op het laatste gedeelte van dit kommando, wordt de regter trensteugel in de linkerhand overgebracht, zoodanig, dat deze over de linker komt te leggen het uiteinde aan den pink uitkomende, de linkerhand vat eene vlok manen, en de regterhand wordt achter den schoft geplaatst, de duim links, de vier vingers regts.

« *Afspringen.* »

(Twee tempo's, het laatste in twee bewegingen.)

Op het kommando :

« *Springt,* »

brengt de ruiter, zich zoo veel mogelijk op den regter arm verheffende, het regterbeen over het kruis van het paard, zonder hetzelfde aan te raken, naast het linkerbeen, en wacht, op beide armen steunende, op het kommando :

« *Af,* »

waarop hij zich zachtkens en loodregt langs de schouders van het paard, op den grond nederlaat.

Op « *twee,* »

laat de linkerhand de manen en teugels los, de regterhand vat de linker teugel aan, de ruiter maakt links om, en ééne pas voorwaarts, de regterhand

glijdt langs den linker teugel door, en vat op de bekende wijze beide teugels onder den mond van het paard aan, waarna de man de houding herneemt alvorens te paard te stijgen.

Defileren.

42. De paarden worden op dezelfde wijze, als voor het geleiden naar de rijbaan is voorgeschreven, naar de stallen terug gevoerd.

Men zal kommanderen :

1o. « *Met eenen (of links met eenen)*, »

2o. « *Marsch.* »

Op het kommando marsch, beginnen de ruiters van den rechter- of linkervleugel af te breken, en worden achterevolgens door hunne nevenlieden gevolgd, onderling eenen afstand van twee paarden lengte waarnemende.

43. De rigting wordt slechts éénmaal en wel bij het begin der les, vóór het opstijgen, gekommandeerd; zullende de ruiters zich in het vervolg onmiddellijk zonder kommando rigten.

Hoewel in deze eerste oefening de grondbeginselen der besturing van het paard, nâ elke uitlegging, door eene opvolgende toepassing en uitvoering zijn gevolgd geworden, en, wel is waar, aan geene goede besturing van het paard te denken is, zonder dat vooraf zit en houding behoorlijk zijn bevestigd, (hetgeen door de oefening van den draf, in het 2^e gedeelte der les hoofdzakelijk verkregen zal worden), moet dan ook de onderwijzer bij deze eerste uitvoering het meest de oefening der hand beoogen

ten einde de verschillende bewegingen derzelve wel te doen begrijpen, de handen buigzaam te maken in de gewrichten, en zich te overtuigen, dat de rekrut het uitgelegde wel verstaat.

44. De onderwijzer zal zich voornamelijk bepalen, de goede houding en zit te paard te doen aannemen, de eerste grondbeginselen en middelen van besturing duidelijk aan te wijzen, en zal daarbij zeer langzaam en opvolgend te werk moeten gaan, omdat het onmogelijk is, den aanvangenden rekrut, voor wien alles vreemd is, te veel op eens te willen begrijpelijk maken.

De onderwijzers zullen ook tot dat oogmerk, bij deze eerste les, telkens een onderscheiden onderwerp meer bijzonder nagaan, en zich van deszelfs goede uitvoering verzekeren, vóór dat zij tot een ander overgaan.

Zoo zal men zich, bij voorbeeld, eerst met de houding van het bovenlijf, zonder iets anders, ophouden, daarna met de plaatsing van het midden en onderlijf, plaatsing der handen en beenen en derzelve gelijkmatige werking, en alzoo door het eene na het andere te leeren, steeds eene doelmatige opvolging in het onderrigt in acht nemen.

De rekruten zullen zoo veel mogelijk in de tusschen uren, in het op- en afspringen worden geoefend, ten einde daaraan in de manege geen kostelijken tijd te verspillen.

TWEEDE OEFENING.

45. Voor deze oefening kunnen acht ruiters wor-

den vereenigd. Dezelve worden op één gelid geplaatst, met drie passen tusschenruimte.

Een korporaal of geoeffend ruiter is bestemd aan het hoofd der reprise te marcheren, om de gangen te regelen.

Ter regter- of linkerhand marcheren.

46. De onderwijzer zal kommanderen:

1°. « *Met eenen (of links met eenen)* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando marsch, marcheert de regter of linker vleugelman regt voor zich uit, tot twee passen van den hoefslag, waar hij zonder kommando regts of links wendt. De overigen blijven halt houden.

Zoodra het paard van den regter vleugelman een paard lengte het hoofd van het paard van den linker nevenman zal zijn voorbijgegaan, volgt deze op dezelfde wijze, wendt mede regts en rijdt op den hoefslag van zijnen voorman, hetwelk ook door de overigen gevolgd wordt.

Bij het links afbreken, worden tegenovergestelde middelen gebezigd.

Om de ruiters gelijktijdig in beweging te stellen, hetgeen somtijds de voorkeur boven eerstgemelde wijze verdient, omdat de paarden dikwijls onrustig zijn als zij anderen zien vooruitgaan, en hen terstond willen volgen, hetgeen door eerstbeginnenden, die nog geen meester van hunne paarden zijn, niet altijd tegengegaan kan worden en men ook daarenboven spoediger in kolonne is, zal men kommanderen:

1°. « *Peloton voorwaarts* »

2°. « *Marsch* »

op welk laatste kommando het geheele gelid vooruit gaat, zich regts rigtende, en op het bij tijds gedane kommando van « *met eenen- regts, of links en marsch,* » zich in kolonne op de lange zijde zullen bevinden.

47. De afstand van twee paarden lengte, is de gewone bij de afzonderlijke afrigting van ruiters en paarden. Wil men echter op gelederen afstand laten oprukken, kommandeert men:

1°. « *Op gelederen distantie opgerukt* »

2°. « *Marsch.* »

En om den gewonen afstand te hernemen:

1°. « *Distantie hernomen* »

2°. « *Marsch.* »

Deze beweging kan in dezelfde, en ook in den verdubbelden gang geschieden, men voegt dan het woord *drif*, *sterken drif*, of *galop* bij het kommando.

Geschiedt de beweging in den gewonen gang, dan zal bij het oprukken de eerste ruiter den gang vertragen, tot dat de afstanden genomen zijn.

Heeft de beweging in den verdubbelden gang plaats, dan zullen de ruiters in den *drif* of *galop* oprukken, en de eerste in denzelfden gang blijven.

Bij het hernemen der gewone afstanden in denzelfden gang, vertragen alle ruiters (behalve de eerste) hunnen gang, tot dat zij den afstand hebben, terwijl in den verdubbelden gang de ruiters van het hoofd af aan, achtervolgens dien gang aannemen, zoodra zij den bevolen afstand hebben.

48. Na eenige toeren door de manege, doet de onderwijzer halt maken, gaat van man tot man, verbeterd zit en houding, en maakt de rekruten op de begane fouten opmerkzaam.

Verlorene distantiën worden bij het halt maken, alleen op bevel des onderwijzers, hernomen.

Het wordt den rekruten aanbevolen, zich al dadelijk te gewennen, wel achter hunnen voorman te marcheren.

Veranderingen van hand.

49. Wanneer de ruiters eenigen tijd ter rechter- of ter linkerhand hebben gemarcheerd, zal van hand worden veranderd, en zulks door overhoeksche wendingen door de lange, en halve lange zijde der manege, geschieden.

Daartoe wordt gekommandeerd :

1°. « *Door de lange zijde = Changeert.* »

Het woord *Changeert* wordt uitgesproken, wanneer de geleider den hoek doorrijdt om op de lange zijde aan te komen; na den hoek doorgereden te zijn, rijdt hij nog ééne paards lengte voort, wendt dan de voorhand zijns paards van den wand af in de rigting van de tegenovergestelde lange zijde op twee paarden lengte van den hoek, en rijdt in deze rigting tot op het aangewezene punt door, waar hij regts of links wendt en voortrijdt. De overige ruiters volgen den eersten, wenden allen opvolgend op dezelfde plaats en volgen naauwkeurig den hoefslag.

50. *Het door de halve lange zijde changeren ge-*

schiedt op dezelfde wijze en naar dezelfde beginselen.

Men zal kommanderen :

Door de halve lange zijde = Changeert.

Het laatste woord wordt uitgesproken, wanneer de geleider in het midden van de lange zijde der manege gekomen is; alsdan wendt hij op het kommando, *changeert*, zijn paard in de rigting van twee paarden lengte van den tegenovergestelden hoek.

De hulpen zijn bij het changeren dezelfde als voor de wendingen, terwijl die voor het daarna regt uit marcheren, vroeger zijn voorgeschreven.

Na nu eenigen tijd links in de manege te hebben gemarcheerd, wordt door eene tegenovergestelde beweging van hand veranderd, om weder regts in de rijbaan te komen.

51. Tot de goede besturing van het paard, een vaste en zekere zit de eerste grondslag zijnde, zal de onderwijzer nu alles aanwenden, om de ruiters dit vereischte het eerst te doen verkrijgen.

Daartoe wordt de oefening van den draf aangevangen, en zal afwisselend, van den stap in den draf, en uit deze weder in den stap worden overgegaan.

Van den stap in den draf overgaan.

52. Wanneer het hoofd der kolonne in het midden der lange zijde van de manege gekomen is, wordt gekommandeerd :

1°. « *In draf* »

2°. « *Marsch.* »

Na de paarden op het eerste kommando verzameld te hebben, zullen de ruiters op het kommando *marsch*, (hetwelk niet te schielijk maar met nadruk moet worden uitgesproken) gezamenlijk den draf aannemen.

Met onveranderde houding van het boven- en middenlijf, geven de ruiters de voorgeschrevene hulpen, door een gelijktijdig aandrukken van beide beenen langs den singel, en het geëvenredigd nageven der teugels. Zoodra het paard den draf heeft aangenomen, hernemen handen en beenen hunne oorspronkelijke houding.

53. De onderwijzer zal den rekruten de hulpmiddelen bekend maken, waardoor zij in den draf zit en houding kunnen bewaren, en hun leeren, dat zij niet trachten moeten, de sterkere beweging, die het paard hun veroorzaakt, te ontgaan of zich te vast aan te sluiten, daar hierdoor de houding verloren gaat, en dadelijke vermoeijing het gevolg van zoude zijn, maar dat zij het bovenlijf, met gestrekten rug, de opwaartsche beweging moeten doen volgen, en op het midden van den rug des paards neder komen, de lendenen wel uitstrekken in plaats van zich aan het paard te klemmen, de hakken naar beneden drukken, en de armen dicht aan het lijf moeten houden.

Sluiting en evenwigt moeten tot het bewaren van den zit in draf in gelijke mate bijdragen; de draf moet in den aanvang in middelmatigen gang of tempo gereden worden, en kan nog niet zoo verzameld en sterk zijn als later gevorderd wordt.

In den beginne laat men niet te lang achtereen draven, maar gedurig van den stap in den draf en omgekeerd overgaan.

Het doorrijden der hoeken kan nu nog niet zoo regelmatig geschieden als later, wanneer de voor de wendingen gegevene voorschriften daarbij geheel zullen moeten worden opgevolgd, door met den buitenteugel het paard langs den muur regt den hoek te doen ingaan, daartoe de beide beenen aandrukkende. Zoo dra het hoofd des paards den tegenovergestelden muur genaderd zal zijn, bewerkt de binnenteugel de wending, terwijl het binnenbeen tegen den singel gebragt wordt, de buitenteugel wordt aangehouden en het buitenbeen achter den singel aangelegd.

Van den draf in den stap overgaan.

54. Om den stap weder aan te nemen, zal men kommanderen :

1°. « *In stap* »

2°. « *Marsch.* »

Op het eerste kommando wordt het paard door de teugels sterker dan de beenen te doen werken een weinig meer verzameld, om op het kommando van « *Marsch*, » zonder rukken den stap te kunnen aannemen.

Het paard den stap aangenomen hebbende, hernemen handen en beenen de oorspronkelijke houding.

55. Alle veranderingen van gangen, moeten tragsgewijze geschieden.

Wanneer men van eenen langzamen tot eenen snelleren gang overgaat, moet men deze langzaam

beginnen en trapsgewijze uitstrekken; terwijl in tegendeel, wanneer van eene snellere beweging tot eene langzame wordt overgegaan, deze laatste gang uitgestrekt begonnen, en langzamerhand tot den gewonen graad gebragt wordt.

De onderwijzer zal hierbij de rekruten onderrigten, dat telkens, wanneer van eene snelle tot eene langzame gang wordt overgegaan, het aandrukken van beide beenen met het aanhouden der teugels moet gepaard gaan.

Zoodra de ruiters hunne houding en evenwigt in den draf eenigermate kunnen behouden, zal men ook de veranderingen van hand in den draf doen uitvoeren.

Groote volte.

56. Zoodra nu zit en houding der ruiters genoegzaam in den gewonen draf op regte lijnen zullen bevestigd zijn, zal de groote volte in stap en draf geoefend worden.

57. De onderwijzer zal den ruiter verklaren, dat als men de geheele mance in twee gelijke deelen verdeelt, een cirkel op elk dier vierkante deelen, eene groote volte genoemd wordt. Tot voorbereiding der kortere wendingen en kleine voltes, wordt alzoo met de minst moeilijke, de groote volte aangevangen.

Wanneer de geleider den hoek is doorgegaan, om op de lange zijde aan te komen, wordt gekommandeerd:

1°. « *Groote volte* » en

2°. « *Marsch*. »

op het punt waar de volte moet worden aangevangen.

Door deze oefening zullen zit en houding meer en meer bevestigd worden, en zal daartoe dikwijls van den stap in den draf, en omgekeerd, worden overgegaan.

Halve en heele wendingen in den gang.

58. De ruiters weder in kolonne marcherende, zal wanneer de geleider der kolonne zich in het midden van de lange zijde der manege bevindt, gekommandeerd worden :

« *Met eenen regts (of links)* » en

« *Marsch* »

wanneer alle ruiters zich op de lange zijde bevinden.

De uitvoering is dezelfde als stilstaande, onder § 37 is aangewezen.

De wending volbragt zijnde, marcheren de ruiters regt uit, rigten zich zonder het hoofd te draaijen, links wanneer *met eenen regts* gemaakt is, en omgekeerd, wanneer *met eenen links* is uitgevoerd, hunne tusschenruimten aan dezelfde zijde bewarende.

Om de ruiters-weder in kolonne op den tegenovergestelden hoefslag te brengen, kommandeert men bij tijds :

1°. « *Met eenen regts (of links)* »

2°. « *Marsch.* »

op welk laatste kommando, alle ruiters gezamenlijk regts of links-om maken, ten einde zich in kolonne op den hoefslag te stellen.

Het kommando, marsch, wordt uitgesproken op

twee passen van den hoefslag.

Dezelfde bewegingen worden herhaald, om zich in de oorspronkelijke orde te herstellen.

Met eenen regts- of links-omkeert, in den gang.

59. De ruiters in kolonne bevindende, wordt gekommandeerd:

1°. « *Met eenen regts- of linksom-keert* »

2°. « *Marsch.* »

Op het laatste kommando, hetwelk uitgesproken wordt, wanneer de ruiters allen op de lange zijde zijn, doen zij hunne paarden eenen cirkelboog beschrijven van vijf passen, met aanwending der onder § 38 beschrevene hulpen, vooral ten opzichte van buitenteugel en been.

De helft der kring doorloopen zijnde, wendt de ruiter zijn paard schuins naar den muur, waar hij op denzelfden hoefslag terug rijdt, en rigt zich op den achter hem gereden hebbenden ruiter, die nu zijn voorman geworden is. Zoodra de ruiter zijn paard weder naar den muur gewend heeft, houdt de werking des binnenteugels op, en beide beenen doen het paard regt vooruitgaan.

60. De onderwijzer zal aanvankelijk minder letten op de uitvoering van het geheel, dan wel op de afzonderlijke en regelmatige aanwending der hulpen.

Voltes.

61. De volte is een kring, dien de ruiter naar de binnenzijde der manege beschrijft; hij leert daardoor zijn paard korter wenden.

De volte gaat van het punt uit, waar het paard aan den muur de wending begint, eindigt op hetzelfde punt en heeft eene middellijn van twee paarden lengte, of zes passen.

62. De onderwijzer zal, wanneer de ruiters op de lange zijde aankomen, kommanderen :

1°. « *Volte* » en

2°. « *Marsch* » wanneer zij allen op de lange zijde zijn.

Op het kommando *marsch* wendt ieder ruiter zijn paard te gelijker tijd en in denzelfden gang van den muur af in den kring, rigt zich, tot dat de helft des cirkels doorloopen zal zijn, op zijnen voorman, waardoor de voltes even groot zullen zijn, en daarna, en gedurende het doorloopen van de tweede helft des cirkels, op den ruiter, die achter hem heeft gereden, om allen te gelijk weder aan den muur te komen, en ieder op zijnen vroegeren voorman te rijden.

63. Zoodra deze beweging naauwkeurig in den stap uitgevoerd wordt, zal men dezelve in den draf herhalen.

Ter regter- ter linkerzijde in Bataille.

64. Tot het eindigen der les zal, wanneer de ruiters ter regterhand marcheren en het hoofd der kolonne de lange zijde der manege bereikt heeft, en het punt genaderd is, waar de onderwijzer den regter vleugel wil doen aankomen, gekommandeerd worden:

1°. « *Ter regterzijde = in bataille* »

2°. « *Marsch.* »

Op het laatste kommando wendt de eerste ruiter zijn paard regts en rijdt tot het midden van den baan door, waar hij halt houdt, en zijn paard regt stelt; de tweede rijdt ééne paarden lengte het punt voorbij, waar de eerste ruiter gewend heeft, en zoo de overigen.

Elk ruiter marcheert na gewend te hebben, wel regt uit, maakt halt, zoodra het hoofd van zijn paard op de hoogte gekomen is van de linker knie van zijnen regter nevenman, verzamelt daar zijn paard en komt in de rigting.

65. Het regter been en de linker teugel moeten hierbij de meeste werking doen, om het aandringen regts te verhoeden.

Ieder ruiter moet op het juiste punt de wending doen, om geene tusschenruimte te verliezen.

De onderwijzer overtuigt zich daarna, dat elk ruiter zijn paard wel in de hand gerigt heeft.

66. Hierna wordt nog het afspringen geoefend en gedefileerd.

TWEEDE LES.

Oefening op den zadel, met trens zonder stijgbeugels.

87. De ruiters, bij het voorbereidend onderrigt op de deken, eenen goeden zit en houding te paard verkregen hebbende, wordt tot het onderrigt op den zadel overgegaan.

De manschappen zijn als in de eerste les gekleed, met laarzen en sporen.

Het aantal ruiters en opstelling in de manège, als vroeger is voorgescreven.

EERSTE OEFENING.

Het rijden op den zadel.

Op- en afstijgen.

Het gebruik der sporen.

Ter rechter- of linkerhand marcheren.

Draf op den zadel.

Versterken van den draf.

Verkorten van den draf.

Van hand veranderen.

Stilstaande in den draf overgaan.

Uit den draf halt houden.

Herhaling van de reprises der eerste les.

TWEEDE OEFENING.

Het rijden in de 2^e positie der handen.

Wendingen en voltes in de 2^e positie der handen.

Overschenkelen.

Grondbeginselen van den galop.

Regts aanspringen.

Links aanspringen.

Uit den draf in galop overgaan.

Uit den stap in galop overgaan.

Het rijden met stijgbeugels.

Plattsing van den voet in de stijgbeugels.

Lengte der stijgbeugels.

Werkzaamheden met de stijgbeugels.

EERSTE OEFENING.

Het rijden op den zadel.

68. Voor den zit op den zadel zijn in het algemeen dezelfde beginselen van toepassing als op de deken.

De zadel moet zoodanig geplaatst zijn, dat de ruiter op den rug van het paard, op dezelfde plaats zit als op de deken, en moet alzoo gelet worden, dat behoorlijk op het paard geplaatst is.

Ligt dezelve te veel naar voren, dan wordt de voorhand des paards bezwaard, en de ruiter kan hetzelfde niet in evenwigt houden.

Ligt de zadel te veel naar achteren, zoo drukt de zwaarte des ruiters op het zwakkere deel van den rug, en de singel op de weekere deelen van het lijf des paards, terwijl de achterhand bezwaard wordt, en de beenen bij het aanleggen te veel naar achteren gebragt worden, zoodat de geheele besturing des paards gebrekkig is.

Deze, door het slechte opzadelen veroorzaakte fouten, doet de onderwijzer dadelijk herstellen, en ontdekt hij, dat de zadel niet op het paard passende is, geeft hij daarvan aan zijne meerderen kennis.

69. Ten einde het besturen des paards, door den hoogerzittenden ruiters geene verandering onderga, en de werking der teugels in dezelfde verhouding aan den mond van het paard geëvenredigd blijve als op de deken, zullen de vuisten slechts even boven den zadelknop, zonder dien aan te raken, verheven zijn.

De aanvang van het onderrigt zal zonder stijgbeugels gegeven worden.

Bij het op- en afstijgen worden dezelve neder gelaten en daarna over den hals van het paard gekruisd.

Opstijgen.

70. Men zal kommanderen :

« Maakt u gereed- (om) op te stijgen. »

(Een tempo en twee bewegingen).

Op het laatste gedeelte van dit kommando maakt de ruiter regts om, en verrigt hetgeen onder § 11 gezegd is, tot op het oogenblik dat de linkerhand op den manekam rust.

Op twee, werpt de regterhand het uiteinde der teugels regts, vat eene vlok manen, die om den linkerduim gewonden wordt, plaatst den linker voet in den stijgbeugel, drukt de knie vast aan het paard, en zorgt hetzelfde met de punt van den voet niet aan te raken, de regterhand plaatst zich op de achterwong of lepel, de vingers naar buiten, de duim naar binnen.

In deze houding het hoofd regt houdende, en over den zadel weg ziende, wacht de ruiter het kommando :

« Stijgt-op. »

(Twee tempo's).

Op het eerste gedeelte van het kommando, geeft hij zich vlug en loodregt, door het krachtig afzetten van den regtervoet, op, houdt het ligchaam regt, en de knie aan den zadel.

Op het tweede deel van het kommando, strekt hij het regterbeen over het kruis van het paard zonder hetzelve aan te raken, plaatst de regterhand snel voorop den zadel, de duim links, de vier vingers regts, zet zich zacht in het zadel neder, verdeelt de teugels, en neemt de aangewezen houding te paard aan.

Afstijgen.

71. Wordt gekommandeerd:

Maakt u gereed — om af te stijgen.

Op het laatste gedeelte van het kommando wordt de regter teugel in de linkerhand overgebracht, waarmede eene vlok manen wordt genomen, de regterhand op de voorwring van het zadel geplaatst, en de regter voet van den stijgbeugel ontdaan.

Stijgt = af.

(Twee tempo's, het laatste in twee bewegingen).

Op het eerste gedeelte van het kommando, geeft de ruiter zich in den stijgbeugel op, brengt het regterbeen gestrekt over het kruis van het paard naast het linker, de regterhand op de achterwring of lepel van den zadel, de duim naar binnen, de vier vingers naar buiten.

Op het tweede gedeelte van het kommando, komt de ruiter met den regter voet langzaam op den grond, treedt met den linker voet uit den beugel, en plaatst dezelve naast de regter.

Op twee wordt het voorgeschrevene onder § 41 uitgevoerd.

72. De onderwijzer zal nu, na weder te hebben

doen opstijgen, al zijne aandacht vestigen op den goeden zit in den zadel, en toezien dat de ruiter, even als op de deken, het bovenlijf loodregt houdende, met welgestrekte lendenen en teruggetrokene beenen, de split naar den zadelknop brengt, en met beide stuitbeenderen wel doorzit.

Het gebruik der sporen.

73. De sporen zijn meer als een bestraffend, dan wel als een hulpmiddel aan te merken, en worden bij trage paarden, die aan de beenen niet gehoorzamen, of in oogenblikken der grootste krachtsinspanning gebruikt.

De ruiter moet daarbij nimmer de houding van het boven- noch onderlijf verliezen, en de beenen niet van het paard verwijderen.

Men moet niet eerder met sporen doen rijden, dan nadat de ruiters alle de in de vorige les geleerde bewegingen in den draf kunnen uitvoeren, zonder het evenwigt te verliezen.

Ter rechter- of linkerhand marcheren.

74. De ruiters worden, op dezelfde wijze als bij den aanvang der tweede oefening van de eerste les, in beweging gesteld.

De onderwijzer ziet toe, dat de houding van den man al meer en meer regelmatig worde, dat in eene vrije en gelijke gang worde gemarcheerd, dat de paarden regt op den hoefslag blijven, elke ruiter wel achter zijnen voorman is en de afstanden worden bewaard.

Draf op den zadel.

75. Men zal met een middelmatigen draf aanvangen, en in den beginne de reprises niet te lang maken om het doorrijden voor te komen.

Het hoofddoel is nu, de ruiters te gewennen zich bij dien versnelden gang, den zit op den zadel eigen te maken, de positie der handen en van het bovenlijf daarbij onveranderd te bewaren, en de onder § 53 aanbevolene hulpmiddelen, tot het bevestigen van zit en evenwigt voortdurend en naauwkeurig aan te wenden.

Versterken van den draf.

76. Zoodra de ruiters in dezen gewonen draf op den zadel reeds eenigermate het evenwigt kunnen bewaren, zal tot meerdere bevestiging daarvan, uit den draf tot den sterkeren draf worden overgegaan, welke echter in den beginne, kort moet duren, doch dikwijls worden herhaald.

Daartoe wordt gekommandeerd :

Sterker — draf.

Op het laatste gedeelte van welk kommando, de hand ligt nagegeven wordt, en beide beenen met toenemende kracht op de singels aangedrukt, tot dat het paard den sterken draf heeft aangenomen. Deze draf moet zoo sterk zijn, dat alle paarden die volgen kunnen zonder in galop te vervallen, en moeten dezelve, tot een ander kommando volgt, in dien gang verblijven. De hoeken worden hierbij afgerond, doch de afstanden zoo veel mogelijk bewaard.

Verkorten van den draf.

77. Na een paar toeren in sterken draf te hebben gereden, kommandeert de onderwijzer, zoodra hij ziet, dat de ruiters hunne houding of evenwigt verliezen :

Korter — draf.

Op het laatste gedeelte van welk kommando, de ruiter, door eene halve ophouding naar de beginselen onder § 31, verklaard, zijn paard allengs den gang doet vertragen en in den gewonen draf overgaan, de beenen aanhoudende om hetzelfde te beletten den stap aan te nemen.

Zoodra de ruiters in dezen gang evenwigt en houding kunnen bewaren, en daarin meer en meer bevestigd zijn geworden, zal allengs ook meer naauwkeurigheid in het rijden en in de uitvoering der vorige bewegingen worden gevorderd, de hoeken meer doorgereden, en de afstanden naauwkeuriger moeten bewaard worden.

Van hand veranderen.

78. De veranderingen van hand zullen nu ook in den draf geschieden, en op het juist aanwenden der daartoe voorgeschrevene hulpen, meer en meer de aandacht gevestigd worden.

Stilstaande in den draf overgaan.

79. Na op eene der lange zijden van de manege de kolonne te hebben doen halt maken, zal men

de ruiters oefenen, om stilstaande in den draf over te gaan.

Daartoe wordt gekommandeerd :

1°. « *In draf.* »

2°. « *Marsch.* »

De ruiters, op het eerste kommando, hunne paarden meer nadrukkelijk verzameld hebbende, zullen op het tweede kommando, door de beenen krachtiger aan te drukken, en de handen ligt na te geven, het paard vrijheid geven tot het dadelijk aannemen van den draf.

Uit den draf halt houden.

80. Daartoe wordt gekommandeerd :

1°. « *Kolonne.* »

2°. « *Halt.* »

Op het laatste kommando moet de ruiter de teugels krachtiger aanhouden, het bovenlijf wel strekken en de lendenen inbuigen, en op het oogenblik dat het paard stil houdt de beenen aanleggen om het teruggaan te beletten. Het paard gehoorzaamd hebbende, hernemen handen en beenen hunne oorspronkelijke houding.

Na het halt houden uit den draf, zal men de paarden eenige passen doen teruggaan.

Herhaling van de reprises der eerste les.

81. De onderwijzer zal de hier voren aangegevene gangen afwisselend doen oefenen, veel uit den stap tot den draf overgaan, en uit dezen doen halt

houden, ten einde zich van de naauwkeurige aanwending der hulpen, en de toenemende bevestiging van zit en houding meer en meer te overtuigen.

De reprises van de eerste les zullen opvolgend worden herhaald, en de groote volte, alsmede de halve en heele wendingen, zoowel in stap als in draf, veel worden geoefend.

82. Dit eerste gedeelte der les zal, door het ter regter of linkerzijde opmarcheren in bataille, besloten worden, waarna wordt afgestegen, en gedefileerd.

TWEEDE OEFENING.

Het rijden in de tweede positie der handen.

83. Zoodra de ruiters het voorgaandé regelmatig uitvoeren, en zit en houding in zoo verre verbeterd zijn, dat de onderwijzer meer op de besturing van het paard zijne aandacht kan vestigen, zal tot het rijden in de tweede positie der handen worden overgegaan.

Deze positie der handen dient voornamelijk, om het hoofd des paards eene min of meer gebogene houding te doen aannemen, en is bij alle zijdegangen, korte wendingen, en bij den galop hoofdzakelijk aan te wenden.

De houding, die door deze positie der handen aan het hoofd des paards gegeven wordt, moet zich slechts zóó ver uitstrekken, dat de ruiter bij het

vooruitrijden, regt vóór zich ziende, de neus en het oog van zijn paard aan de binnenzijde flauw ontdekken kan; de hals van het paard moet daarbij regt en in onveranderde houding blijven, en de geringe buiging die vereischt wordt, alleen in de gewrichtsverbinding van den hals en nek plaats hebben.

De werking van den binnenteugel is hierbij gevoeliger, doch moeten buitenteugel en buitenbeen het paard gestadig ondersteunen en in bedwang houden, en door een gelijkmatige aandruk van beide beenen steeds aan het bit doen blijven.

84. De ruiters moeten hier opmerkzaam gemaakt worden, dat, zoo lang op dezelfde hand (hetzij regts of links in de manege) gereden wordt, dezelfde positie der handen ook behouden wordt; doch dat, bij het veranderen van hand en de wendingen regts- en linksomkeert, handen en beenen op dat oogenblik gewisseld worden, waarop het hoofd des paards, na volbragte wending, weder aan den muur komt, om op de andere hand voort te rijden.

Dit wisselen van handen en beenen, moet van lieverlede geschieden, en geene verandering in den gang veroorzaken.

Nadat de ruiters van deze wijze van besturing hunner paarden een grondig denkbeeld zullen hebben verkregen, wordt tot de wendingen en voltes in de tweede positie der handen overgegaan.

*Wendingen en voltes in de tweede positie
der handen.*

85. De kommando's en uitvoering zijn dezelfde als onder n°. 58, 59 en 62 is voorgeschreven.

De ruiters moeten bij deze bewegingen het gewigt van het bovenlijf iets op de binnenzijde van het paard doen dragen, en op het gelijktijdig wisselen van handen en beenen, na volbragte wending opmerkzaam worden gemaakt.

Deze wendingen en voltes worden eerst in den stap en daarna in den draf uitgevoerd.

Daar alle voorgaande bewegingen hoofdzakelijk geïndiend hebben, om den ruiter in de naauwkeurige aanwending der hulpen van handen en beenen te oefenen, zal, naarmate der gemaakte vorderingen, meer en meer naauwkeurigheid in de uitvoering worden gevorderd.

Overschenken.

86. Het overschenken is een zijdelingsche gang van het paard in hetzelfde front, naar de rechter of linker zijde. Het paard treedt hierbij met de buitenvoet zijdelings over den binnenvoet, en gaat op twee hoefslagen; het hoofd van het paard is naar die zijde gekeerd, waarheen het gaan moet en welke de binnenzijde genaamd wordt. De handen zijn in de tweede positie.

Het overschenken geschiedt:

1°. In kolonne stilstaande, en in den gang;

2°. In het gelid.

Daar deze oefening in den beginne zeer moeilijk is, zal de onderwijzer, ten einde de ruiters de daarbij vereischte hulpen duidelijk te verklaren, deze beweging aanvankelijk man voor man doen uitvoeren, en zich bij den buitenschouder van het paard ophouden om de goede opvolging van het verklaarde gade te slaan.

In kolonne, stilstaande.

87. Wanneer de kolonne op eene der lange zijden, met eenen onderlingen afstand van twee paarden lengte halt heeft gemaakt, wordt gekommandeert:

1°. « *Regts — of links overschenkelt.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het eerste kommando moet (om regts te overschenkelen) ieder ruiter, door het buitenbeen achter den singel aan te drukken, en het aanhouden van den buitenteugel in de rigting der schouders, het achterstel van zijn paard regts brengen, het hoofd van het paard tegen den muur gekeerd en regts gesteld, naar welke zijde de ruiters ook de oogen moeten wenden.

Op het tweede kommando, wordt door de ronding der rechterhand in het gewricht, op de wijze als voor het wenden is voorgeschreven, en het aandrukken van het buitenbeen achter den singel, de zijdegang aangevangen.

De linkerhand verhinderd door het gelijktijdig aanhouden van den buitenteugel het wenden der voorhand, terwijl het binnenbeen tegen den singel

aangelegd het te veel naar binnen vallen der achterhand belet, zoodat binnenbeen en buitenteugel het paard loodregt op den muur doen blijven.

Handen en beenen hernieuwen zoo veel noodig is, hunne werking, waardoor de zijdegang, stap voor stap en in gelijkmatig tempo, zonder schokken, regelmatig wordt voortgezét.

88. Ingeval het paard, zonder de hulpen af te wachten, sneller zijwaarts zou treden dan de ruiter verlangt, wordt zulks door een meer krachtig gebruik van buitenteugel en binnenbeen tegengegaan.

Wanneer het paard gedurende het op zijde treden zou achteruitgaan, en met den buitenvoet niet behoorlijk over den binnenvoet heen treedt, is zulks een bewijs, dat of de werking der handen te sterk, of die der beenen te flauw is.

Wijkt de voorhand te snel, en blijft de achterhand terug, zoo wordt dit door eene krachtiger werking van buitenteugel en buitenbeen tegengegaan.

Heeft het tegendeel plaats, dan geeft de buitenhand een weinig na, de binnenhand vermeerderd hare werking, en het binnenbeen houdt het achterstel tegen.

De onderwijzer zorgt vooral dat deze fout vermeden worde, daar door het te schielijk afwijken der achterhand, den schouderen alle vrijheid tot het overtreden wordt ontnomen.

89. De overgang tot alle deze hulpen, moet van lieverlede en met zachtzinnigheid geschieden; de ruiter moet wel doorzitten, en het gewigt van het

bovenlijf meer op het binnenste stuitbeen overbrengen.

Eerstbeginnende hebben veelal de gewoonte bij de zijdegangen het bovenlijf buitenwaarts te doen overhellen, en het binnenbeen van het paard af te brengen; deze misslag moet door den onderwijzer volstrekt worden tegengegaan.

90. Na eenige passen te hebben gemaakt, kommandeert de onderwijzer:

1°. « *Kolonne* »

2°. « *Halt.* »

Op welk tweede kommando, de buitenteugel het verder op zijde treden van de voorhand, en het binnenbeen dat der achterhand doet ophouden, zoodat het paard loodregt met het hoofd op den muur geplaatst blijft.

91. Wanneer men in deze stelling links zou willen overschenken, wordt gekommandeert:

1°. « *Links — overschenkelt,* »

2°. « *Marsch.* »

Op het eerste kommando brengen de ruiters de oogen links, wisselen de stelling der handen, en brengen het hoofd van het paard een weinig links, de achterhand met het regterbeen ondersteunende, zoodat het paard de juiste houding hebben zal om naar de andere zijde te overschenken. Op het kommando *Marsch* wordt de beweging door tegenovergestelde hulpen naar dezelfde beginselen uitgevoerd.

92. Wanneer men uit het overschenken zich weder in kolonne wil stellen op dezelfde hand, als waarheen men zijwaarts rijdt, wordt gekommandeerd:

« *Vóór — waarts.* »

Op het tweede gedeelte van welk kommando de paarden door binnenteugel en binnenbeen, weder regt op den hoefslag geplaatst, en door het aandrukken der beide beenen, vooruit worden gebracht.

In kolonne, in den gang.

93. De kolonne *stilstaande* regts en links hebbende doen overschenkelen, zal hetzelfde *gedurende den marsch* worden uitgevoerd.

De ruiters op de lange zijde marcherende, wordt gekommandeerd :

1°. « *Regts — (of links) overschenkelt.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch*, wordt de voorhand door den buitenteugel ingehouden, het buitenbeen achter de singel aangedrukt wendt de achterhand, en geeft aan het paard de tot het zijdwaarts treden vereischte stelling, waarop terstond het overschenkelen aanvangt en voortgezet wordt, tot men kommandeerd :

« *Vóór — waarts,* »

waarop de paarden op den hoefslag terug en vooruitgebracht worden.

94. Het goed doorrijden der hoeken is bij dezen zijde-gang het moeilijkste, en vordert de grootste opmerkzaamheid; de voorhand van het paard moet hier eenen grooteren cirkel beschrijven, middelerwijl de achterhand als het ware op de plaats wendt, en de buitenvoet kort over den binnenvoet wegtreedt; het binnenbeen tegen den singel, en het buitenbeen achter denzelfen goed aangedrukt, houden het

achterstel als beweeglijk draaipunt in bedwang, het buitenbeen geeft te gelijker tijd door eenen versterkten druk de hulp aan, om de voorhand eenen grooteren kring te doen doorloopen, terwijl de binnenteugel dezelve den hoek doet doorgaan, en de buitenteugel het afwijken van den hoefslag voorkomt; de voorhand behoudt dezelfde gangmaat, doch de achterhand vertraagt dezelve in gelijke evenredigheid.

Het overschenken moet nimmer te lang achtereen duren.

In het gelid.

95. De kolonne zich op de lange zijde der manege bevindende, zal de onderwijzer kommanderen:

- 1°. « *Met eenen regts* »
- 2°. « *Marsch* » en
- 3°. « *Halt*, »

wanneer zij in het midden der manege gekomen zijn, waarna hij tot het overschenken in het gelid over zal gaan.

De handen hernemen, in het gelid opgemarcheerd zijnde, de eerste positie.

De onderwijzer kommandeert nu:

- 1°. « *Regts (of links) overschenkelt.* »
- 2°. « *Marsch.* »

Op welke eerste kommando de handen in de tweede positie overgaan, en de ruiters de oogen wenden naar de binnenzijde, welke die is, waarheen zal aangesloten worden.

Op het kommando :

« *Marsch* »

wordt de beweging naar de voorgeschrevene regelen uitgevoerd, daarbij de rigting en het bewaren der tusschenruimte in achtnemende.

Het halt maken en overschenken naar de andere zijde geschiedt naar dezelfde beginselen door tegenovergestelde middelen.

Alle vorige bewegingen zoowel der eerste als van deze les naauwkeurig zijnde uitgevoerd, zal tot de oefening van den galop worden overgegaan.

Grondbeginselen van den galop.

96. De onderwijzer zal de ruiters vooraf bekend maken met de verrigtingen der binnen- en buitenbeenen des paards op beiden handen, en trachten hun een begrip te geven van het gevoel in de zitting, hetwelk door eenen regelmatigigen of valschen galop wordt te weeg gebragt.

97. Een paard galoppeert *regts*, wanneer het met beide regterbeenen vóór de linker aanspringt; *links*, wanneer het met beide linkerbeenen vóór de regter aanspringt; *over het kruis*, wanneer het met één regter voor- en één achter linkerbeen aanspringt.

Deze laatste gang is niet alleen onvolmaakt, maar ook gevaarlijk; *onvolmaakt*, omdat het paard van achteren steun noch evenwigt heeft; *gevaarlijk*, omdat hetzelfde zich vangen kan en storten.

Regts aanspringen.

98. Indien de ruiter zijn paard regts wil doen

aanspringen , zijn de volgende hulpen aan te wenden.

Door de kromming der regter- en het heffend aanhouden der linkerhand , worden beide teugels in de rigting van den linker achtervoet toenemend verkort ; op dat zelfde oogenblik worden de beenen achter den singel aangedrukt , en naarmate de teugels aangehouden en verkort worden , drukt de ruiter het linkerbeen toenemend en sterker tegen den buik van het paard aan.

Deze tegen elkander werkende hulpen noodzaken het paard deszelfs houding op het achterstel , en in het bijzonder op den linker achtervoet te brengen ; door het aanhouden der teugels in de opgegevene rigting , wordt ook de linkerschouder van het paard teruggehouden , en door de tegenwerking van het linkerbeen het achterstel zoo krachtig te zamengedrukt , dat het paard zich alleen door eene springende beweging verligting verschaffen kan en regts zal aanspringen ; zoodra de ruiter voelt , dat het paard zich van voren verheft om den galop aan te nemen , moet hij door het nageven der teugels hetzelfde zooveel vrijheid geven , dat het een paar galopsprongen doen kan , doch daarna , en naar evenredigheid der tijdmaat van den galop , die verlangd zal worden , de teugels weder aannemen.

99. De ruiter moet gedurende den galop stil zitten , alle zwevende houding met het ligchaam vermijden , en met regt bovenlijf en in goede houding , de beweging van het paard volgen.

De handen moeten stil en steeds op het werkings-

punt blijven, en de ruiter niet toelaten, dat het paard op de teugels leunt, maar integendeel door een van tijd tot tijd herhaald zacht aanhouden, de voorhand ligten en alzoo de cadans van den galop regelen; de beenen moeten nadrukkelijk werkzaam zijn, en telkens, wanneer de ruiter de voorhand zijns paards opligt of inhoudt, moet hij de zacht aanleggende beenen, met meer nadruk en krachtiger doen werken, ten einde het paard te noodzaken het achterstel in te buigen, en de sprongen regelmatig voort te zetten.

Links aanspringen.

100. Hetzelve wordt door aanwending van tegenovergestelde hulpen, naar dezelfde grondbeginselen bewerkstelligd.

Alle hulpen moeten naar evenredigheid van het temperament en de gevoeligheid des paards aangebracht worden.

De paarden moeten regt uit in galop gesteld worden, en daartoe beide beenen werkzaam zijn; het binnenbeen moet steeds zoodanig tegen het buitenbeen inwerken, dat het achterstel niet van de regte lijn afwijkt; zonder deze voorzorg, zal het vurige paard, of een ander, hetwelk ongaarne het achterstel buigt, ligt daarmede afwijken, en alzoo het evenwigt doen verloren gaan. Het paard, eenmaal deze gewoonte hebbende aangenomen, zal gewis dezelfde fout in het gelid doen, waarin het regt uit marcheren een hoofd vereischte is, en moet de

zelve alzoo zorgvuldig worden vermeden en tegengegaan.

Uit den draf in galop overgaan.

101. Aanvankelijk zal *uit den draf* in galop worden overgegaan.

De ruiters in kolonne in draf zijnde, zal de onderwijzer kommanderen :

1°. « *In galop* »

2°. « *Marsch.* »

Op welk eerste kommando de paarden wel verzameld, en de teugels, in de rigting der achterbeenen, toenemend worden verkort.

Op het kommando, *marsch*, volgt een sterker aandruk van beide beenen, en voornamelijk van het buitenbeen, tot de paarden den galop aannemen.

102. Daar het geregeld en juist aanwenden der hulpen tot het doen aanspringen in den galop, van den minder geoefenden ruiter aanvankelijk nog niet kan geveerd worden, zal de onderwijzer de rekruten eerst met drie of vier man te gelijk doen rond galopperen, daar de hulpen, bij elkander opvolgende paarden, niet zoo naauwkeurig als bij het enkele paard behoeven te worden aangebragt, en daarna, wanneer zij de werking der hulpen op het paard wel begrepen zullen hebben, meer bijzonder op de juiste en regelmatige aanwending derzelve zijne aandacht vestigen.

Den draf en stap weder aannemen.

103. Na dat de ruiters een paar toeren in galop

hebben gereden , laat de onderwijzer door halve ophoudingen weder in den draf en uit dezen in den stap overgaan.

De houding moet telkens na den galop , in stap zijnde , of wel stilstaande , verbeterd worden.

Uit den stap in galop overgaan.

104. Naar mate de ruiters vorderingen hebben gemaakt , zal de onderwijzer meer naauwkeurigheid kunnen vorderen , en onmiddelijk uit den stap in galop doen aanspringen ; daartoe zal bij den eersten ruiter , wanneer dezelve van de korte zijde den hoek is door gereden , door de gewone kommando's den galop doen aannemen en tot den laatsten ruiter door galopperen , en zich alzoo , man voor man , van de juiste aanwending der hulpen overtuigen.

Wanneer een paard valsch aanspringt , doet men weder in stap overgaan , maakt den ruiter op de begane fouten opmerkzaam , onderrigt hem nopens het onderscheid van het gevoel hetwelk bij het juist en valsch aanspringen plaats heeft , en laat hem daarna op nieuw den galop aannemen.

105. Deze oefening in den galop zal beurtelings ter regter- en linkerhand plaats hebben.

106. Wanneer ieder ruiter zijn paard juist kan doen aanspringen , hetzelve in de hoeken weet te besturen , houding en evenwigt in galop onveranderd kan bewaren , zal de onderwijzer de geheele kolonne op behoorlijke distantien den galop doen aannemen , en allengs meer naauwkeurigheid vorderen ,

Het tempo van den galop moet eene matige doch vrije exerceer-galop zijn.

Hoe meer vaardigheid in de beoefening van dezen gang verkregen zal zijn geworden, zoo veel te meer moet op de goede houding van den man, een gelijkmatig tempo, het wel doorrijden der hoeken, en nauwgezet bewaren der distantien, de aandacht gevestigd worden.

107. Wanneer de geheele kolonne den galop heeft aangenomen, en de onderwijzer ontdekt dat een paard verkeerd is aangesprongen, zal hij den ruiter leeren, *in den gang* die fout te herstellen.

Voelt de ruiter niet, dat zijn paard valsch galoppeert, dan maakt de onderwijzer hem daarop opmerkzaam en op de oorzaak, waardoor die misslag begaan is, doet hem door eene halve ophouding zijn paard in den verzamelden draf brengen, en bij den eerstkomenden hoek op nieuw aanspringen.

Uit den galop in stap overgaan.

108. Wanneer de kolonne eenige malen de manege heeft rond gegaloppeerd, doet de onderwijzer dezelve weder in den stap vallen, door te kommanderen.

1°. « *In stap* »

2°. « *Marsch* »

Op welk eerste kommando de ruiters hunne paarden verzamelen en vast doorzitten, om op het kommando:

« *Marsch* »

naar de opgegevene regelen , door halve ophoudingen weder den stap aan te nemen.

109. Om van galop te veranderen , doet men in den draf of stap overgaan , van hand veranderen , of eene wending uitvoeren.

110. Zoodra de ruiters met naauwkeurigheid galopperen , zal men tot meerdere bevestiging van houding en zit , besturing en aanwending der hulpen , man voor man de manege doen rond galopperen , terwijl de afdeeling in het midden der rijbaan is opgemarcheerd.

Het rijden met stijgbeugels.

111. Zoodra de onderwijzer zich overtuigd heeft , dat de man in alle gangen den vasten zit op het zadel verkregen heeft zonder de houding te verliezen , worden hem de beugels gegeven.

De houding en zit met stijgbeugels blijft dezelfde als zonder.

Plaatsing der voeten in de stijgbeugels.

112. De bal van den voet moet op den stijgbeugel rusten , de hiel lager dan de punt van den voet , de beugels moeten onder de voetballen eene vrije speling hebben , de voeten in het gewricht los gehouden worden , en mag de ruiter nimmer met gestrekte knieën daarop leunen , of de punten der voeten om laag drukken.

Lengte der stijgbeugels.

113. De stijgbeugels moeten zóó lang gegespt zijn ,

dat, wanneer de ruiter zich in dezelve opgeeft, hij de geslotene vuist tusschen den zit kan brengen.

De stijgriemen steeds even lang moettende zijn, zal de onderwijzer daarop acht geven en toezien, dat indien een derzelve (gelijk veelal bij den linker stijgriem, vooral bij nieuw ledergoed, plaats vindt) mogt gerekt zijn geworden, deze behoorlijk worde vergespt.

Werkzaamheden met de stijgbeugels.

114. De onderwijzer heeft aanvankelijk daarop te letten, dat de ruiters bij alle vroeger opgegevene bewegingen, die nu herhaald worden, leeren de stijgbeugels te gebruiken en te bewaren.

Hij zal hen aanbevelen, dat het beste middel daartoe is, zich onder het rijden weinig om dezelve te bekommeren, de aangewezene houding der beenen onveranderd te bewaren, en alleen het voet gewricht los en buigzaam te houden.

Alle vroegere reprises, zoo wel van de eerste als van deze les, zullen bij opvolging worden doorgevoerd, en hoe meer oefening in den zit met stijgbeugels zal verkregen worden, zoo veel te meer zal de onderwijzer zijne aandacht vestigen op onveranderde houding, regelmatig gang en besturing van het paard, juistheid der bewegingen, en het nauwkeurig bewaren der distantien.

115. De les wordt op de vroeger opgegevene wijze geëindigd.

DERDE LES.

EERSTE OEFENING.

Werkzaamheden met de stang.
Het geleiden naar de rijbaan.
Inspectie over het optoomen.
Op- en afstijgen.
Rigten der teugels.
Houding der stangteugels in de linkerhand.
Beweging en werking der hand.
Bij het aanhouden.
 » » nageven.
 » » wenden.
Werkzaamheden der 2de les op de stang.

TWEDE OEFENING.

Galop op regte lijnen.
Het aanspringen. (regts en links).
Versterken en verkorten van den galop.
Stilstaande, in den galop overgaan.
Uit den galop halt houden.
Groote volte. } in ga-
Wendingen en voltes. } lop.
Springen over den slagboom.

EERSTE OEFENING.

Werkzaamheden met de stang.

116. Alvorens tot deze les wordt overgegaan, moet de ruiter den volkomen goeden zit, en eene rustige en vaste houding verkregen hebben, daar hij nu het tijdperk intreedt, waarop de besturing van het paard op de stang, zoo als voortaan in het gelid van hem gevorderd zal worden, het hoofdonderwerp wordt van het onderrigt.

De ruiters zijn gekleed en opgesteld als in de vorige les.

De paarden zijn gestangd.

Het geleiden naar de rijbaan.

117. Om de paarden naar de manege te geleiden, blijft alleen de trengsteugel op den hals van het paard, welke de regterhand digt achter de kinketting aanvat, om op dezelfde wijze als voor de waterrens is voorgeschreven het paard te geleiden, het uiteinde der afhangende stangteugels wordt in de linkerhand gehouden, zóó lang dat de arm loodregt aan het lijf afhangt.

Zoodra de ruiters in de manege zijn opgemarkeerd worden de stangteugels over den hals van het paard gelegd, zoodanig dat dezelve vóór de schoft op den teugelknoop hangen, die eene handbreed van het einde der teugels wordt doorgeschoven, de trensteugel legt eene handbreed voor den stangteugel op den manekam aan beide zijden gelijk afhangende, en de man neemt aan de linkerzijde van zijn paard de voorgeschrevene houding aan om op te stijgen.

Inspectie over het optoomen.

118. De onderwijzer houdt eene naauwkeurige inspectie of de paarden wel opgestand zijn.

Het mondstuk der stang moet één duim breed boven de onderste haaktanden leggen, de tong vrij zijn, en de beide zijde-stukken van het gebit op de lagen rusten.

Het mondstuk moet wel passende zijn en aan geene der beide zijden gezien kunnen worden.

De kinketting moet op zijn plat gedraaid zijn, en wel in de kinholte aanleggen ter hoogte van het

midden des mondstuks, de sterkste schakel in het midden; dezelve moet onder het mondstuk der trems, met den laatsten of voor laatsten schakel ingehaakt zijn, en wel zoodanig, dat het onderste gedeelte dier schakel in den haak komt te leggen. Wanneer de teugels niet gespannen zijn, moet er tusschen de kinketting en de onderkaak, eene speling zijn van twee vingeren ruimte.

De werking der kinketting vangt niet aan vóór het aannemen der teugels, en moet de stang alsdan iets mede geven, dewijl de scharen in geen geval bij het aannemen der teugels zich met de bakstukken in eene regte lijn mogen bevinden.

Het kopstuk en de frontriem moeten over die van de trems komen te leggen, zoodat dezelve niet zichtbaar zijn.

De bakstukken moeten achter de oog- en jukbeenderen in eene regte lijn tot aan de spleet van den mond afloopen, en de bakstukken der trems achter tegen denzelfden aanleggen.

De gespen der bakstukken van het hoofdstel een weinig onder de oogbeenderen, en die der keelriem en trems op dezelfde hoogte.

De stoot van het bakstuk moet in het oog der stangschaar eenige speling hebben.

De neusriem moet twee vingeren breed onder het jukbeen, en de gesp aan de linkerzijde op de vlakke onderkaak aanleggen.

De neusriem is zoo aangehaald, dat dezelve aan het neusbeen ligt, doch moet niet te vast zijn, om het paard geene smart te veroorzaken.

De bakstukken der trens moeten niet onder de neusriem gesespt worden.

De keelriem moet mede niet te vast zijn, om de ademhaling niet te belemmeren.

De regter stangteugel moet twee Nederlandsche duimen korter gesneden zijn dan de linker, of zoo veel meer bij het in de hand rigten van het paard doorgetrokken worden, dewijl deze over drie vingers, gene slechts over twee henen loopt.

De teugelknoop moet zóó vast zitten, dat dezelve met moeite kan doorgeschoven worden.

De juiste ligging en werking der stang is een hoofdvereischte der besturing met dezelve.

Bovenstaande regelen beöogen hoofdzakelijk de eenvormigheid.

Op- en afstijgen.

119. Op het laatste gedeelte van het kommando:

« *Maakt u gereed — om op te stijgen* »

maakt de ruiter regts om en eene pas regts, vat met de volle linkerhand tot aan den duim den trensteugel aan, en steekt den derden vinger tusschen de stangteugels, die de regterhand te gelijk zoo verre in de hoogte brengt, dat zij de behoorlijke lengte hebben, om het paard noch vooruit noch terug te doen gaan.

Het uiteinde der stangteugels wordt nu regts afgeworpen en de regterhand vat eene vlok manen, die dezelve van onderen in de linkerhand geeft en om den duim wikkelt. Vervolgens wordt opgestegen zoo als bij de trens is voorgeschreven.

120. Bij het afstijgen blijven de teugels in de linkerhand tot men afgestegen is; overigens als bij de trens.

De onderwijzer hebbende doen opstijgen, zal de houding, beweging en werking van de linkerhand en teugels verklaren, en de onderscheidene bewegingen stilstaande doen uitvoeren, om zich te overtuigen, dat dezelve goed begrepen zijn geworden.

Hij onderrigt hier de ruiters, dat, bij den aanvang van elke oefening, en telkens na het rusten, op het eerste kommando «*geeft acht*,» de teugels op de volgende wijze moeten worden gerigt.

Het rigten der teugels.

121. Men vat de teugels met den duim en voorsten vinger der rechterhand vlak boven den linkerduim aan, ligt de rechterhand loodrecht op, het bovenste der hand naar buiten, de pink naar onderen om de teugels tot het einde te laten doorglijden, opent de linkerhand, de duim om hoog tegen de teugels, en trekt den regterteugel iets meer dan de linker door (indien de teugels even lang zijn). De teugels in de linkerhand gerigt zijnde, wordt dezelve gesloten, de ruiter laat het einde der teugels rechts afvallen, en herplaatst de rechterhand.

De teugels moeten zoodanig gerigt zijn, dat het paard in de hand is, terwijl gedurende het rigten de beenen nabijgehouden moeten worden.

Houding der stangteugels in de linkerhand.

122. De ruiter deelt de stangteugels met den derden vinger der linkerhand, het uiteinde over den eersten vinger en regts afhangende, de trensteugels in de volle hand over de stangteugels leggende, de vuist gesloten, de duim eenigzins gekromd op het tweede lid van den voorsten vinger, de teugelknoop op den derden vinger in de hand, de trensteugels onder de stangteugels aan beide zijden langs den hals van het paard gelijk afhangende.

Met de op deze wijze aangevatte teugels wordt de linkerhand midden voor het onderlijf en boven den zadelknop geplaatst.

De regterarm hangt natuurlijk langs de zijde af, de hand achter de dij, ligt en zonder stijfheid geopend.

Wanneer men, gelijk bij den aanvang van het onderrigt dezer les op den stang plaats moet hebben, het gebruik der trensteugels met die der stang wil vereenigen, vat de regterhand met den duim en de drie eerste vingers de trensteugels aan, en trekt dezelve op gelijke lengte met de stangteugels door de linkerhand, de regterhand neemt alsdan den regter trensteugel op gelijke lengte van den stangteugel aan en ter hoogte van de linkerhand.

123. Wanneer met beide handen gereden wordt, is als algemeene regel aan te nemen, dat in het gelid en bij het regtuit marcheren, steeds de eerste positie der handen, en bij zijdegangen en wendingen de tweede positie wordt aangenomen.

Beweging en werking der hand.

Dezelve bestaat even als bij de trens, in

- 1°. het *aanhouden*,
- 2°. » *nageven*, en
- 3°. » *wenden*.

Aanhouden.

124. Ronding van het vuistgewricht zoodanig, dat de pink naar het ligchaam in de rigting van het hoofd des ruiters opwaarts gebragt wordt, en de buitenzijde der hand naar den zadelknop is gekeerd, door welke werking beide teugels evenmatig worden aangehouden.

Nageven.

125. Ronding van het vuistgewricht zoodanig, dat de pink naar den hals van het paard, en de duim naar het ligchaam des ruiters is gekeerd, welke werking de meerdere teugelvrijheid te weeg brengt.

Wenden.

126. Het wenden op de stang geschiedt naar dezelfde grondbeginselen als op de trens; de binnenteugel leidt het paard in de wending, de buitenteugel doet dezelve voleinden; de hulp der beenen wordt, even als bij de trens is aangewezen, te gelijkertijd aangewend.

127. De onderwijzer zal de ruiters opmerkzaam ma-

ken dat tot het regts en links wenden op de stang, de hand twee oogenblikken van uitvoering heeft.

Regts wenden.

128. *Aanvankelijk* wordt de hand achterwaarts gekromd, zoo als bij het aanhouden, doch heeft te gelijker tijd eene meer schroefachtige ronding derzelve in het gewricht naar de buitenzijde plaats, die het paard regts stelt, en tot het beginnen der wending voorbereidt.

Daarna wordt de vuist nog zoo veel meer omgebogen, dat de pink opwaarts de regterborst des ruiters nadert, zonder den duim naar den hals van het paard te brengen, waardoor een druk op de buitenlaag ontstaat, die het paard de wending zal doen voltooijen.

Links wenden.

129. *Aanvankelijk* wordt de hand zoodanig gekromd, dat de pink naar het ligchaam van den ritter komt in de rigting van deszelfs regterheup, en de duim naar den linkerschouder van het paard afzakt, waardoor de linkerteugel verkort, en het paard tot de linksche wending bepaald en voorbereid wordt.

Daarna wordt de hand in het gewricht zoo veel meer omgebogen, dat de pink nog nader aan het ligchaam des ruiters komt en opwaarts stijgt naar deszelfs linkerborst, waardoor een druk op de reg-

ter laag veroorzaakt wordt, die het paard noodzaakt de wending te volbrengen.

Telkens wanneer het paard gehoorzaamd heeft, herneemt de hand hare oorspronkelijke houding.

De voorarm moet bij deze werking der hand steeds zacht aan het ligchaam gesloten blijven, en mag zich nimmer daarvan verwijderen.

130. Alle bewegingen der hand, zoowel als de overgang van de eene beweging tot de andere, moeten allengs en trapsgewijze geschieden, vermits de stang sterker werkt dan de trens.

De onderwijzer zal bij deze oefening hoofdzakelijk toezien, dat de ruiters zich met de stang een meer fijn gevoel in de hand trachten eigen te maken, en daartoe vermijden de vuist angstig te sluiten of den voorarm te vast aan het ligchaam te drukken, ten einde tevens eene *ligte hand* te verkrijgen, welke eigenschappen hoofdvereischen zijn der goede besturing van het paard.

131. Aanvankelijk wordt bij het rijden op de stang de regter trensteugel aangenomen, ten einde de regterschouder, die veelal in de beginne teruggedhouden wordt, vóór te brengen, en de man vierkant te paard te doen blijven; de trensteugel bewerkt hoofdzakelijk de hoofdbuiging en de wendingen, terwijl de stangteugels tot ondersteuning en voleinding der beweging gelijkmatig medewerken.

132. Tot volkomen begrip der onderscheidene werking van de hand, zal de onderwijzer door de kommando's in de eerste les voorgeschreven, de bewegingen doen uitvoeren van het verzamelen, mar-

cheren, halt houden, halve en heele wendingen, teruggaan, en ophouden met teruggaan; bij zal bij de uitvoering dezer bewegingen geene naauwkeurigheid vorderen, maar voornamelijk toezien op de werking en besturing der hand, en telkens, vóór tot eene andere beweging wordt overgegaan, de begane misslagen doen opmerken en herstellen.

Werkzaamheden der 2de les op de stang.

133. Wanneer de ruiters de bewegingen der hand met de stang wel begrepen hebben, zal de stap en draf op beide handen geoefend worden, dikwijls halt gemaakt, weder aangereden, van hand veranderd, en opvolgend de onderscheidene bewegingen der tweede les worden uitgevoerd, waarbij wel toegezien zal worden, dat de gegevene grondbeginselfen naauwkeurig worden opgevolgd.

134. Daarna zal de onderwijzer regts en links doen overschenkelen, en de ruiters opmerkzaam maken op de trapsgewijze uitvoering dezer beweging, en dat, tot het aanvangen van dezen zijdegang en het voortzetten van denzelfden, de volgende hulpen zijn aan te wenden.

Tot het regts overschenkelen maakt de hand de eerste ombuiging als bij het regts wenden, om het paard tot het aanvangen van den zijdegang te bepalen, en herneemt hare oorspronkelijke houding wanneer het paard de eerste stap gemaakt heeft, terwijl deze ombuiging der hand tegelijkertijd met de hulp der beenen herhaald wordt, telkens wanneer het paard weigert op zijde te treden.

Tegenovergestelde hulpen worden bij het links overschenken aangebragt.

TWEEDE OEFENING.

135. Zoodra de voorgaande bewegingen met de vereischte naauwkeurigheid zullen zijn uitgevoerd, wordt tot de oefening van den galop overgegaan.

De ruiters in de 2^e les de geschiktheid verkregen hebbende hunne houding in den galop te bewaren, zullen nu onderwezen worden in het doen aanspringen hunner paarden op regtelijnen, en op beide handen.

Galop op regte lijnen.

136. De grondbeginselen van den galop worden, zoo als dezelve in de tweede les zijn opgegeven, onderwezen en toegepast.

Het aanspringen.

137. Om *regts* aan te springen, wordt de linkerhand zoodanig in het gewricht gekromd, dat de pink de linkerheup nadert, en de teugels alzoo toenemend in de rigting van het linker achterbeen verkort worden.

138. Om *links* aan te springen, wordt de linkerhand zoodanig in het gewricht gekromd, dat de pink de rechterheup nadert, en de teugels toenemend in de rigting van het rechter achterbeen verkort worden.

De hulpen der beenen blijven onveranderd dezelfde.

Halve en heele ophoudingen worden naar de vroegere voorschriften geoefend.

139. De ruiters op eene der lange zijde in draf in kolonne marcherende zal de onderwijzer kommanderen:

1°. *In galop.*

2°. *Marsch.*

Op het eerste kommando worden de paarden goed verzameld, en de toenemende verkorting der teugels in de rigting van het buiten-achterbeen neemt een aanvang; op het kommando *marsch* drukt de ruiter beide beenen, doch hoofdzakelijk het buitenbeen sterk achter de singels aan, om het paard juist te doen aanspringen.

De onderwijzer beveelt de ruiters aan, zonder schokken de hulpen aan te brengen, en het paard gehoorzaamd hebbende, de hand ligt, en de beenen na bij te houden, om hetzelfde in geregelden gang te doen blijven.

Om weder in draf en stap over te doen gaan, worden de kommando's en grondbeginselen der tweede les gevolgd.

Versterken en verkorten van den galop.

140. Om den galop uit te strekken, zal de onderwijzer kommanderen:

« *Sterker-galop.* »

Met in achtneming van het deswegens voorgeschrevene, nopens het versterken van den draf onder § 76, moet de hulp der beenen krachtiger worden aangewend, en met de teugels aan het paard meer vrijheid worden gegeven; buitenteugel en buitenbeen zijn daarbij bijzonder werkzaam.

141. Om het gewoon tempo van galop weder te doen aannemen wordt gekommandeerd.

« *Korter-galop.* »

hetwelk door halve ophoudingen met toereikende werking der beenen, op dat het paard niet in den draf zou vallen, wordt bewerkstelligd.

De onderwijzer zal dikwijls uit den verzamelden draf in den galop doen overgaan.

Stilstaande in den galop overgaan.

142. De kolonne op de lange zijde stilstaande, wordt gekommandeerd:

1°. « *In galop.* »

Op welk eerste kommando de ruiter zijn paard krachtig verzameld, om hetzelfde de vroeger voorgescrevene houding te doen aannemen, door de teugels toenemend in de rigting van het buiten achterbeen te verkorten, en moeten op het kommando:

2°. « *Marsch* »

de beenen wel plaatselijk en met nadruk worden aangebragt, en aan het paard wat meer vrijheid in de teugels gegeven worden, om hetzelfde den galop te doen aannemen.

Uit den galop halt houden.

143. Het ophouden uit den gestrekten gang moet met veel omzigtigheid, en naar evenredigheid der vermogens van het paard worden uitgevoerd; door het kommando van « *Halt* » eenigzins te rekken zal de onderwijzer den ruiter tijd geven, om zijn paard eerst na een paar galop sprongen op de plaats te doen op houden.

Er wordt gekommandeerd:

1°. « *Peloton* »

2°. « *Halt.* »

Op het eerste kommando, wordt het paard sterker verzameld, en op dat van « *Halt*, » door wel door te zitten, met terughouden boven lijf en krachtigen

aandruk van beide beenen op de plaats opgehouden.

Na het halt houden, moeten de beenen het teruggaan en afvallen der achterhand beletten, waarna hand en beenen hunne oorspronkelijke houding hernemen.

Paarden, die tegen de teugels indringen, op de stang leunen, of aan de gewone aanhouding niet gehoorzamen, moeten door herhaalde halve ophoudingen telkens in evenwigt gebracht en wel verzameld worden.

Het zal doelmatig zijn, nu en dan na het halt maken uit den galop, de paarden eenige passen te doen teruggaan.

144. Om van hand te veranderen, zal steeds in den stap of draf worden overgegaan, en eerst nadat de tegen overgestelde hoek doorgegaan zal zijn, op de andere hand de galop worden aangenomen.

145. Wanneer een paard valsch of verkeerd aanspringt, laat de onderwijzer weder in den stap overgaan, maakt den rekrut opmerkzaam op de begane fout, en handelt ten deze als onder § 107 is voorgeschreven.

146. De onderwijzer zal de ruiters aanbevelen, steeds meester te blijven van hunne paarden, niet met overijling, maar bedaard met het geven der hulpen te werk te gaan, gedurende den galop de hand onmerkbaar iets na te geven, en daarna door een zacht heffend aanhouden der teugels, het voortzetten van den galop-sprong gemakkelijker te maken, de beenen gelijkmatig met de teugels te doen werken, en te zorgen, dat inzonderheid het buitenbeen het paard steeds ondersteune, en op den regten voet doe blijven.

147. Ten einde van man en paard niet te veel krachts-inspanning te vorderen, zal de onderwijzer op elke hand niet meer dan een paar toeren doen rond galopperen, en daar na den draf aannemen.

Groote volte.

148. De ruiters genoegzaam in den galop op rechte lijnen geoefend zijnde, zal de onderwijzer tot de voltes over gaan.

De aangegevene regelen voor de volte in den draf zijn ook op den galop van toepassing, doch wordt hier eene meer nadrukkelijke werking van buitenteugel en buitenbeen gevorderd.

149. Tot aanvankelijke oefening zal de onderwijzer man voor man of 2 te gelijk de groote volte of in cirkel doen rijden, welke langzamerhand tot eenen omtrek van 12 passen verkleind wordt, en dit zoo wel ter regter als ter linkerhand doen plaats hebben.

150. De ruiter op de lange zijde in galop marcherende, zal men, zoodra hij op het punt komt waar de volte moet beginnen, kommanderen:

1°. « *Groote volte* »

2°. « *Marsch.* »

Op welk laatste kommando de ruiter den cirkel zal beginnen te beschrijven en die daarna trapsgewijze verkleinen. De onderwijzer zal zich in het midden plaatsen, om toe te zien dat de hulpen goed aangegeven worden.

151. Na eenige oefening, zal de onderwijzer den cirkel in dezelfde evenredigheid doen vergrooten, en

op het kommando van

regt-uit

den hoefslag weder gevolgd moeten worden, waar op hij in stap doet overgaan, van hand veranderen, links aanspringen en hetzelfde herhalen.

Wendingen en voltes.

152. Wanneer men de overtuiging zal verkregen hebben, dat de ruiters de hulpen regelmatig weten aan te wenden, zal men hen de wendingen en kleine voltes in galop doen uitvoeren.

De ruiters op de lange zijde op twee paarden lengte afstand galoperende, zal de onderwijzer kommanderen :

1°. « *Volte* »

2°. « *Marsch.* »

op welk laatste kommando alle ruiters hunne paarden van de muur af in cirkel wenden, zorgende het bovenlijf de rigting van het paard te doen volgen, het gewigt daarvan naar de binnenzijde te doen dragen, buiten schouder en heup wel voor te brengen, en om het paard te ondersteunen, buitenteugel en been nadrukkelijk te doen werkzaam zijn.

153. De wendingen geschieden op de gewone kommando's van :

1°. « *Met eenen regts- of linksom-keert* »

2°. « *Marsch.* »

Na halve volbrachte wending, wanneer de ruiters weder op den hoefslag aanrijden, zullen dezelve in stap overgaan, om daarna op de andere hand in galop aan te springen.

Het springen over den slagboom.

154. Vóór het eindigen der les, zullen de ruiters in het springen over den slagboom worden geoefend, terwijl zulks over de sloot in de vierde les in het ruime zal worden uitgevoerd.

155. Tot het springen over den slagboom bedient men zich in de manege van eene in het midden met stroo omwondene staak, die door twee manschappen op de vlakke hand gehouden wordt, of aan de eene zijde tegen den muur kan gelegd worden.

Het springen zal eerst in den draf, en daarna in galop, man voor man, worden uitgevoerd.

Aanvankelijk zal de slagboom niet hooger dan één voet doch naar mate der gemaakte vorderingen allengs hooger, doch niet boven de drie voeten gehouden worden.

De manschappen in het gelid opgesteld zijnde, zal de onderwijzer *met eenen* — *in draf* doen afbreken, en elk ruiter onderrigten, dat hij, op drie passen van den slagboom gekomen zijnde, zijn paard nadrukkelijk verzamelt en op de heupen brengt, de voorhand door een meer gevoelig aanhouden der teugels verheft, de achter hand met de beenen krachtig voortdrukt, wel in het zadel doorzit, en om het paard den sprong te doen verrigten nu meer teugel vrijheid geeft, en de beenen daartoe sterk aandrukt.

Gedurende den sprong sluit zich de ruiter, het bovenlijf wel strekkende en de lendenen inbuigende, met beide beenen aan het paard, zorgende de

hielen wel om laag te drukken, om hetzelfde niet met de sporen aan te raken.

Bij het eindigen van den sprong moet de linker-
vuist de voorhand van het paard als het ware op-
vangen, en de beenen het achterstel krachtig na-
drijven.

Na den sprong verzamelt de ruiter op nieuw zijn
paard, en draaft in vrijen draf door, om zijne plaats
in het gelid te hernemen.

Ten einde alle ongelukken voor te komen zal de
onderwijzer wel aanbevelen, bij het springen den
zit niet te verliezen, en de gegevene voorschriften
voor het ophouden zorgvuldig op te volgen, om
door gepaste aanwending derzelve meester te blij-
ven van het paard.

Daarna zal hetzelfde *in galop* worden herhaald.

De galop zelve eene springende beweging van
het paard zijnde, is daartoe wel het meeste ge-
schikt. Op twee paarden lengte van den slagboom
wordt het paard even als bij den draf verzameld,
doch moeten buitenteugel en been krachtiger werk-
zaam zijn, en het *nageven* der teugels, gelijktijdig
met het *aandrukken der beenen*, sneller en na-
drukkelijker plaats hebben.

Het paard wordt na den sprong door eene *halve*
ophouding verzameld, en moet bedaard voort ga-
lopperen.

156. De onderwijzer moet alle overhaasting, zoo
wel als het ongepast straffen der paarden, en hoofd-
zakelijk het rukken in den mond strengelijk ver-
bieden.

Hij beveelt de ruiters aan, het evenwigt niet te verliezen, geen steun te zoeken in de teugels, en bij het eindigen van den sprong de lendenen buigzaam te houden om niet afgeworpen te worden.

Hij plaatst zich met de chambriere bij den slagboom, om het uitwijken der paarden te beletten, en dezelve in het gehoorzamen behulpzaam te zijn.

Om van de paarden niet te veel te vergen zal het springen in den draf en galop slechts éénmaal in deze les worden geoefend.

Een weigerend paard zal men echter de manege niet doen verlaten dan nadat hetzelve gehoorzaamd heeft.

De les wordt op de gewone wijze geëindigd.

VIERDE LES.

Onderrigt in het rijden met de wapenen.

157. Men zal in het eerste gedeelte dezer les tien tot twaalf ruiters kunnen vereenigen; dezelve zijn als in de vorige les gekleed, doch thans gewapend.

Een of twee onder-Officieren, of goed afgerigte Korporaals, gewapend als de ruiters, zijn bij deze oefening tegenwoordig, om naar mate de onderwijzer de handgrepen verklaard, dezelve uit te voeren.

EERSTE OEFENING.

*Geleiden naar de rijbaan.
Opstellen in de rijbaan.
Op- en afstijgen.
Werkzaamheden der derde les,
met de sabel.
Handgrepen der vuurwapenen,
stilstaande.
Oefening met de sabel en lans,
stilstaande.*

TWEEDE OEFENING.

*Buiten werkzaamheden.
Werkzaamheden der derde les
met volle wapenen.
Handgrepen der wapenen in
den marsch.
Oefening met de sabel en lans
in alle gangen.
Springen over den slagboom.
Springen over de sloot.
Oefening in den afzonderlijken
aanval.
Het schijfschieten.*

EERSTE OEFENING.

Geleiden naar de rijbaan.

158. Om de paarden naar de manege en terug te geleiden, wordt de sabel in den haak gehangen, en de karabijn over den regter schouder geplaatst, de tromp naar boven; de regterhand neemt de trens-

teugels een hand breed van de mond des paards, de linkerhand op zijde, het einde der stangteugels in dezelve. De lanciers vatten de lans in de natuurlijk afhangende linkerhand, de vingers omvatten den stok, de nagels naar voren, de duim en eerste vinger langs den stok benedenwaarts uitgestrekt, en een hand breed van den grond opgeligt.

Opstellen in de rijbaan.

159. In de manege gekomen, wordt de stangteugel over den hals van het paard gelegd, de rechterhand vat den trenstengel onder de kin van het paard, de sabel wordt onthaakt, en de lans afgezet naast de linkervoet.

De karabijn blijft over den schouder, de tromp naar boven.

Op- en afstijgen.

160. Door de lanciers wordt op- en afgestegen, zoo als zulks in het reglement voor de behandeling der lans is bepaald.

Opgestegen zijnde wordt de karabijn weder nedergelaten.

Bij het afstijgen wordt op het kommando: *maakt u gereed*, de karabijn met de rechterhand onder het slot aangevat en tegen over den regterschouder geplaatst, de tromp naar boven.

Op het tweede gedeelte, *om af te stijgen*, wordt de karabijn over den rechter schouder gebragt als bij het opstijgen.

Verder wordt het vroeger voorgeschrevene opgevolgd.

Werkzaamheden der derde les met de sabel.

161. Het onderrigt in het rijden met de wapenen heeft aanvankelijk ten doel, den ruiter aan het aanslaan derzelve tegen heup en been te gewennen, en daarna dezelve met vaardigheid te paard te kunnen behandelen.

De eerste dagen zullen besteed worden, om alle bewegingen der derde les te herhalen, de ruiters alleen met de sabel gewapend.—Daarna komen zij met volle wapenen. Alvorens tot de handgrepen over te gaan, doet de onderwijzer eenige bewegingen in stap en draf uitvoeren, en wisselt daarmede de oefening der wapenen stilstaande af. Bij deze bewegingen wordt de grootste naauwkeurigheid gevorderd, ten einde de ruiters te gelijk met de behandeling der wapenen, in de goede besturing hunner paarden meer en meer te volmaken.

Handgrepen der vuurwapenen, stilstaande.

162. De kolonne in stap hebbende doen rondrijden om de paarden te bedaren, zal, door met eenen regts of links, of ter regter- of linkerzijde in bataille, het gelid geformeerd worden, en de noodige tusschenruimte genomen, om het onderwijs in de handgrepen aan te vangen.

De inspectie der wapenen, het laden en vuren, zal volgens de bestaande voorschriften uitgevoerd worden.

Oefening met de sabel en lans, stilstaande.

163. Dezelve zal volgens de deswegens bestaande voorschriften plaats hebben; de korporaal, welke zich voor het front bevindt, en het wapen waaromtrent

onderrigt gegeven wordt in handen heeft, voert de bewegingen zelve uit, om de manschappen de ge-gevene uitlegging wel te doen begrijpen.

164. De onderwijzer zal de ruiters, ten opzigte van den invloed, die het dragen en de behandeling der wapens op den zit en de houding van het bovenlijf hebben kunnen, op het volgende opmerkzaam maken.

Bij het *uittrekken en opsteken* van de sabel, mag het bovenlijf niet gedraaid noch links gebogen worden, de ruiter mag het hoofd niet doen zakken, om naar de regterhand te zien, daar een korte blik naar die zijde toereikende moet zijn.

Bij het *hoog nemen* van den karabijn of *dragen* van de lans, mag alleen de houding van den regterarm en geenszins die van het bovenlijf eene verandering ondergaan.

De regter schouder moet bij het dragen van de sabel niet terugblijven of doorzakken. Bij het gebruik der wapenen moet de ruiter den onveranderlijken stillen zit bewaren, en de bewegingen der regterhand in de linker geene verandering te weeg brengen; deze moet steeds op het juiste werkingspunt blijven, daar de ruiter in beweging gebracht zijnde, behalve op het gebruik der wapenen, op het tempo van gang, het doorrijden der hocken, het bewaren van den voorman, en in het algemeen op de besturing van het paard bestendig zijne aandacht heeft te vestigen.

165. Bij de handgrepen en behandeling der wapenen zal de onderwijzer meer toezien, dat ieder

man de beweging vlug en goed uitvoere, dan wel op het geheel zijne aandacht vestigen.

Deze oefening zal stilstaande niet langer duren dan noodig is om de ruiters alle bijzonderheden goed te doen begrijpen en vlug uit te voeren, zijnde de tweede oefening meer bijzonder bestemd hun de wapenen in alle gangen te leeren gebruiken.

166. Tot het eindigen van dit eerste gedeelte der les, zal de onderwijzer man voor man het gelid doen verlaten, en in stap, draf en galop, een paar toeren in de manege laten doen, ten einde meer en meer de overtuiging te erlangen, dat elk ruiter meester is van zijn paard, en hetzelfde steeds volgens de aangewezenen beginselen kan besturen.

TWEDE OEFENING.

Buiten werkzaamheden.

167. Tot deze oefening kunnen twaalf tot zestien ruiters vereenigd worden.

De manschappen hebben behalve hunne wapenen chacot, schabska of kaske op.

Werkzaamheden der derde les met volle wapenen.

Even als in de eerste oefening, worden alle bewegingen der derde les met volle wapenen in de onderscheidene gangen herhaald.

De onderwijzer ziet toe, dat het gewigt en de beweging der wapenen geene onregelmatigheid in houding en zit veroorzake, en lette voortdurend op de blijvende goede besturing van het paard.

Wanneer de ruiters de gewooneheid zullen verkregen hebben, met de sabel in de hand, de lans gedragen en afgezet, en de karabijn hoog of in den haak te marcheren, zal men hun leeren, zich in alle gangen van de wapenen te bedienen.

Handgrepen der wapenen in den marsch.

168. De ruiters in kolonne in stap marcherende, doet de onderwijzer de sabel trekken en opsteken, de lans dragen en afzetten.

Hij ziet toe, dat bij deze beweging van den rechterarm de zit niet verloren ga, dat de linkerhand onveranderd dezelfde houding beware, dat door het nabij houden der beenen belet worde, dat het paard den gang vertrage noch verhaaste, en dat de ruiters bij het dragen van de sabel den regterschouder niet terug brengen. — De onderwijzer doet de sabel opsteken in den stap, en leert de ruiters den rug van de kling tegen den linker voorarm te doen steunen, tot dat de punt in de scheede gebragt is.

De ruiters zullen ook hier geoeffend worden in de houding van sabel en lans, voor den aanval voorgeschreven.

In kolonne in stap marcherende, zal de gezwinde lading en het vuren worden uitgevoerd, en toegezien dat geene bewegingen worden overgeslagen, en de paarden voortdurend met dezelfde regelmatigheid worden bestuurd.

De ruiters, welke met de karabijn gewapend zijn, zullen op het kommando van «aan» halt houden, hunne paarden half regts stellen, en na gevuurd te

hebben weder in denzelfden gang voortrijden.

In den stap eenige vorderingen gemaakt hebbende, doet de onderwijzer de bewegingen in den draf en naderhand in galop herhalen.

Oefening met de sabel en lans in alle gangen.

169. Deze oefening heeft plaats op regte lijnen en in een langwerpig vierkant.

Het schwadroneren zal eerst in den stap worden geoefend, daarna in alle gangen.

Zoodra de ruiters de wapenen goed weten te behandelen, doet men hen man voor man in de onderscheidene gangen uit het gelid rijden, en na 100 of 150 passen vooruit gereden te hebben, gedurende welken tijd zij onderscheidene bewegingen uitvoeren, regts of links om keert maken en om den regter- of linker vleugel heen hunne plaatsen hernemen. Dit wenden en terugrijden moet door eene aaneenschakeling van parades, en achterwaartsche houwen en steken, of dekking met het pistool begunstigd worden; bij deze oefening zullen, de kolonne in galop zijnde, de wendingen regts of links omkeert steeds in den draf plaats hebben.

170. Bij het toebrengen der sabelhouwen en lanssteken moet de ruiter zonder zijne houding te verliezen de stijgbeugels wel uittreden, en, om meer nadruk aan de houwen en steken te geven, het bovenlijf in die rigting buigen, waarnaar dezelve worden toegebracht, en daartoe de tegenovergestelde knie goed aan het paard drukken.

171. Bij het houwen en steken regts achterwaarts,

moet hij wel in den linker beugel treden , zich in den zadel regts draaijen , de linker knie aan het paard drukken , en den rechter beugel met opgebogen punt van den voet op dezelve hangen laten , om het aanraken met de sporen te beletten , en het paard niet te verontrusten.

Bij *links achterwaarts houwen en steken* geldt dezelfde voorzorg in omgekeerden zin.

Bij het *steken naar den grond* mag de ruiter het ligchaam niet verder buigen , dan tot de linker schouder tegen den manekam komt. De steek moet loodrecht naar onderen gebragt worden.

172. Hoewel de besturing van het paard en de houding der linkerhand , onveranderd dezelfde moeten blijven , wordt echter toegelaten , bij het houwen of steken naar den grond , dezelve ligt en slechts voor dat oogenblik op den zadelknop te doen steunen.

173. Bij alle gebruik der wapenen moet de onderwijzer hoofdzakelijk opletten , dat de ruiter het paard met dezelve niet aanrake of kwetse ; alle handgrepen moeten zonder rukken of aanstoten plaats grijpen , en de paarden niet schrikachtig gemaakt , en steeds bedaard gehouden worden.

Springen over den slagboom.

174. Hetzelve zal naar de in de derde les voorgeschrevene regelen worden uitgevoerd met getrokken sabel en gedragen lans , welke hierbij echter uit den schoen genomen wordt.

De manschappen moeten , hetzij in draf of galop gesprongen zal worden , in gelijkmatig tempo op den slagboom aanrijden , hunne paarden wel verzamelen ,

gelijktijdig en nadrukkelijk de voorgeschrevene hulpen tot den sprong aanbrengeu, en daarna in onveranderde houding zonder aarzelen in den vroegeren gang voortrijden.

Springen over de sloot.

175. Op eene daartoe geschikte plaats wordt eene sloot gegraven, van ten minste vijf en twintig passen lengte, om het uitwijken van schichtige paarden te beletten.

Aan het eene uiteinde is dezelve twee voet breed, en verwijdt zich allengs tot op eene breedte van zes voeten, de diepte is twee en een halve voet. Het breede uiteinde moet door eenen heg of eenig ander voorwerp afgesloten zijn, of men graaft eene dwarssloot om het afwijken voor te komen. Aan de overzijde der sloot moet zich een vast terrein bevinden van ten minste 40 tot 50 passen.

176. De onderwijzer laat nu met eenen — in draf afbreken, en man voor man over de sloot springen, met het smalste einde derzelve aanvangende.

Ieder ruiter zal op drie passen van de sloot gekomen zijnde, om den sprong te doen, het paard zooveel teugelvrijheid geven, dat hetzelfde de breedte der sloot zien kan, en drukt gelijktijdig beide beenen krachtig achter den singel aan, om den sprong te volbrengen.

Even als bij het springen over den slagboom, zorgt de ruiter gedurende den sprong met achterwaarts gestrekt bovenlijf, de beenen aan het paard, den zit en het slot niet te verliezen; na den sprong ver

zamelt hij zijn paard, en rijdt in stap terug in het gelid, waarna de sloot in galop zal gesprongen worden.

Allengs doet de onderwijzer over het meerdere breede gedeelte der sloot den sprong volbrengen.

De afzonderlijke aanval.

177. Om de ruiters in den afzonderlijken aanval of charge te oefenen, wordt aan het einde van het terrein, hetwelk eene voldoende en onbelemmerde loopbaan aanbiedt, het gelid opgesteld, de sabel getrokken en de lans gedragen.

Een korporaal of onderofficier wordt op 80 passen voor den regtervleugel geplaatst, 60 passen verder een tweede korporaal, een derde mede 60 passen verder, en eindelijk een vierde 20 passen van den derden korporaal, welke het einde der renbaan aanduidt en tot punt van directie strekt aan den eersten ruiter van den regtervleugel; alle maken links front.

Een onderofficier blijft bij den troep, doet de ruiters man voor man afmarcheren, en verklaart hun wat zij doen moeten; de onderwijzer plaatst zich op het punt, waar de ruiters zich na den aanval verzamelen moeten, en maakt front na de troep.

178. Om den aanval goed uit te voeren, moeten de ruiters zorgen wel regtuit te marcheren, niet dan op de aangewezenen punten en zonder schokken van gang te veranderen.

Ieder ruiter marcheert 20 passen en neemt den draf aan.

Ter hoogte van den eersten korporaal gaat hij over in galop; de lanciers nemen de lans uit den schoen, en

plaatsen dezelve achter de knie. Ter hoogte gekomen van den tweede korporaal, kommandeert deze:

« *Attaqueert.*

Op dit kommando zet de ruiter zich vast in het zadel, drukt beide beenen krachtig aan, geeft het paard zooveel teugelvrijheid als hetzelve tot den gestrekten galop behoeft, zonder het gevoel op de lagen te verliezen, en brengt te gelijker tijd de sabel of lans in de tot den aanval voorgeschrevene positie voor.

179. Het bovenlijf moet een weinig doch niet te veel voorover gebogen worden, en de armen mogen zich niet van het ligchaam verwijderen.

De hulpen om het paard den gestrekten galop te doen aannemen worden naar den graad van derzelve gevoeligheid aangebragt.

Bij vurige paarden is een zachte aandruk der beenen en afwisselend nageven en aanhouden der teugels aan te wenden, ten einde dezelve steeds in de hand te houden.

Bij het minder gevoelige of trage paard wordt een krachtige aandruk der beenen of het gebruik der sporen gevorderd.

180. Ter hoogte van den derden korporaal gekomen neemt de ruiter den draf weder aan, en draagt de sabel of lans.

Op tien passen, van den laatsten korporaal gaat de ruiter in den stap over, en maakt halt wanneer hij ter zijner hoogte gekomen is.

Alle ruiters voeren opvolgend dezelfde beweging uit, en doet men afmarcheren wanneer de voorgaande halt gemaakt heeft.

Ieder ruiter neemt tot punt-directie de plaats, welke hij na den aanval in het gelid moet bekleeden.

181. Deze eerste aanval uitgevoerd zijnde, doet de onderwijzer achterwaarts front maken, zoo dat de linker vleugel man zich in de rigting bevindt der afgebakende linie; de onderwijzer doet dan van den linkervleugel volgens dezelfde grondbeginselen aanval len, en doet hen de houding van sabel en lans voor het 2de gelid aannemen.

182. Wanneer de onderwijzer ontdekt dat een paard in den gestrekten galop doorgaat, of van den eenen voet op den anderen wisselt, of dat de ruiter zijn evenwigt verliest, of zich aan de teugels houdt, doet hij hem dadelijk in draf en stap overgaan, zijn paard een paar malen teruggaan, hetzelfde bedaren en in het gelid terugkeeren, om naderhand op nieuw de charge te doen uitvoeren.

183. Wanneer de ruiters bij den aanval hunne paarden volkomen meester zijn, laat de onderwijzer uit de charge op de plaats ophouden, waarbij zij de vroeger, (voor het ophouden uit versnelde gangen) aangewezen hulpen, doch met meer nadrukkelijke werking van handen en beenen, en met terughouding van het bovenlijf moeten aanwenden.

De onderwijzer zal daarbij de oplettendheid hebben, na het kommando: « *Peloton* » het woord, « *Halt* » niet te schielijk uit te spreken, doch zulks wel te rekken, om den ruiter tijd te geven zijn paard in een paar galop sprongen te verzamelen, daar het op de plaats ophouden uit de charge gevaarlijk en niet algemeen doelijk is, zoo dat dan ook deze

oefening alleen met krachtig gebouwde paarden zal kunnen plaats hebben.

184. Tot slot der oefening zal men twee of drie ruiters nevens elkander, met eene tusschenruimte van ééne paarden lengte, de charge doen uitvoeren.

Men zal hen hierbij op het bewaren der rigting en tusschenruimte opmerkzaam maken, en de ruiter, wiens paard sterker loopt dan de andere, zal hetzelfde iets moeten inhouden, om te gelijk op dezelfde plaats aan te komen.

185. Tot het eindigen der les, zal men de paarden doen rondstappen, om dezelve te bedaren.

186. Na deze oefening uit de open rijbaan terugkeerende, zal de onderwijzer telkens zorgen, dat de houding te paard en de positie der hand nimmer worden veronachtzaamd.

Het schijfschieten.

187. Voor dat de ruiters in het schijfschieten te paard geoefend worden, moeten zij hier in volkomen te voet afgerigt zijn, en de paarden geheel aan het vuur gewend wezen, zoodat deze bij het aanleggen en los branden onbewegelijk blijven.

Het schijfschieten zal volgens de bepaalde voorschriften plaats hebben.

PELOTONS-SCHOOL.

188. De ruiters genoegzaam in het afzonderlijk besturen hunner paarden, en de behandeling der wapenen geoefend zijnde, zullen in de pelotons-school overgaan, welke de verdere vorming van den ruiter in het gelid ten doel heeft, ten einde hij in het vereenigd peloton alle gevorderde bewegingen in alle gangen met vaardigheid en juistheid zal kunnen uitvoeren, en in alle deelen aan zijne bestemming beantwoorden, om met goed gevolg den vijand te paard te bestrijden.

De oefening in de pelotons-school is alzoo de verdere en allengs opklimmende volmaking van het onderrigt in de rijkunst, daar de juiste uitvoering der in het peloton voorgeschrevene bewegingen geheel afhankelijk is van de goede besturing van het paard, zoo dat de onderwijzer nimmer uit het oog moet verliezen, dat hij bestendig te letten heeft, zoo wel op de meerdere volmaking van zit en houding, als op eene voortdurende regelmatige besturing van het paard en eene steeds gepaste aanwending der daartoe gevorderde hulpen.

Het peloton is zamengesteld uit twaalf of zestien rotten, hieronder begrepen de korporaals, welke op de vleugels geplaatst zijn; een onder-officier is in het opsluitend gelid geplaatst, terwijl een tweede onder-officier belast is den onderwijzer behulpzaam te zijn.

Wanneer men het peloton afbreekt, om in kolon-

ne te marcheren, plaatst de tweede onder-officier zich op het voorbereidend kommando een pas vóór de eerste rotten. Bij alle formatien en marschen in bataille plaatst hij zich op een pas vóór het midden van het peloton, om de plaats van pelotons kommandant te bekleeden, daar de onderwijzer vrij in zijne bewegingen moet zijn ten einde beter alles te kunnen gade slaan.

De manschappen zijn gewapend en gekleed in stalbuis en rijbroek, met chakot, schabska, kaske en kuras. De karabijn moet steeds in den haak zijn.

De paarden zijn gezadeld zonder chabrak.

189. Het peloton op twee opene gelederen geformeerd zijnde, de ruiters gerigt, en in de houding voor het opstijgen, kommandeert de onderwijzer:

« Telt u af — met vieren. »

Op het laatste gedeelte van het kommando tellen de ruiters in elk gelid van den regter tot aan den linkervleugel met vieren af, de woorden een, twee, drie, vier, met eene duidelijke stem uitsprekende, zonder zich te overhaasten noch het hoofd te verdraaijen.

190. Om te doen opstijgen, zullen op het eerste gedeelte van het kommando:

« Maakt u gereed — om op te stijgen. »

De n°. 1 en 3, van ieder gelid zes passen vooruitgaan met den linker voet aantredende, zich regt tegen over hunne tusschenruimte houden, en zich regts rigten.

Waarom men in tempo's en zonder verklaring doet opstijgen.

Op het kommando :

« *Herstelt - gelederen.* »

rukken op het laatste gedeelte van dit kommando de n°. 2 en 4 zonder overhaasting in hunne tusschenruimte, de numero's 1 en 3 houden hunne paarden tusschen handen en beenen om het slaan te beletten.

Het tweede gelid geformeerd zijnde, sluit hetzelfde tot op een pas van het eerste op :

« *Maakt u gereed — om af te stijgen.* »

191. Op het eerste gedeelte van het kommando, gaan de numero's 1 en 3 van het eerste gelid zes passen vooruit, de numero's 2 en 4 van het tweede gelid gaan vier passen terug, en rigten zich allen regts.

Op de bekende wijze afgestegen zijnde, wordt gekommandeerd :

« *Herstelt - gelederen.* »

Op het eerste gedeelte van dit kommando, verheffen de numero's 1 en 3 de hoofden hunner paarden, om het achteruitslaan te beletten.

Op het tweede gedeelte rukken de numero's 2 en 4, in hunne tusschenruimte in, waarna de onderwijzer zal kommanderen :

« *Regts rigt u.* »

« *Staat.* »

EERSTE ARTIKEL.

Grondbeginselen der rigting.

Opvolgende rigting der rotten in het peloton.

Rigting van het peloton.

Openen, en sluiten der gelederen.

Het peloton doen teruggaan.

Met tweeën of met vieren afbreken.

Marsch regtuit in kolonne met tweeën of vieren.

Verandering van directie.

Afzonderlijke schuinsche marsch.

Het peloton in kolonne met tweeën of vieren marcherende, voorwaarts, regts en links, en ter rechterzijde in bataille formeren.

Handgrepen der wapenen.

Grondbeginselen der rigting.

192. De rigting te paard berust op dezelfde grondbeginselen, welke voor de rigting te voet aan den rekrut zullen geleerd zijn, namelijk, dat dezelve in de verlenging der borstlijn bestaat van alle in het rigtingspunt staaude manschappen, en zijn alzoo ook op de rigting te paard toe te passen.

De ruiters moeten, om zich te rigten, hunne schouders met die hunner nevenlieden aan de zijde der rigting doen overeenkomen, de oogen zoo lang op de lijn der oogen vestigen, tot zij de borst des tweeden mans van hun gelid naar die zijde ontdekken; zij draaijen daartoe het hoofd, zonder op te houden vierkant te paard te blijven, houden hunne paarden regt in het gelid, en voelen even den beugel van hunnen nevenman aan de zijde der rigting.

De ruiters van het tweede gelid moeten, behalve gerigt te zijn, naauwkeurig achter hunne voorlieden, en op eenen pas afstands van dezelve blijven.

Opvolgende rigting der rotten in het peloton.

193. Men doet drie rotten van den regter of linker vleugel tien passen vooruitgaan, en rigt dezelve evenwijdig met het peloton door de kommando's:

- 1°. « *Drie rotten van den regter (of linker) vleugel voorwaarts.* »
- 2°. « *Marsch.* »
- 3°. « *Halt.* »
- 4°. « *Regts — (of links) rigt u.* »
- 5°. « *Staat.* »

Vervolgens kommandeert men:

- 1°. « *Met rotten regts (of links) rigt u.* »
- 2°. « *Staat.* »

Op het laatste gedeelte van het eerste kommando, gaat ieder rot achtereenvolgens zonder schokken regt vooruit, de ruiters het hoofd regts draaijende, en de laatste passen verkörtende, ten einde ter hoogte der reeds geformeerde rotten te komen, zonder de rigting te overschrijden, zorgende de knie niet te openen om hunnen nevenman te voelen, noch op de reeds geformeerde ruiters aan te dringen, dan halt maken en het hoofd regts houden, tot het kommando van *staat*.

Ieder rot voert dezelfde beweging uit zoodra het voorgaande rot ter hoogte van den grondslag der rigting gekomen is, zoodanig dat er zich nimmer meer dan één rot te gelijk rigt.

Op het kommando van *staat*, de hoofden wederom regtuit plaatsen.

Men kommandeert *staat*, zoodra de laatste rotten gerigt zijn.

194. De ruiters deze rigting naauwkeurig uitvoerende, wordt dit onderrigt herhaald, door aan de drie regter rotten eene schuinsche strekking te geven. Deze rotten vier passen vooruitgebragt hebbende, doet men hen half regts of links maken, en in die strekking zes passen vooruit marcheren, halt houden, en rigten. Ieder rot opvolgend afbrekende, zal, tegenover de plaats gekomen, die hetzelfde in het gelid bekleeden moet, half regts of half links maken, om alzoo in eene rechte lijn op de nieuwe rigting aan te komen.

195. Daarna doet men drie rotten van den regter of linker vleugel vier passen teruggaan, en rigt dezelve evenwijdig aan het peloton tegenover de plaats, die zij verlaten hebben, door de kommando's :

1°. « *Drie rotten van den regter (of linker) vleugel achterwaarts.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Halt.* »

4°. « *Regts — (of links) rigt u.* »

5°. « *Staat.* »

Vervolgens kommandeert de onderwijzer :

1°. « *Met rotten regts (of links) rigt u.* »

2°. « *Staat.* »

Op het laatste gedeelte van het eerste kommando, gaat ieder rot opvolgend regt achteruit, de ruiters het hoofd regts draaijende, en nog iets meer dan de reeds geformeerde rotten teruggaande, ten einde

daarna door eene voorwaartsche beweging ter hunner hoogte te komen, en alzoo de rigting gemakkelijker te maken.

De ruiters van het eerste gelid gaan langzaam terug, die van het tweede regelen zich naar hunne voorlieden, om gedurende de beweging hunnen afstand te bewaren.

Op het kommando *staat*, worden de hoofden weder regt uit geplaatst.

De oefening der achterwaartsche rigting heeft de strekking om den misslag te leeren herstellen, wanneer men in de rigting komende, die overschreden heeft, doch is het een grondbeginsel zulks zoo veel mogelijk te vermijden.

196. Men doet vervolgens met tweeën of met vieren rigten. Tot dit einde doet men twee of vier regter of linker vleugelrotten, zoo als voorgeschreven is, vooruitgaan, en kommandeert:

1° « *Met tweeën (of vieren) — regts (of links) rigt u.* »

2° « *Staat.* »

Op het laatste gedeelte van het eerste kommando, rigten de rotten zich achterevolgens met tweeën (of met vieren) volgens de grondbeginselen, bij de afzonderlijke rigting voorgeschreven, daarenboven de oplettendheid hebbende, vereenigd af te marcheren en gezamenlijk in de rigting te komen. Op het kommando « *staat* » het hoofd weder regt uit plaatsen.

197. De onderwijzer zorgt dat de ruiters zich op de borst van den tweeden man, en niet op het ui-

terste van het gelid rigten, (hetgeen hen beletten zoude vierkant te paard te blijven); dat zij zich niet openen nog dringen, en eindelijk dat de ruiters van het tweede gelid naauwkeurig achter hunne voorlieden zijn. Hij moet de ruiters ook gewennenspoedig te zien of zij gerigt zijn, ten einde de paarden niet te lang verzameld en zoo-bedaard mogelijk in het gelid te houden.

198. Wanneer een troep niet gerigt is, spruit dit gebrek veelal daaruit voort, dat de paarden niet regt geplaatst zijn.

Indien van eenen zich regts rigtende troep, de linker vleugel te veel terug is, is het te vooronderstellen, dat de paarden te veel links geplaatst zijn; men moet zich hiervan verzekeren, en de ruiters aanbevelen de voorhand hunner paarden een weinig regts te stellen, en het rechter been aan te leggen, zoo dat het paard vierkant in de rigting vooruit komt en regt geplaatst is.

Bevinden zich na deze beweging nog eenige ruiters achter de rigtingslijn, dan doet men hen zoo lang vooruit gaan, tot zij dezelve ontdekken.

Indien, van eene zich regts rigtende troep de linker vleugel te veel voor is, is het te vooronderstellen, dat de paarden te veel regts geplaatst zijn; men moet als dan de ruiters aanbevelen de voorhand hunner paarden meer links te stellen, en het linkerbeen aan te leggen, ten einde het paard in het vierkant der rigting iets terug te doen gaan, en regt te herstellen.

Zouden na deze beweging eenige ruiters zich nog

vooruit bevinden, zoodat zij meer dan de rigtingslijn bespeuren, moeten zij wel regt terug gaan, tot zij niet meer dan deze lijn ontdekken.

Bij de rigting links worden dezelfde misslagen door tegenovergestelde middelen hersteld.

199. Gedurende de rigting maakt de onderwijzer front naar de ruiters, ten einde toe te zien, dat dezelve zich zonder schokken in beweging stellen, het hoofd niet meer draaijen dan voorgeschreven is, en de knie niet openen om hunnen nevenman te voelen, — dat zij hunne paarden beletten op de reeds geformeerde ruiters aan te dringen, — dat zij de laatste passen verkorten, zich dadelijk rigten naar mate zij aankomen, en gerigt zijnde, de hand ligt nageven, en de hulp der beenen nalaten.

Bij deze oefening is de tweede onderwijzer loodregt op de flank van het peloton geplaatst, links front makende wanneer men zich regts rigt, en regts in het tegenovergestelde geval; hij ziet toe, dat de ruiters juist ter zelve hoogte halt maken, en verbeterd, hun zacht toeroepende, de rigting. Op het Kommando *staat*, herneemt hij zijne plaats voor het peloton.

200. De onderwijzer zal zorgen, dat deze grondbeginselen nauwkeurig toegepast en opgevolgd worden, doch de oplettendheid hebben deze oefening der rigting, met marschen in kolonne af te wisselen, ten einde de paarden te bedaren en de eenzaamheid van dit onderwijs zoo veel mogelijk weg te nemen.

Rigting van het peloton.

201. Het peloton in bataille zijnde, plaatst de onderwijzer den korporaal van den vleugel, waarop hij zich rigten wil, zoodanig, dat geen ruiter genoodzaakt is terug te gaan, en kommandeert:

1°. « *Regts — of links rigt u.* »

2°. « *Staat.* »

Op het tweede gedeelte van het eerste kommando, rigten alle ruiters zich spoedig, doch zonder schokken; de oplettendheid hebbende elkander niet te dringen noch de paarden te verontrusten.

Op het kommando *staat*, worden de hoofden regtuit geplaatst.

Bij alle rigtingen moet den korporaal van den tegenovergestelden vleugel aanbevolen worden, zich vlug op dien, welke zich aan de zijde der rigting bevindt, te rigten, zonder zich aan de afzonderlijke rigting te storen.

Openen en sluiten der gelederen.

202. Om de gelederen te doen openen, wordt gekommandeerd:

1°. « *Gelederen achterwaarts opent u.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Regts — rigt u.* »

4°. « *Staat.* »

Op het kommando *marsch*, blijft het eerste gelid onbewegelijk, het tweede gaat zes passen terug, ieder ruiter wel achter zijnen voorman blijvende,

het opsluitend gelid nog zes passen achter het tweede gelid.

De voor het front geplaatste tweede onderwijzer gaat zes passen vooruit, en maakt door links om keert front naar de troep.

Op het derde kommando rigten zich de manschappen van het tweede gelid regts.

Op het kommando *staat*, worden de hoofden regtuit gebragt.

203. Om de gelederen te doen sluiten, wordt gekommandeerd :

1°. « *Gelederen sluit u.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Regts — rigt u.* »

4°. « *Staat.* »

Op het kommando *marsch*, sluit het tweede gelid tot op ééne pas van het eerste op, ieder ruiter wel op zijnen voorman marcherende.

De tweede onderwijzer herneemt, links om keert makende, zijne plaats voor het peloton en het opsluitend gelid deszelfs afstand.

Op de kommando's *regts—rigt u* en *staat*, als voren.

Het peloton doen teruggaan.

204. Het peloton stilstaande, kommandeert men :

1°. « *Peloton achterwaarts.* »

2°. « *Guide regts (of links).* »

3°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch*, gaan alle ruiters gezamenlijk terug, volgens de grondbeginselen bij § 33 en 196 opgegeven, zich regelende naar den guide.

Wanneer het peloton eenige passen terug gegaan is kommandeert de onderwijzer:

1°. « *Peloton.* »

2°. « *Halt.* »

3°. « *Regts — of links rigt u.* »

4°. « *Staat.* »

Met tweeën of met vieren afbreken.

205. Het peloton in bataille zijnde, kommandeert men:

1°. « *Met tweeën (of vieren).* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide links.* »

Op het kommando *marsch*, begeven de twee of vier eerste rotten van den regtervleugel zich regt vooruit; dezelve worden door de andere rotten gevolgd, die zich niet in beweging stellen dan op het oogenblik, dat het kruis der paarden van het tweede gelid ter hoogte gekomen is van het hoofd der paarden van het eerste gelid.

Deze rotten marcheren zes passen regtuit, maken dan half regts, en marcheren in deze strekking om daarna door een half links zich in kolonne te plaatsen.

Het kommando van *guide links* wordt onmiddellijk na dat van *marsch* uitgesproken, ten einde de linker ruiter van het eerste gelid van tweeën of vieren, welke guide der kolonne wordt, dadelijk een directie-punt kan aannemen.

Wanneer met tweeën is afgebroken, houden de numero's 2 en 4 welke guides worden, naar mate

dezelve in kolonne aankomen, het hoofd regt uit, de numero's 1 en 3 regelen zich op dezelve.

Wanneer men met vieren heeft afgebroken, worden de numero's 4 guides van elk gelid.

206. De beweging om links af te breken wordt naar dezelfde beginselen uitgevoerd door tegenovergestelde middelen op de kommando's.

1°. « *Links met tweeën (of vieren).* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide regts.* »

Marsch regtuit in kolonne met tweeën of vieren.

207. De ruiters moeten hunne paarden regt houden en met eenen vrijen en gelijken gang marcheren; zij moeten dermate in de strekking der kolonne blijven, dat zij alleen den vóór hen marcherenden ruiters ontwaren, tevens hunnen gang naar den zijnen regelen, en om het oprijden voor te komen, altijd een pas afstands van hoofd tot staart behouden, terwijl zij met bedaardheid dezen afstand moeten herkennen, wanneer zij denzelven verloren hebben.

Hoe langer de kolonne is, zooveel te meer zal de onderwijzer op gelijkheid van gang en het bewaren der afstanden te letten hebben.

De linker ruiters van het eerste gelid van tweeën of vieren is guide der kolonne, hij houdt het hoofd regt, begeeft zich regt uit en marcheert zoodanig, dat de ruiters van zijn gelid zich op een pas afstands van het kruis van het paard des geleiders der kolonne bevinden. — De linker ruiters der andere gelederen, die tevens guide van hun gelid zijn,

houden het hoofd regt, en blijven op één pas van hunne voorlieden en in dezelfde strekking. De overige ruiters van elk gelid regelen zich op hunnen nevenman aan de zijde der guide, het oog naar die zijde slaande, zonder het hoofd te draaijen; zij voelen even den beugel aan die zijde en wijken voor den drang, die zij van daar mogten gevoelen. Wanneer met vieren gemarcheerd wordt, bieden zij daarenboven tegenstand aan den aandrang, welke van de tegenovergestelde zijde van den guide komt.

Wanneer de linkervleugel aan het hoofd is, wordt de guide regts gekommandeerd, en overigens overeenkomstig dezelfde grondbeginselen gehandeld.

Verandering van directie.

208. De kolonne met tweeën of vieren den regter of linker vleugel vóór marcherende, wordt gekommandeerd :

« *Hoofd der kolonne links (of regts),* »

waarop de geleider der kolonne kommandeert :

1°. « *Wendt — links.* »

2°. « *Voor — waarts.* »

Op het eerste gedeelte van het eerste kommando, maakt de linker ruiter, die de spil uitmaakt, zich gereed in denzelfden gang te zwenken, en de ruiter van den regter vleugel om den zijnen uit te strekken.

Op het tweede gedeelte van dit kommando, zwenkt het eerste gelid van tweeën of vieren links; de spil zwenkt in denzelfden gang, en beschrijft eenen boog

van vijf passen ; de ruiter van den tegenovergestelden vleugel strekt den zijnen uit ; de andere ruiters draaijen een weinig het hoofd naar den omkomenden vleugel, ten einde daarna de snelheid van hunnen gang te regelen en voelen even den beugel aan de zijde der spil.

Op het eerste gedeelte van het tweede kommando *voor*, maakt het hoofd der kolonne zich gereed om weder regtuit te marcheren.

Op het tweede gedeelte van dit kommando *waarts*, hernemen de ruiters den vroegeren gang, waarin de kolonne voorheen marcheerde, en gaan in de nieuwe strekking regt voor zich uit.

Ieder gelid voert dezelfde beweging uit op dezelfde plaats, waar het eerste gelid gewend heeft.

De geleider moet het kommando van *wendt* tijdig genoeg doen ten einde *links* te kunnen kommanderen, wanneer hij op drie passen van het voor de zwenking aangewezen punt gekomen is ; hij voert zelve de beweging uit door den gang een weinig uit te strekken, zonder zich van het midden van het eerste gelid te verwijderen, en regelt zich naar den omkomenden vleugel, om het tweede gedeelte van het kommando *voor* — *waarts* uit te spreken op het oogenblik, waarop het eerste gelid, een vierde der zwenking volbragt hebbende, zich loodregt op de vroegere strekking bevindt.

209. In eene beperkte rijbaan kommandeert de geleider :

- 1°. « *Wendt* — *links* (of *regts*). » en
- 2°. « *Voor waarts*. »

zonder het kommando *hoofd der kolonne links (of regts)* af te wachten.

210. De kolonne met tweeën of vieren marcherende doet men dezelve halt maken op het kommando van :

1°. « *Kolonne* »

2°. « *Halt.* »

Op het kommando *halt*, houden de ruiters gezamenlijk in de strekking van hunne voorlieden, en hunne afstanden bewarende, op, zorgende dat hunne paarden niet terug gaan noch scheef ophouden.

Om dezelve weder in beweging te stellen, kommandeert men :

1°. « *Kolonne voorwaarts.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide links.* »

Afzonderlijke schuinsche marsch.

211. De kolonne met tweeën of vieren marcherende, kommandeert men :

1°. « *Schuins links (of regts).* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch*, stelt ieder ruiter *zijn paard half links* in eene hoek van 45 graden of $\frac{1}{8}$ eener cirkelwending.

De linker ruiter van het eerste gelid, die guide van de kolonne is, begeeft zich in de nieuwe strekking evenwijdig van den geleider regtuit. De linker ruiter van elk der andere gelederen, die guide van zijn gelid is, begeeft zich mede regtuit, het oog op den guide der kolonne houdende, ten einde met dezen eene evenwijdige strekking te volgen.

De andere ruiters gaan vooruit, het oog links houdende, om zich op hunne guides te regelen; ieder ruiter plaatst zijne linker knie achter den regter van zijnen linker nevenman, en het hoofd van zijn paard tegen over het einde van den hals van dat, hetwelk aan zijne linker zijde is. De ruiters marcheren alzoo in elk gelid verbonden, zonder zich te dringen, zoo lang de schuinsche marsch duurt.

Om de vorige strekking te hernemen, commandeert men:

« *Vóór — waarts.* »

Op het tweede gedeelte van het kommando, moeten de ruiters hunne paarden regt herstellen door vooruitgaande half regts te maken, en begeven zich regtuit in de strekking van hunne voorlieden.

Indien de ruiters gedurende den schuinschen marsch zich ontbinden, moeten zij zich weder aan hunne guide aansluiten, door meer terrein voorwaarts dan wel op zijde te winnen, ten einde de rigting niet te verliezen, noch de genen die achter hen zijn op te houden.

Bij aldien een guide niet meer op de hoogte van den guide der kolonne was, moet hij zijnen gang versnellen of vertragen, zonder van directie te veranderen, ten einde zijnen afstand niet te verliezen.

212. Ten einde de verlorene afstanden en den graad van schuinte te herstellen, en zich te overtuigen, dat de guides zoowel als de andere ruiters dezelfde strekking volgen, kan de onderwijzer de kolonne halt doen houden en daarna weder voorwaarts marcheren.

Het peloton in kolonne met tweeën of vieren marcherende, voorwaarts, regts en links, en ter rechterzijde in bataille formeren.

213. De kolonne met den regter vleugel vóór marcherende, om dezelve voorwaarts in bataille te formeren, kommandeert men:

1°. « *Voorwaarts in bataille.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het laatste kommando marcheren de twee (of vier) eerste rotten vijftien passen regt vooruit, en houden halt, de andere gelederen van 2 of 4 maken schuins links, marcheren in deze strekking, en herstellen zich door half regts, juist tegen over de plaats, die zij in het peloton moeten bekleeden, waar zij zich dadelijk regts rigten.

Op het kommando *staat*, hetwelk de onderwijzer niet eerder uitspreekt dan na dat het laatste gelid van 2 of 4 gerigt is, zullen alle ruiters het hoofd weder regtuit plaatsen.

214. De kolonne met den linkervleugel aan het hoofd marcherende, wordt de beweging naar dezelfde grondbeginselen door tegenovergestelde middelen uitgevoerd; de kommando's zijn dezelfde, maar de rigting wordt links.

215. Wanneer men de kolonne met den regtervleugel vóór marcherende op de linker flank in bataille wil formeren, kommandeert men:

1°. « *Links in bataille.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch*, wenden de twee (of

vier) eerste rotten links, gaan vijftien passen regt voor zich uit, maken halt, en rigten zich regts; de andere gelederen blijven regtuit marcheren, en wenden achtervolgens links, op 3 passen vóór zij ter hoogte komen van de plaats, welke zij in het peloton moeten innemen, de oplettendheid gebruikende om dezelfde directie te volgen, ten einde de linie van bataille niet te naderen.

Op het kommando *staat*, worden de hoofden weder regtuit geplaatst.

216. De kolonne met den linkervleugel vóór marcherende, wordt de beweging, volgens dezelfde grondbeginselen, doch door tegenovergestelde middelen uitgevoerd, op de kommando's van:

1°. « *Regts in bataille.* »

2°. « *Marsch.* »

217. De kolonne met den regtervleugel vóór marcherende, om dezelve in verlenging van de regter flank in bataille te formeren, kommandeert men:

1°. « *Ter regter zijde in bataille.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch*, wenden de twee (of vier) eerste rotten regts, gaan vijftien passen regt voor zich uit, en maken halt, de andere gelederen blijven regtuit marcheren, en wenden achtervolgens regts, zoodra zij gekomen zijn tegen over de numero's 1 of 3 der afdeeling van tweeën of vieren, welke onmiddelijk voor hen gewend heeft, om zich achtervolgens ter hunner linkerzijde op te stellen, alwaar zij zich regts rigten, oplettende dezelfde directie te volgen, ten einde niet op den reeds geformeerden troep aan te dringen.

Op het kommando *staat*, plaatsen de ruiters het hoofd regtuit.

218. De kolonne met den linkervleugel voor marcherende, geschiedt deze beweging volgens dezelfde grondbeginselen en tegenovergestelde middelen, op de kommando's:

1°. « *Ter linkerzijde in bataille.* »

2°. « *Marsch.* »

219. De uitlegging der bovenstaande bewegingen is, tot vermindering van onnoodige herhalingen, tevens voor met tweeën en met vieren aangegeven, doch doet men dezelve met vieren niet uitvoeren, voor en aler bij de werkzaamheden met tweeën, zamenhang en naauwkeurigheid in alle gangen is verkregen geworden; wanneer dezelve regelmatig in den stap zijn uitgevoerd, zal men die in den draf en galop herhalen.

Handgrepen der wapens.

220. Na de gelederen te hebben doen openen, zal men die handgrepen doen uitvoeren, welke met geslotene rotten kunnen plaats hebben, en in het reglement voor het behandelen der wapenen voorgeschreven zijn.

221. De werkzaamheden geëindigd zijnde, laat men afstijgen en defileren; op het eerste gedeelte van het kommando *maakt u gereed — om af te stijgen* gaat de onder-officier, die voor het peloton staat, twaalf passen vooruit, en maakt door links-omkeert front naar den troep; de onder-officier, die in het

opsluitend gelid is, gaat op hetzelfde kommando 4 passen terug en stijgt af.

De onderwijzer en de voor het front geplaatste onder-officier blijven te paard, tot dat de laatste man gedefileerd heeft.

TWEDE ARTIKEL.

Afbreken met tweeën of eenen in denzelfden gang.

Opmarcheren tot tweeën of vieren in denzelfden gang.

Afbreken met tweeën of eenen in verdubbelden gang.

Opmarcheren tot tweeën of vieren in verdubbelden gang.

Het peloton links in één gelid formeren.

Het peloton regts op twee gelederen formeren.

Oefening met de sabel.

Oefening met de lans.

De rotten het peloton doen verlaten.

Afbreken met tweeën of eenen in denzelfden gang.

222. Het peloton in kolonne met vieren, den rechter vleugel voor marcherende, om met tweeën in denzelfden gang te doen afbreken, kommandeert men :

1°. « *Met tweeën.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *met tweeën*, maken alle ruiters behalve het 1^e en 2^e rot der eerste afdeeling van vieren, zich gereed om halt te houden.

Op het kommando *marsch*, blijven de rotten 1 en 2 van de eerste afdeeling van vieren in denzelfden gang doormarcheren; alle andere rotten maken halt. De rotten 3 en 4 van dezelfde afdeeling stellen zich niet eerder in beweging, voor en aler het kruis der paarden van het tweede gelid ter hoogte gekomen is van het hoofd der paarden van het eerste gelid; daarna maken zij schuins regts en plaatsen zich in kolonne achter de rotten 1 en 2, zich in het vooruit gaan door half links herstellende.

Iedere afdeeling van vieren voert achterevolgens dezelfde beweging uit; de rotten 1 en 2 breken af, zoodra de rotten 3 en 4 van de voorgaande afdeeling schuins beginnen te marcheren, om in kolonne te komen.

De rotten 1 en 2, die regtuit afbreken, regelen hunnen gang zoodanig, dat zij hunne afstanden hebben; en de rotten 3 en 4 houden hunne paarden goed regt, om de beweging van de rotten 1 en 2 niet te hinderen.

223. Het peloton in kolonne met tweeën, de regtervleugel voor marcherende, om met eenen te doen afbreken, kommandeert men:

1°. « *Met eenen.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *met eenen*, maken alle ruiters zich gereed om halt te houden, uitgenomen het eerste rot van de twee, welke aan het hoofd zijn.

Op het kommando *marsch* blijft dat eerste rot in denzelfden gang regtuit marcheren, de anderen maken halt. Het linker rot van de eerste afdeeling van tweeën stelt zich niet eerder in beweging, dan na dat het kruis van het paard van n° 1 van het twee-

de gelid, hetzelfde is voorbijgegaan, maakt dan schuins regts, en plaatst zich in kolonne achter het eerste rot, vooruitgaande zich door half links herstellende.

Iedere afdeeling van tweeën voert achterevolgens dezelfde beweging uit, de rotten 1 en 3 afbrekende, zoodra de rotten 4 en 2, die hen voorafgaan, hunnen schuinschen marsch begonnen hebben, om in kolonne te komen.

De rotten 1 en 3, die regtuit afbreken, regelen hunnen gang zoodanig, dat zij hunne afstanden hebben. De rotten 2 en 4 houden hunne paarden goed regt om de beweging van de rotten 1 en 3 niet te hinderen of op te houden.

224. Wanneer de kolonne *in den draf* is, geschiedt het afbreken volgens dezelfde grondbeginselen, de rotten 1 en 2 van de eerste afdeeling van vieren blijven *in den draf*, alle andere gaan *in den stap* over op het kommando van *marsch*, en nemen achterevolgens, zoodra zij uitgeschoven zijn, *den draf* weder aan, om zich in kolonne te plaatsen; wanneer de kolonne *in den galop* is, gaan de rotten, die afbreken moeten, *in den draf* over op het kommando van *marsch*, en nemen vervolgens den galop weder aan.

De onderwijzer ziet toe, dat bij deze beweging, zoo wel het ophouden, als van gang veranderen, en weder in beweging stellen, met bedaardheid en zonder schokken plaats hebbe.

225. De kolonne met den linkervleugel vóór marcherende, geschiedt de beweging volgens dezelfde grondbeginselen, door tegenovergestelde middelen, op de kommando's van:

1°. « *Links met tweeën (of met eenen).* »

2°. « *Marsch.* »

Opmarcheren tot tweeën of vieren in denzelfden gang.

226. Het peloton met eenen in kolonne, en met den regtervleugel voor marcherende, om met tweeën te doen marcheren, wordt gekommandeerd:

1°. « *Marcheert tweeën.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch*, blijft het eerste rot regtuit marcheren, en maakt halt, zoodra het tien passen gemarcheerd heeft; het tweede rot begeeft zich terstond, door schuins links te marcheren, ter hoogte van het eerste, alwaar het aankomende zich herstelt en halt maakt, alle andere rotten blijven regtuit marcheren; de n° 2 en 4 verdubbelen achterevolgens de n° 1 en 3, zoodra deze op hunnen afstand gekomen en op het punt zijn halt te maken.

227. Het peloton weder in beweging gebragt zijnde, en in kolonne met tweeën, de regtervleugel voor marcherende, zal de onderwijzer, om met vieren te doen marcheren, kommanderen:

1°. « *Marcheert vieren.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch*, blijven de twee eerste rotten regtuit gaan, en maken halt, wanneer zij tien passen gemarcheerd hebben; de twee volgende rotten begeeven zich terstond door schuins links te maken, ter hoogte van de twee eerste, herstellen zich daar, en maken halt; de andere rotten blijven regtuit

marcheren; de rotten 3 en 4 verdubbelen achtervolgens op dezelfde wijze, wanneer de rotten 1 en 2 op hunnen afstand gekomen, zich gereed maken halt te houden.

228. Wanneer de kolonne *in den draf* is, wordt, om in denzelfden gang te verdubbelen, de beweging naar dezelfde grondbeginselen uitgevoerd. Het eerste, of de 2 eerste rotten gaan op het kommando van *marsch*, *in den stap* over, de andere rotten blijven *in den draf* doormarcheren, tot zij ter hoogte gekomen zijn der rotten, welke zij verdubbelen moeten en gaan als dan *in den stap* over.

Wanneer de kolonne in galop is, gaan het eerste, of de twee eerste rotten, op het kommando *marsch*, *in den draf* over, terwijl de andere in galop blijven, tot zij naast de rotten komen, welke zij verdubbelen moeten, waarna zij in den draf overgaan.

Verdubbelt men *in den draf* of *galop*, dan wordt de guide gekommandeerd, zoodra het eerste rot verdubbeld is, terwijl zulks *in den stap* niet noodig is, daar het hoofd der kolonne moet halt houden.

Afbreken met tweeën of eenen in verdubbelden gang.

229. Het peloton in kolonne met vieren marcherende, kommandeert men:

- 1°. « *Met tweeën in draf.* »
- 2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *met tweeën in draf*, maken de rotten 1 en 2 van de eerste afdeeling van vieren zich gereed om *den draf* aan te nemen.

Op het kommando *marsch* nemen zij eenen matigen *draf* aan; de andere rotten blijven in den *stap* doormarcheren, en nemen achterevolgens den *draf* aan, zoodra de rotten 1 en 2 uitgeschoven zijn, waarna de rotten 3 en 4 zich, door halfregts te maken, achter de rotten 1 en 2 in kolonne plaatsen.

De beweging geëindigd zijnde, doet de onderwijzer den *stap* aannemen.

230. Het pēlotou in kolonne met tweeën in den *stap* marcherende, zal men, om met eenen af te breken, kommanderen:

1°. « *Met eenen in draf.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *met eenen in draf*, maakt het eerste rot zich gereed den *draf* aan te nemen.

Op het kommando *marsch* gaat dit rot in een be-daarden *draf* over; alle de andere rotten blijven in den *stap* doormarcheren, en gaan achterevolgens, wanneer de rotten 1 en 3 zijn uitgeschoven, in den *draf* over, schuins regts makende om zich achter dezelve in kolonne te plaatsen; de rotten 2 en 4 nemen den *draf* aan, zoodra het kruis van het paard der rotten 1 of 3 van het tweede gelid ter hoogte gekomen is van het hoofd des paards der rotten 2 of 4 van het eerste gelid, de rotten 1 en 3 nemen den *draf* aan, zoodra de rotten 2 en 4 in de kolonne komen.

231. Wanneer de kolonne in den *draf* is, om in den verdubbelden gang te doen afbreken, kommandeert men:

1°. « *Met tweeën, of met eenen, in galop.* »

2°. « *Marsch.* »

hetgeen volgens dezelfde grondbeginselen wordt uitgevoerd.

Is de kolonne in den *galop*, doet men steeds in denzelfden gang afbreken, zoo als in § 224 is voorgeschreven.

De onderwijzer let bij het afbreken wel op, dat het hoofd der kolonne met bedaardheid van gang verandert, en dat de opvolgende ruiters zich niet vóór het aangeduide oogenblik in beweging stellen.

232. Wanneer de linkervleugel vóór is, wordt de beweging volgens dezelfde grondbeginselen, door tegenovergestelde middelen uitgevoerd op de kommando's:

- 1°. « *Links met tweeën of met eenen in draf.* »
- 2°. « *Marsch.* »

Wanneer de kolonne met tweeën moet marcheren, zal dadelijk na het 2^e kommando de guide *regts* aangegeven worden.

233. Daar bij het afbreken en opmarcheren het eene hoofdzaak is, dat de ruiters hunne nummers wel onthouden, zoo zal men zich daarvan van tijd tot tijd verzekeren.

Opmarcheren tot tweeën of vieren in verdubbelde gang.

234. Het peloton in kolonne met eenen, de rechtervleugel vóór marcherende, zal om tot tweeën te doen opmarcheren, worden gekommandeerd:

- 1°. « *Marcheert tweeën, in draf.* »
- 2°. « *Marsch.* »

Op het eerste kommando maken alle ruiters zich

gereed den *drif* aan te nemen, uitgezonderd het rot dat aan het hoofd is.

Op het kommando *marsch* nemen alle ruiters, uitgenomen het eerste rot den *drif* aan, het tweede rot begeeft zich terstond, schuins links marcherende, ter hoogte van het eerste, herstelt zich daarengaat in *stap* over, alle andere rotten blijven in den *drif* doormarcheren. De rotten 4 en 2 verdubbelen op dezelfde wijze en achtervolgens de rotten 3 en 1, zoodra dezelve op hunnen aftsand gekomen en gereed zijn in *stap* over te gaan.

235. Het peloton in kolonne met tweeën den regtervleugel vóór marcherende, zal om tot vieren te doen opmarcheren, gekommandeerd worden:

1°. « *Marcheert vieren in drif.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het eerste kommando maken alle ruiters zich gereed den *drif* aan te nemen, uitgenomen de twee eerste rotten.

Op het kommando *marsch*, nemen alle ruiters behalven de twee eerste rotten den *drif* aan, de twee volgende rotten begeven zich terstond, door schuins links te marcheren, ter hoogte van de twee eerste, herstellen zich daar, en gaan in den *stap* over, alle andere rotten blijven in den *drif* regtuit marcheren, de rotten 3 en 4 verbubbelen op dezelfde wijze en achtervolgens, wanneer de rotten 1 en 2 op hunne afstanden gekomen, zich gereed maken in *stap* over te gaan.

Wanneer de kolonne in den *drif* is, wordt de beweging volgens dezelfde grondbeginselen uitgevoerd.

Op het kommando *marsch* nemen alle ruiters, uitgenomen de rotten die aan het hoofd zijn, den *galop* aan, en gaan niet eerder in den *drif* over, dan na dat zij zijn opgemarcheerd.

Is de kolonne in den *galop*, doet men steeds in denzelfden gang verdubbelen, zooals dit in § 228 voorgeschreven is.

236. De kolonne met den linkervleugel vóór marcherende, wordt de beweging naar dezelfde grondbeginselen door tegenovergestelde middelen en dezelfde kommando's uitgevoerd.

237. De onderwijzer ziet toe dat het eerste rot, hetwelk verbubbelen moet, zulks dadelijk op het kommando *marsch* verrigte, dat de gang met bedaardheid versneld worde, dat van het hoofd tot het achterste der kolonne opvolgend worde opgemarcheerd, dat de rotten, die regtuit moeten blijven marcheren, hunne paarden wel in de hand en tusschen de beenen houden, om het volgen te beletten der paarden, die schuins marcheren, terwijl hij mede oplet dat de rotten die verdubbelen moeten, bij tijds en even voor zij op hunnen afstand komen, opmarcheren om geene schokken in de kolonne te veroorzaken, en dat zij nimmer de rigting overschrijden der genen, waarop zij zich moeten formeren.

Het peloton links in één gelid formeren.

238. Het peloton op twee gelederen geformeerd zijnde, zal de onderwijzer kommanderen:

1°. « *Links in een gelid.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Front.* »

4°. « *Halt.* »

5°. « *Regts — rigt u.* »

6°. « *Staat.* »

Op het kommando *marsch*, gaat het eerste gelid zes passen vooruit, zich regts regelende; de eerste ruiter van den linkervleugel des 2^{den} gelids maakt *met eenen links*, en begeeft zich voorwaarts; hij wordt door alle ruiters van dat gelid gevolgd, die achterevolgens dezelfde beweging uitvoeren.

Op het kommando *front*, maakt de eerste ruiter van den linkervleugel des 2^{den} gelids *met eenen regts*, en achterevolgens de overige ruiters, wanneer zij op het punt zijn tegen over de plaats, welke zij in het gelid bekleeden moeten, aan te komen.

Op het kommando *halt*, maakt de eerste ruiter van den linkervleugel *halt*, hetgeen achterevolgens door de overige ruiters uitgevoerd wordt, zoodra zij op deszelfs hoogte gekomen zijn.

Op het kommando *regts — rigt u*, rigten alle ruiters van het tweede gelid zich regts.

Op het kommando *staat*, plaatsen zij de hoofden wederom regtuit.

De onderwijzer spreekt het kommando *front* uit, op het oogenblik dat een derde gedeelte der ruiters van het tweede gelid, in kolonne het eerste gelid is voorbijgegaan, en kommandeert niet eer *regts — rigt u*, dan na dat de rechter vleugel van het tweede gelid front gemaakt heeft.

Het peloton regts op twee gelederen formeren.

239. Het peloton in een gelid geformeerd zijnde , duidt de onderwijzer den ruiter aan , welke den linkervleugel van het eerste , en die welke den regtervleugel van het tweede gelid uit moet maken , en kommandeert :

- 1°. « *Regts op twee gelederen.* »
- 2°. « *Marsch.* »
- 3°. « *Regts — rigt u.* »
- 4°. « *Staat.* »

Op het kommando *marsch* , marcheert het eerste gelid zes passen vooruit , zich regts regelende , de regter vleugel van het tweede gelid maakt met eenen regts , zoodra het eerste gelid hem is voorbijgegaan , en begeeft zich voorwaarts een weinig regts aanhoudende ; hij maakt , door *met eenen links front* , zoodra hij op het punt is achter den regter vleugel van het eerste gelid aan te komen . Alle de overige ruiters voeren achtervolgens dezelfde beweging uit , zich regt achter hunne voorlieden en op hunne afstanden plaatsende .

Op het kommando *regts — rigt u* , rigten alle ruiters zich regts .

Op het kommando *staat* , plaatsen zij de hoofden wederom regtuit .

De onderwijzer spreekt het kommando *regts — rigt u* uit , zoodra de regter vleugel van het tweede gelid front gemaakt heeft .

Oefening met de sabel.

240. Om het peloton, stilstaande in het behandelen der sabel te oefenen, wordt gekommandeerd:

1°. « *Met eenen om te schwadroneren.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het laatste kommando, marcheren de n^{rs} 1 van het eerste gelid regtuit, de drie overige ruiters van iedere afdeeling volgen deze beweging achtereenvolgens, zoodra het kruis van het paard van hunnen regter-nevenman op eenen pas afstands van het hoofd van hun paard is gekomen; in beweging zijnde marcheren zij dadelijk schuinsregts, en plaatsen zich achter hunnen regter-nevenman.

De n^{rs} 1 van het tweede gelid zullen op dezelfde wijze afmarcheren, en door de overige ruiters gevolgd worden, zoodra de laatste ruiter van iedere afdeeling van vieren van het eerste gelid plaats in de kolonne genomen heeft.

De opsluitende onder-officier marcheert achter de laatste ruiter van de tweede afdeeling van vieren van het peloton.

Wanneer men het peloton wil doen halt houden, wordt gekommandeerd :

1°. « *Kolonne.* »

2°. « *Halt.* »

3°. « *Regts — rigt u.* »

4°. « *Staat.* »

Op het tweede kommando maakt het peloton halt, waarna de voor het peloton geplaatste onder-officier nog vier passen doormarcheert, vervolgens links-omkeert en halt maakt.

Op het derde kommando rigt zich het voorste gelid, de ruiters der overige gelederen plaatsen zich regt achter hunne voorlieden en op eenen pas afstands van dezelve.

241. De les geëindigd zijnde, wordt, om het peloton te herstellen, gekommandeerd :

1°. « *Formeert het peloton.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het tweede kommando marcheren de drie ruiters van iedere afdeeling van vieren der beide gelederen in hunne opening ter hoogte van de n° 1, welke moeten blijven stand houden, en zoodra het tweede gelid geformeerd is, sluit hetzelfde op het eerste op; de voor het peloton geplaatste onder-officier, herstelt zich door links-om-keert.

Oefening met de lans.

242. Tot behandeling der lans, doet men de gelederen openen, en kommandeert :

1°. « *Links (of regts) — opent de reijen.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Met eenen regts (of links).* »

4°. « *Marsch.* »

5°. « *Halt.* »

6°. « *Regts (of links) — rigt u.* »

7°. « *Staat.* »

Op het eerste kommando *marsch*, komen de rechter vleugellieden van beide gelederen drie passen voor uit, de linker vleugellieden maken *met eenen links*, en begeven zich regt voor uit, de andere ruiters maken ook *met éenen links*, om zich op hun-

nen afstand in kolonne te begeven, zoodra zij daartoe de noodige plaats hebben.

Op het tweede kommando *marsch*, maken alle ruiters *met eenen regts*.

Op het kommando *halt*, maken zij halt.

Op het kommando *regts* — *rikt u*, wordt er regts gerigt, en op het kommando *staat*, plaatst men de hoofden wederom regt uit.

243. Wil men na de les het peloton wederom formieren, dan kommandeert men:

1°. « *Regts (of links) — sluit de reijen.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch*, gaan de regter vleugellieden drie passen vooruit, de andere ruiters maken *met eenen regts*, gaan voor uit, maken *front en halt*, naar mate zij op hunne plaatsen komen.

De reijen gesloten zijnde, doet men terstond de gelederen sluiten.

De rotten het peloton doen verlaten.

244. Om de paarden te gewennen het peloton te verlaten, doet men eerst de n°. 1, daarna de n°. 2, 3 en 4 vooruit komen, men kommandeert:

1°. « *N°. 1 (2, 3 of 4) voorwaarts.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Halt.* »

Zoodra men oordeelt dat de n°. 1 ver genoeg zijn wordt halt gekommandeerd; de andere nummers houden van zelf naast n°. 1 op.

245. De werkzaamheden geëindigd zijnde, doet men afstijgen en defileren.

DERDE ARTIKEL.

Front-marsch.

Contra-marsch.

Grondregels der zwenking.

Zwenkingen } op eene vaste spil.
 } op eene beweegbare spil.

Afzonderlijke schuinsche marsch.

Het peloton in bataille marcherende, met vieren of tweeën in denzelfden gang doen afbreken.

De kolonne met tweeën of vieren marcherende, het peloton in denzelfden gang doen formeren.

Het peloton in bataille marcherende, met vieren of tweeën in verdubbelden gang doen afbreken.

De kolonne met tweeën of vieren marcherende, het peloton in verdubbelden gang formeren.

De bewegingen met vieren, het peloton in kolonne of bataille zijnde.

Front-marsch.

216. Bij de grondregelen van den front-marsch worden aan de ruiters de middelen aangewezen.

1°. Hunne rigting gedurende den marsch te bewaren en gesloten te blijven.

2°. Zich niet te veel te sluiten, en genoegzame ruimte te herwinnen, wanneer zij dezelve verloren mogten hebben.

3°. Marcherende zich niet te openen, en aan te sluiten wanneer zij afgeweken zijn.

4°. Den guide niet uit zijne directie te dringen,

en hem dezelve te laten hernemen , wanneer hij gedwongen is geweest daarvan af te wijken.

247. De hoofdzaak bij den front-marsch in het regthouden der paarden gelegen zijnde, is het noodzakelijk dat de ruiters het hoofd volkomen regt uit houden.

Om gerigt te blijven , moeten de ruiters even den stijgbeugel van hunne nevenlieden aan de zijde van den guide voelen , zich door eenen opslag van het oog rigten , zonder het hoofd te verdraaijen en met gemak en in eenen gelijken gang marcheren.

Gedurende den marsch moeten de ruiters wijken voor het gedrang, hetwelk van de zijde van den guide komt, doch aan dat, hetwelk van de tegenovergestelde zijde komt, tegenstand bieden.

De guide moet steeds met eenen ongedwongen, vrijen en gelijken gang marcheren, en om alle schokken voor te komen, niet dan met bedaardheid van gang veranderen.

Wanneer de ruiters zich vóór of achter de rigting bevinden , te veel gedrongen of te veel van den guide af geopend zijn, verwijderen zij er zich van of naderen dezelve met bedaardheid en vooruitgaande veld winnende.

Voelt de guide , dat hij buiten zijne directie gedrongen wordt, dan moet hij den arm regt uit steken, om daardoor te kennen te geven, dat hij gedrongen wordt. De ruiters dit ziende, openen zich naar de tegenovergestelde zijde, slaan het oog naar den guide en herstellen hunne paarden, zoodra zij de noodige tusschenruimte hebben.

Opdat de guide zich goed in de directie van het opgegeven punt zal kunnen handhaven, moet hij tusschenpunten kiezen en deze hernieuwen, naar mate hij dezelve nadert.

De korporaal aan den tegenovergestelden vleugel van den guide is niet gehouden het hoofd regt uit te houden; hij moet trachten met den guide en het geheel van den troep gerigt te blijven.

Ten einde de ruiters aan beide oplettendheden te gewinnen, zal beurtelings de guide regts en links gekommandeerd worden.

Wanneer men het peloton doet halt houden, wordt de rigting gekommandeerd naar de zijde waar de guide is.

248. Om het peloton in den front-marsch te oefenen, wordt het onderwijs met gelederen van pelotons aangevangen, en dezelve naar het uiteinde van het terrein geleid, van waar dezelve langen tijd marcheren kunnen, zonder van directie te veranderen.

249. Elk onderwijzer zal voor zijn gelid kommanderen :

1°. « *Links (of regts) — opent u.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Regts (of links) rigt u.* »

4°. « *Staat.* »

Op het kommando *marsch*, overschenkelen alle ruiters links, uitgenomen het rot van den regter vleugel naar de voorschriften van § 95, de tweede ruiter herstelt zijn paard, zoodra hij op een pas tusschenruimte van den regter vleugelman gekomen is.

Ieder ruiter voert achterevolgens dezelfde beweging

uit, en regelt zich tot het nemen zijner tusschenruimte op zijnen regter nevenman.

De onderwijzer kommandeert de rigting zoodra de tweede ruiter van den regter vleugel zijne tusschenruimte heeft.

De ruiters gerigt zijnde, duidt men aan den guide van den regter of linker vleugel een punt aan, hetwelk zich loodregt op het front van het gelid bevindt, en gelast hem een tusschenpunt te nemen, welke twee punten hij nimmer uit het oog moet verliezen, ten einde zich steeds in dezelfde directie te handhaven, en naar mate hij het door hem gekozen tusschenpunt nadert, een ander meer verwijderd te kiezen en daarmede opvolgend voort te gaan.

Om het directie-punt aan te geven, plaatst de onderwijzer zich naauwkeurig achter het regter of linker rot, en wijst hetzelfde een onbewegelijk en zichtbaar voorwerp, als een huis, toren, molen of boom in de vlakte aan.

250. Om het gelid voor uit te brengen, kommandeert men:

1°. « *Peloton voorwaarts.* »

2°. « *Guide regts (of links).* »

3°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch* begeven alle ruiters zich in denzelfden gang regt voor uit, en werpen, daar zij zich nu niet beugel aan beugel voelen, van tijd tot tijd een oog naar den guide.

Gedurende den front-marsch, begeeft de onderwijzer zich dan eens op de flank aan de zijde van den guide, om zich te verzekeren dat de ruiters gerigt

marcheren, dan eens achter den guide, om te zorgen dat hij de aangewezen directie behoorlijk volgt.

251. Om het gelid te doen halthouden, kommandeert men:

1°. « *Peloton.* »

2°. « *Halt.* »

3°. « *Regts (of links) — rigt u.* »

4°. « *Staat.* »

Op het kommando *halt*, houden de ruiters op.

Op het kommando *regts — rigt u*, rigten zij zich.

Op het kommando *staat*, zullen de ruiters het hoofd wederom regt uit plaatsen.

252. De ruiters genoegzaam onderwezen zijnde met geopende roten te marcheren, doet men de gelederen halt houden, en kommandeert men:

1°. « *Regts (of links) — sluit u.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Regts (of links) — rigt u.* »

4°. « *Staat.* »

Op het kommando *marsch*, sluiten alle ruiters achtereenvolgens regts op den rechter vleugelman aan.

253. Na dat het gelid gerigt is, doet men hetzelfde met geslotene roten marcheren.

De ruiters marcheren regt voor zich uit, en voelen even den stijgbeugel aan de zijde van den guide, daarbij zorgende vrij en met gemak te marcheren.

254. Zoodra de ruiters goed regt uit in den stap beginnen te marcheren, doet men de reijen in den gang openen en sluiten, doch deze bewegingen niet te snel op elkander volgen; men kommandeert:

1°. « *Links (of regts) — opent u.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch* gaan alle ruiters, behalve het rot van den regtervleugel, vooruitgaande en daarbij hunne rigting bewarende, schuinslinks; zoodra zij op een pas van hunne regter nevenlieden zijn, herstellen zij hunne paarden en gaan regt vooruit.

255. Om de reijen te doen sluiten, kommandeert men:

1°. « *Regts (of links) — sluit u.* »

2°. « *Marsch* »

welke beweging door tegenovergestelde middelen wordt uitgevoerd, doch moeten de ruiters zorgen om bij tijds het been aan te houden, ten einde niet op den nevenman waarop hij aansluit aan te dringen.

Men doet steeds de reijen openen naar de tegenovergestelde zijde van den guide, en naar de zijde van den guide aansluiten.

256. Deze bewegingen regts en links goed in den stap uitgevoerd zijnde, doet men dezelve in den draf herhalen, dikwijls van den stap in den draf, en omgekeerd overgaande.

Vervolgens oefent men de gelederen stilstaande in den draf over te gaan, en uit dien gang halt te maken.

257. Daarna zal het peloton op twee geslotene gelederen in de front-marsch geoefend worden, en men, gelijk met gelederen geschied is, de reijen achtervolgens doen openen en sluiten.

De ruiters van het tweede gelid zullen behalven het waarnemen hunner rigting zorg dragen, juist achter hunne voorlieden, en steeds op hunne afstanden te blijven.

Bij het aangeven van het directie-punt wordt hetzelfde ook aan den guide van het tweede gelid aangegeven, die zoodanig moet marcheren, dat die van het eerste gelid hem het aangeduide directie-punt verbergt.

258. Om de vleugelrotten te gewennen, zich op elkander te regelen en de algemeene rigting in acht te nemen zonder op de afzonderlijke te letten, doet de onderwijzer dezelve twintig passen vooruitgaan, en geeft, na naauwkeurig gerigt te zijn, aan een hunner een directie-punt op; terwijl hij aan het vleugelrot van den tegenovergestelden vleugel voorschrijft, naauwkeurig deszelfs tusschenruimte te bewaren en goed gerigt te marcheren; hij duidt mede dit directie-punt aan den ruiter aan, die op den vleugel van het peloton aan de zijde van den guide geplaatst is, hem aanbevelende zoodanig te marcheren, dat hij weder nevens dien guide komt, wanneer men het peloton in de vleugelrotten doet inrukken; na de vleugelrotten en het peloton, aldus gerangschikt, eenigen tijd te hebben doen marcheren, doet men halt houden, en het peloton vooruitgaan, om weder tusschen de vleugelrotten in te rukken.

De ruiters moeten met zamenhang en bedaardheid tusschen de vleugelrotten inrukken, zorgende dezelve niet voorbij te gaan, of op den guide aan te dringen.

259. Om de ruiters in den frontmarsch in galop te oefenen, wordt insgelijks met gelederen van pelotons aangevangen, en de voor den *stap en draf* vastgestelde opklimming gevolgd, met dit onderscheid, dat men geene reijen zal doen openen of sluiten.

Bij deze oefening *in den galop* doet men aanvankelijk *in den draf* of *stap* overgaan, alvorens halt te houden; zullende zoodra de ruiters wel meester zijn van hunne paarden, nu en dan *uit den galop* kunnen worden halt gemaakt.

Contra marsch.

260. Het peloton aan het uiteinde van het terrein gekomen zijnde, zal men kommanderen:

1°. « *Contra — marsch.* »

2°. « *Met roffen regts.* »

3°. « *Marsch.* »

Op het eerste kommando begeeft zich de tweede onderwijzer, front achterwaarts makende, op zes passen afstands achter den linkervleugel van het tweede gelid, zoodanig dat de ruiter, welke aan zijne linkerhand moet komen, juist in de rigting is van den linkervleugelman van het peloton; de onder-officier van het opsluitend gelid plaatst zich aan den regtervleugel van het peloton, regts front makende, het kruis van zijn paard op een pas, en ter hoogte der heupen van de paarden van het tweede gelid, om het wendingspunt aan te duiden.

Op het kommando *marsch* zal de regtervleugelman van elk gelid regtsom maken, en die van het tweede gelid zich bij deze beweging aan dien van het eerste aansluiten; zij wenden alzoo regts om den opsluitenden onder-officier heen, dicht langs het tweede gelid heen gaande, de ruiter van het eerste gelid gedurende de wending zijnen gang een weinig uitstreckende;

en worden door de andere ruiters gevolgd, die dezelfde beweging opvolgend uitvoeren, en zorg dragen naauwkeurig den hoefslag der eerste te volgen.

Wanneer het eerste rot op twee passen gekomen is van den onder-officier, die de plaats aanwijst waar hetzelfde zich moet formeren, kommandeert men:

1°. « *Front.* »

2°. « *Halt.* »

3°. « *Regts rigt u.* »

4°. « *Staat.* »

Op de kommando's *front* en *halt*, wendt het eerste rot links, en maakt halt, de ruiter van het tweede gelid hierbij den gang vertragende, om zich naauwkeurig achter zijnen voorman te plaatsen; alle andere rotten voeren achterevolgens dezelfde beweging uit.

De onderwijzer doet het kommando *regts rigt u* onmiddelijk na dat van *halt*, en niet eerder *staat*, dan nadat het laatste rot gerigt is.

De tweede onderwijzer en de opsluitende onder-officier hernemen hunne plaatsen.

De contra-marsch moet bij voorkeur in den draf worden uitgevoerd, en wordt na het tweede kommando de gang aangegeven.

De onderwijzer zorgt, dat eene evenwijdige directie aangenomen wordt met die, welke alvorens door het peloton was gevolgd, dat de wendingen regts en links regelmatig worden uitgevoerd, dat noch naar de eene noch naar de andere zijde worde afgeweken, en dat de rotten gezamenlijk op het zelfde punt wenden, waar de eerste zulks hebben verrigt.

Het peloton in den gang zijnde, zal men den contra-

marsch kunnen uitvoeren , zonder vooraf halt te doen houden ; op het kommando van *marsch* , zullen de onder-officieren zich plaats en zoo als gezegd is , de regter vleugellieden met rothen regts , de andere ruiters halt maken , en achterevolgens de beweging van de vleugelrotten volgen.

Grondregelen der zwenking.

261. Men onderscheidt tweesoorten van zwenkingen:

De zwenking op eene vaste spil , en

De zwenking op eene beweegbare spil.

Eene zwenkende troep moet zich noch openen , noch dringen , noch de rigting verliezen.

De geleider van den zwenkenden vleugel moet met het oog den cirkelboog afmeten , dien hij doorloopen moet , zoodanig , dat de reijen zich noch openen , noch dringen ; hij slaat daartoe van tijd tot tijd een oog op het gelid , en ontdekt hij dat hetzelfde zich opent , of te veel gedrongen is , verkleint of vergroot hij den boog , meer vóór- dan zijwaarts veld winnende.

Ieder ruiter van het eerste gelid moet zijnen boog beschrijven , naar mate hij van de spil verwijderd is ; deze onderscheidene bogen ter zelfder tijd moettende doorloopen worden , is het noodig , dat elke ruiter zijnen gang vertrage , naar evenredigheid hij van den zwenkenden vleugel verwijderd is.

Zoo lang de zwenking duurt , moeten de ruiters het hoofd een weinig naar den zwenkenden vleugel gedraaid hebben , om hunne snelheid van gang daar naar te regelen en gerigt te blijven ; zij moeten even

den beugel naar de zijde van de spil voelen , om aan dezelfde zijde verbonden te blijven. — De ruiters moeten voor het gedrang wijken, hetwelk van de zijde der spil komt en aan dat weêrstand bieden, hetwelk van den zwenkenden vleugel komt, terwijl de paarden een weinig naar de spil gebogen moeten zijn, ten einde op de cirkellijn te blijven, welke zij doorloopen moeten.

Wanneer de ruiters geopend zijn, moeten zij ongevoelig naar de spil aansluiten door den boog trapsgewijs te verkleinen, meer vóór- dan zij-waarts veldwinnende, zonder de paarden te veel te buigen, en slaan in dit geval beurtelings een oog op de spil en op den zwenkenden vleugel, zorgende zich bij tijds te herstellen, ten einde niet op de spil aan te dringen.

Wanneer de ruiters gedrongen zijn, moeten zij met bedaardheid en zonder overhaasting hunne ruimte herwinnen door den boog trapsgewijze te vergrooten, meer vóór- dan zij-waarts veldwinnende, slaan daartoe beurtelings een blik op den zwenkenden vleugel en de spil, en zorgen hunne paarden te herstellen zoodra zij nog even den beugel aan de zijde der spil voelen.

Bij elke soort van zwenking moeten de ruiters op het laatste gedeelte van het kommando *voor-waarts* de zwenking staken en den marsch regt uit herne- men, terwijl mede moet toegezien worden, dat de vleugels, die spil of zwenkende vleugel worden, den gang niet voor het kommando van uitvoering vertragen of uitstrekken.

Zwenking op eene vaste spil.

262. Deze zwenking heeft hoofdzakelijk ten doel, de pelotons die het escadron uitmaken, uit de orde van bataille tot die van kolonne, en uit deze weder tot de orde van bataille te doen overgaan.

De ruiter die tot spil der zwenking strekt, moet op de plaats omdraaijen, dat wil zeggen, zonder vooruit noch terug te gaan, zonder regts noch links af te wijken, zoodanig, dat het zwaarte punt van het paard steeds op dezelfde plaats blijft, zoodat bij eene zwenking regts, de schouders van het paard dat tot spil verstrekt, eenen cirkelboog beschrijven van de linker naar de rechterzijde, en de heupen eenen tegenovergestelden van de rechter naar de linkerzijde.

De ruiter die spil is, moet het hoofd een weinig naar den zwenkenden vleugel draaijen, om daar na zijne beweging te regelen, en steeds met den geleider van dien vleugel gerigt te blijven,

Wanneer men in marsch is, houdt de spil halt, en de zwenkende vleugel voert zijne beweging uit in denzelfden gang, waarin vroeger wierd gemarcheerd.

Indien men om te zwenken eenen anderen gang aanduidt, komt de zwenkende vleugel in dien gang om; alle andere ruiters, die hunne trap van snelheid naar evenredigheid hunner verwijdering van den zwenkenden vleugel geregeld hebben, nemen zonder dralen, op het laatste gedeelte van het kommando *voor-waarts*, den gang aan, waarin de vleugel gezwonken heeft.

Wanneer men, na eene zwenking op eene vaste spil,

het peloton doet halt houden , wordt de rigting steeds naar de zijde van den zwenkenden vleugel gekommandeerd ; doch aangezien de spil nimmer zijne plaats mag verlaten , moet de zwenkende vleugel zorgen wel op deszelfs hoogte aan te komen.

Ingeval men , na eene zwenking op eene vaste spil , het peloton vooruitbrengt , wordt de guide onmiddelijk na het kommando *voor-waarts* , ten zij de beweging van het peloton in het escadron het tegendeel vorderde , steeds op den zwenkenden vleugel aangegeven.

263. Men vangt de school der zwenking met gelederen van pelotons aan , brengt daartoe het eerste gelid vooruit , en doet hetzelfde halt houden , wanneer zich tusschen de twee gelederen een afstand bevindt , gelijk aan het dubbele front van het peloton ; de opsluitende onder-officier blijft op deszelfs plaats , terwijl de tweede onderwijzer achter het eerste gelid plaats neemt , om beide op elk gelid een wakend oog te houden.

De gelederen gerigt zijnde , kommandeert men :

1°. « *Peloton regts (of links) in den kring.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch* , stellen de ruiters zich in beweging , het hoofd naar den zwenkenden vleugel draaijende ; de geleider van dezen vleugel komt in den stap om , met het oog den hoog afmetende dien hij beschrijven moet , om geen gedrang noch opening in het gelid te veroorzaken , de ruiters gerigt blijvende ; de spil draait op zich zelve , en regelt zich even als de andere ruiters , op den marcherenden vleugel.

De onderwijzer beveelt de ruiters aan, met gemak te marcheren om alle gedrang in de gelederen te vermijden, hetwelk op uitgestrekter front en bij versnelde gangen wanorde veroorzaakt.

264. Om de gelederen halt te doen houden, kommandeert men :

1°. « *Peloton.* »

2°. « *Halt.* »

3°. « *Regts (of links) rigt u.* »

4°. « *Staat.* »

Op het kommando *halt* herstellen de ruiters hunne paarden, en houden zonder schokken op.

Op het kommando *links (of regts) rigt u*, rigten zij zich.

Op het kommando *staat*, plaatsen zij de hoofden weder regtuit.

Men doet daarna beide gelederen vooruit marcheren, onderling denzelfden afstand bewarende, en herhaalt de zwenking.

Wil men gedurende de zwenking den frontmarsch hernemen, kommandeert men:

1°. « *Voor — waarts.* »

2°. « *Guide links (of regts).* »

Op het eerste gedeelte van het eerste kommando, maakt de spil zich gereed den gang aan te nemen waarin hij vroeger marcheerde.

Op het tweede gedeelte van hetzelfde kommando, herstellen alle ruiters hunne paarden, en beide vleugels begeven zich in denzelfden gang vooruit, zich naar de grondregelen van den frontmarsch gedragende.

265. Zoodra de ruiters eenige zwenkingen regts en links, door frontmarschen afgewisseld, uitgevoerd hebben, en de paarden bedaard zijn, doet de onderwijzer in draf overgaan en na eenige toeren den stăp weder aannemen.

266. De ruiters regts in den kring marcherende, zal om van hand te veranderen zonder op te houden gekommandeerd worden :

1°. « *Peloton links in den kring.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch* houden de linkervleugels halt, en worden spil. De regtervleugels den gang aannemende, waarin de linker marcheerden, gaan vooruit, en beschrijven eenen aan de uitgestrektheid van het front geevenredigden cirkel; alle andere ruiters herstellen hunne paarden, om nieuwe cirkels in den tegenovergestelden zin te doorloopen.

Zoodra de ruiters regelmatig beginnen te zwenken, vordert de onderwijzer dat de geleiders der zwenkende vleugels hunnen gang zoodanig regelen, dat zij te gelijk in bataille en in kolonne komen, de geleider van elk gelid zich steeds naar dat rigtende, hetwelk zich voor hem bevindt.

267. De ruiters, genoegzaam in de zwenking met gelederen in den stap en draf geoefend zijnde, doet men de gelederen sluiten, om de zwenking met het peloton uit te voeren en daarbij dezelfde opklimming volgen.

Men kommandeert :

1°. « *Peloton regts in den kring.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch* voeren de ruiters van het eerste gelid de beweging uit, zoo als voorgeschreven is in § 263. De ruiters van het tweede gelid draaijen het hoofd, en brengen hunne paarden links naar de zijde van den zwenkenden vleugel, zoodat ieder hunner twee ruiters breedte buitenwaarts van zijnen voorman komt; tot dat einde maakt ieder ruiter van het tweede gelid op het oogenblik dat de zwenking begint *schuinslinks*, de heupen van zijn paard, bij de zwenking regts, met het rechterbeen omzettende, en omgekeerd bij de zwenking links, en blijft gedurende de geheele zwenking in de strekking van zijnen nieuwen voorman, naauwkeurig op een pas afstand van het eerste gelid blijvende. De twee ruiters der zwenkende vleugels van het 2de gelid, die geene voorlieden meer hebben, moeten hunnen cirkel beschrijven, zonder meer over te rijden dan voorgeschreven is, om zich des te gemakkelijker bij het einde der zwenking weder achter hunne voorlieden te kunnen stellen. Gedurende de zwenking moeten zij hunnen gang zoodanig regelen, dat het tweede gelid, hetwelk zich op hen rigt, deszelfs afstand behoud.

268. Om de zwenking te doen ophouden, kommandeert men :

1°. « *Peloton.* »

2°. « *Halt.* »

3°. « *Links (of regts) — rigt u.* »

4°. « *Staat.* »

Op het kommando *peloton*, herstellen de ruiters van het tweede gelid hunne paarden, en plaatsen zich achter hunne voorlieden.

Op het kommando *halt*, houden alle ruiters op; op de overige kommando's, zoo als bekend is.

Men brengt vervolgens het peloton voor uit, en doet bij herhaling de zwenking uitvoeren.

269. Wanneer de onderwijzer weder regt uit wil doen marcheren, kommandeert hij:

1°. « *Voor — waarts.* »

2°. « *Guide links (of regts).* »

Op het eerste gedeelte van het eerste kommando herplaatsen de ruiters van het tweede gelid zich achter hunne voorlieden, om op het laatste gedeelte van het kommando zich regt uit te kunnen begeven.

270. Het peloton regts zwenkende, zal om van hand te veranderen zonder ophouden, gekommandeerd worden:

1°. « *Peloton links in den kring.* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *links in den kring*, hernemen de ruiters van het tweede gelid hunne voorlieden.

Op het kommando *marsch*, gedragen de ruiters van het eerste gelid zich naar het voorgeschrevene onder § 266, die van het tweede gelid naar het bepaalde bij § 267.

Het kommando *marsch* wordt uitgesproken op het oogenblik, dat de ruiters van het tweede gelid zich achter hunne voorlieden bevinden.

271. Ten einde de manschappen te gewennen fouten te herstellen, doet men nu en dan de spil op het gelid aandringen, ten einde de ruiters zich gedrongen voelende, leeren naar den zwenkenden vleugel veld te winnen, waarna men de spil naar

de tegenovergestelde zijde doet afwijken, hetwelk de ruiters verplicht dezelve te naderen.

Zoodra de ruiters deze bewegingen in den stap goed uitvoeren, zal men dezelve in den draf herhalen.

272. Om het peloton stilstaande eene loodregte strekking aan het front te geven, kommandeert men:

1°. « *Peloton regts (of links).* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Halt.* »

4°. « *Regts (of links) — rigt u.* »

5°. « *Staat.* »

hetgeen volgens de opgegevene grondregels der zwenking op eene vaste spil wordt uitgevoerd.

Het kommando *halt* geschiedt wanneer de omkomende vleugel op het punt is de kwart-cirkel te voleinden.

273. Om het peloton stilstaande achterwaarts front te doen maken, kommandeert men:

1°. « *Peloton regts (of links) om keert.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Halt.* »

4°. « *Links (of regts) — rigt u.* »

5°. « *Staat.* »

hetgeen wordt uitgevoerd volgens de reeds aangegevene grondbeginselen, het peloton eenen halven cirkel doorlopende.

Het kommando *halt* moet uitgesproken worden, zoodra de zwenkende vleugel op het punt is den halven cirkel te voleinden.

274. Om het peloton stilstaande *half regts of*

links te doen maken, kommandeert men:

- 1°. « *Peloton half regts (of links).* »
- 2°. « *Marsch.* »
- 3°. « *Halt.* »
- 4°. « *Links (of regts) — rigt u.* »
- 5°. « *Staat.* »

hetgeen uitgevoerd wordt volgens de grondbeginse-
len derzwenking op eene vaste spil.

Men kommandeert *halt*, zoodra de zwenkende vleu-
gel bijna een *achtste cirkel* beschreven heeft.

275. Voor dat men het peloton rigt, doet men
den ruiter van den zwenkenden vleugel (zoo noodig)
ter hoogte der spil voor uit komen, ten einde de
ruiters niet genoodzaakt zijn terug te gaan om zich
te rigten.

276. Het peloton in den marsch zijnde, doet men
dezelfde bewegingen uitvoeren op de kommando's
van:

- 1°. « *Peloton regts (of links), regts (of links)
om keert, half regts (of links).* »
- 2°. « *Marsch.* »
- 3°. « *Voor — waarts.* »
- 4°. « *Guide links (of regts).* »

Op het kommando *marsch*, komt de zwenkende
vleugel in den gang om, waarin het peloton vroeger
marcheerde, de vleugel, die spil wordt, maakt halt.

Op het eerste gedeelte van het derde kommando
maakt de spil zich gereed den gang te hernemen,
waarin het peloton vroeger marcheerde.

Op het tweede gedeelte van hetzelfde kommando,
gaan beide vleugels gezamenlijk en in denzelfden

gang vooruit; de onderwijzer zorgt dat de ruiters niet dan op het laatste gedeelte van het kommando voor — *waarts*, den marsch regt uit aannemen.

Deze bewegingen stilstaande en in den marsch goed uitgevoerd zijnde, zullen in den draf worden herhaald.

Zwenking op eene beweegbare spil.

277. De zwenking op eene beweegbare spil wordt bij de opvolgende veranderingen van directie in kolonne gebezigd.

Bij deze zwenking heeft de beweegbare spil ten doel, het terrein waar de beweging aanvangt tragsgewijze te ruimen en in de nieuwe directie voor uit gaande, te verlaten.

De geleider van den zwenkenden vleugel moet zijnen gang versnellen, en zijnen cirkelboog zoodanig beschrijven, dat de rotten zich niet openen noch dringen. De spil beschrijft *eenen cirkelboog van vijf passen* den gang vertragende. De ruiters van ieder gelid moeten van het midden der zwenkingsboog of straal, tot aan den zwenkenden vleugel, opklimmend hunnen gang versnellen, zoodanig, dat die van het midden in denzelfden gang blijft, waarin hij vroeger marcheerde, terwijl de ruiters die zich van het midden der zwenkingsboog tot aan de spil bevinden, in dezelfde evenredigheid hunnen gang vertragen. Op het einde der zwenking op eene beweegbare spil, moet dat gedeelte der troep, hetwelk den gang versneld heeft, denzelfden vertragen, en die dezelve vertraagd heeft, versnellen. Alle rui-

ters herstellen hunne paarden, en zoowel zwenkende vleugel als spil hernemen den gang, waarin vroeger wierd gemarcheerd.

Bij de zwenking op eene beweegbare spil, moet door het midden der zwenkingsboog of straal, niet verstaan worden het midden van den troep die zwenkt, maar het midden der lijn, welke van den zwenkenden vleugel uitgaande, het punt bereiken zou, om hetwelk de spil deszelfs boog beschrijft, zoodat bij een peloton van twaalf rotten, het midden der zwenkingsboog zich tusschen het vierde en vijfde rot bevindt, ten gevolge waarvan het vijfde rot aan de zijde der spil in denzelfden gang moet blijven, waarin vroeger gemarcheerd werd.

278. Het peloton in marsch zijnde, en voorondersteld wordende hoofd der kolonne te zijn, zal de onderwijzer, om hetzelfde van directie te doen veranderen, kommanderen:

Hoofd der kolonne links of regts.
waarop de tweede onderwijzer zal kommanderen:

1°. « *Wendt — links (of regts), »*

2°. « *Voor — waarts. »*

Op het eerste gedeelte van het eerste kommando, maakt de spil zich gereed den gang te vertragen en de zwenkende vleugel dezelve te versnellen.

Op het tweede gedeelte van dit kommando, wendt het peloton links, de spil deszelfs gang vertragende en een cirkelboog van vijf passen beschrijvende. De zwenkende vleugel strekt zijnen gang uit, en regelt zich gedurende de geheele zwenking op de spil.

Op het eerste gedeelte van het tweede kommando

maken de spil en de zwenkende vleugel zich gereed den gang te hernemen, waarin zij vroeger marcheerden.

Op het tweede gedeelte van hetzelfde kommando, herstellen alle ruiters hunne paarden, de spil en zwenkende vleugel hernemen den marsch regt uit, en den gang, waarin vóór de zwenking werd gemarcheerd.

De ruiters in de zwenking op eene *vaste spil in den galop* nog niet geoefend zijnde, wordt de zwenking op eene beweegbare spil niet uitgevoerd dan wanneer in stap gemarcheerd wordt, ten einde de zwenkende vleugel, die den gang moet versnellen, slechts *den draf* behoefte aan te nemen.

279. Om de ruiters in de zwenkingen op eene vaste spil in den galop te oefenen, wordt dezelfde opklimming, als voor den stap en den draf is voorgeschreven, gevolgd, uitgenomen dat men geene fouten doet maken, om die te herstellen, en dat telkens halt gemaakt wordt, alvorens naar de tegenovergestelde zijde te zwenken.

De onderwijzer doet dikwijls van gang veranderen, en niet te lang op dezelfde hand galopperen.

Het peloton wordt ook geoefend om van de plaats in den draf te zwenken, en uit die gangen halt te houden.

Afzonderlijke schuinsche marsch.

280. Het peloton in bataille marcherende, om hetzelfde naar eene van deszelfs flanken veld te doen winnen, zonder van front te veranderen, komman-

deert de onderwijzer :

1°. « *Schuins regts (of links).* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch* maken alle ruiters te gelijker tijd half regts, zoodanig dat het hoofd van ieder paard tegen over het uiteinde van den hals van het paard komt, hetwelk aan deszelfs rechterzijde geplaatst is, en dat de rechter knie van iederen ruiters achter de linker knie van zijnen rechter nevenman geplaatst is; na welke beweging de ruiters zich in de nieuwe directie regtuit begeven, en op den guide regelen. Wanneer het peloton genoeg schuins gemarcheerd heeft, kommandeert men :

« *Voor — waarts.* »

Op het laatste gedeelte van welk kommando de ruiters hunne paarden herstellen, regt uit marcheren en zich naar den guide regelen.

Bij den schuinschen marsch is de guide steeds naar die zijde, waarheen schuins wordt gemarcheerd, en na het kommando van *voor-waarts* dáár, waar dezelve vroeger was, zoodat in beide gevallen dezelve niet behoeft gekommandeerd te worden.

Wanneer de ruiters niet aan elkander verbonden zijn, moeten zij trapsgewijze den gang uitstrekken, ten einde elkanderen aan de zijde, waarheen men schuins marcheert, te naderen, terwijl zij ongevoelig den gang vertragen moeten, indien zij te veel gedrongen worden of zich vóór den vleugel bevinden, naar welke zij schuins marcheren. Deze bewegingen worden uitgevoerd door meer vóór dan zij-waarts veld te winnen.

281. Het peloton *in den stap* marcherende, zal, om *in den draf* schuins te doen marcheren, gekommandeerd worden:

1°. « *Schuins regts (of links) in den draf.* »

2°. « *Marsch.* »

en daarna *voor-waarts* om zich te herstellen.

De guide moet zonder overhaasting den draf aannemen, en wanneer het peloton in draf marcheert, en men schuins in galop zou willen doen maken, dezelfde oplettendheid bij het aannemen van dien gang in acht genomen worden.

Het peloton in bataille marcherende, met vieren of met tweeën in denzelfden gang afbreken.

282. De onderwijzer kommandeert:

1°. « *Met vieren (of met tweeën).* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide links.* »

Op het kommando *marsch* blijven de vier (of twee) eerste regter rotten in denzelfden gang regt voor zich uit marcheren; de andere rotten maken halt en breken achtervolgens met vieren (of met tweeën) af, zoo als in § 205 voorgeschreven is.

Om het peloton in bataille marcherende met eenen te doen afbreken, volgt men dezelfde grondbeginselen.

283. Het peloton *in den draf* marcherende, wordt op dezelfde wijze afgebroken, de eerste rotten in denzelfden gang blijvende marcheren, terwijl alle andere op het kommando van *marsch*, *in den stap*

overgaan, en *den draf* niet aannemen, dan wanneer zij den schuinschen marsch beginnen.

Het peloton in den galop marcherende, wordt naar dezelfde beginselen gehandeld.

284. Om het peloton links te doen afbreken, worden dezelfde grondbeginselen en tegenovergestelde middelen aangewend op de kommando's:

1°. « *Links met vieren (of tweeën).* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide regts.* »

Het peloton in kolonne met tweeën of vieren marcherende, in denzelfden gang formeren.

285. Het peloton in kolonne marcherende met den regter vleugel aan het hoofd, kommandeert de onderwijzer:

1°. « *Formeert het peloton.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide regts.* »

De beweging wordt uitgevoerd als voor het voorwaarts in bataille is voorgescreven § 213.

286. Het peloton in kolonne *in den draf* marcherende, den regtervleugel vóór, kommandeert men:

1°. « *Formeert (het) peloton.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide regts.* »

Op het kommando *marsch*, gaan de twee (of vier) eerste rotten *in den stap* over, de anderen blijven in denzelfden gang marcheren, maken dadelijk schuinslinks, gaan in die directie regtuit en herstellen zich door halfregts tegen over de plaats, welke

zij in het peloton moeten innemen, waarna zij in de rigting der eerste aangekomen, in stap overgaan.

De kolonne *in den galop* marcherende, wordt het peloton volgens dezelfde grondbeginselen geformeerd. De eerste rotten gaan op het kommando van *marsch, in den draf* over, de anderen blijven *in galop* doormarcheren, tot zij in de rigting der eerste zijn aangekomen, en nemen als dan den draf aan.

De kolonne met éénen marcherende, worden dezelfde grondbeginselen gevolgd.

287. De kolonne met den linkervleugel vóór marcherende, worden dezelfde kommando's en grondbeginselen, doch tegenovergestelde middelen gebezigd; de guide wordt links.

Het peloton in bataille marcherende, met vieren of met tweeën in den verdubbelden gang afbreken.

288. Men zal kommanderen:

1°. « *Met vieren (of met tweeën) in draf.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide links.* »

Op het kommando *marsch*, nemen de vier (of twee) eerste rotten den draf aan, de anderen blijven in denzelfden gang marcheren, en nemen achterevolgens *den draf* aan, zoodra zij uitgeschoven zijn en schuins regs maken, om zich in kolonne te plaatsen.

289. Het peloton *in den draf* marcherende, wordt gekommandeerd:

1°. « *Met vieren of (met tweeën) in galop.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide links.* »

Hetgeen uitgevoerd zal worden als hierboven is voorgeschreven bij § 288.

Het peloton in bataille marcherende, wordt om met eenen af te breken, de beweging door elk rot uitgevoerd naar dezelfde grondbeginselen.

Het peloton *in den galop* marcherende, wordt steeds in denzelfden gang afgebroken.

290. Om links af te breken, bedient men zich van dezelfde grondbeginselen en kommandeert:

1°. « *Links met vieren (of tweeën) in draf of galop.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide regts.* »

Het peloton, in kolonne met tweeën of vieren marcherende, in den verdubbelden gang formeren.

291. Het peloton in kolonne met den regter vleugel vóór marcherende, wordt gekommandeerd:

1°. « *Formeert peloton — in draf.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide regts.* »

Op het kommando *marsch* blijven de twee (of vier) eerste rotten in denzelfden gang regt uit marcheren, de andere rotten nemen *den draf* aan, maken dadelijk schuins links, marcheren in die directie, en herstellen zich door half regts tegen over de plaats, welke zij in het peloton moeten bekleeden,

in den stap overgaande, wanneer zij op de rigting der eerste rotten aankomen.

292. Het peloton in kolonne *in den draf* marcherende met den regter vleugel voor, kommandeert men :

1°. « *Formeert peloton — in galop.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide regts.* »

Hetgeen uitgevoerd wordt als in de vorige paragraaf is voorgeschreven.

Wanneer de kolonne *in den galop* is, wordt het peloton steeds in denzelfden gang geformeerd.

De kolonne met éenen marcherende, formeert men het peloton naar dezelfde beginselen.

293. De kolonne met den linkervleugel voor marcherende, wordt de beweging door tegenovergestelde middelen naar dezelfde kommando's uitgevoerd; de guide wordt links aangegeven.

Bewegingen met vieren, het peloton in kolonne of bataille zijnde.

294. Het peloton in kolonne zijnde met den rechter vleugel vóór, kommandeert men :

1°. « *Met vieren links (of regts).* »

2°. « *Marsch.* »

Op het kommando *marsch* maakt ieder gelid van vieren links, volgens de grondregelen der zwenking op eene vaste spil; de numero's 4 draaijen op zich zelve, doen daartoe hunne paarden op het midden wenden, de achterhand goed omzettende, om de inzwenking van het achter hen geplaatste gelid niet

te hinderen, en regelen zich even als de andere ruiters op de zwenkende vleugels.

De inzwenking bijna geëindigd zijnde, commandeert de onderwijzer :

« *Halt.* »

op welk kommando de ruiters hunne paarden herstellen en zonder schokken halt maken.

Bij deze beweging voeren het eerste en tweede gelid, ieder voor zich eene zwenking op eene vaste spil uit. Elk gelid van vieren van het tweede gelid, komt naast dat van het eerste. De beweging geëindigd zijnde, bevindt het peloton zich op één gelid.

295. Het peloton op één gelid zijnde, wordt door de kommando's bij § 294 voorgeschreven weder in kolonne gebracht, zoodat de ruiters van het tweede gelid zich vóór hunne voorlieden bevinden; het peloton wordt door dezelfde beweging tweemaal te herhalen, tot deszelfs natuurlijke orde terug gebracht.

Bij de eerste beweging van *met vieren links*, moet het eerste gelid van vieren langzaam de beweging uitvoeren, ten einde de andere tijd te geven, de hunne te volvoeren, terwijl bij het tweede *met vieren links*, het laatste gelid van vieren, hetwelk hoofd der kolonne wordt, bij het doen der beweging den gang een weinig moet uitstrekken, om het achterste der kolonne niet op te houden.

296. Het peloton in kolonne zijnde, en met vieren links gemaakt hebbende, zoodat hetzelve zich op één gelid bevindt, commandeert de onderwijzer om front te maken naar de tegenovergestelde zijde:

1°. « *Met vieren links — (of regts) om keert.* »

2°. « *Marsch.* »

op welk laatste kommando elk gelid van vieren, naar de opgegevene beginselen voor met vieren links, de beweging van links om keert uitvoert; daarna kommandeert de onderwijzer:

1°. « *Halt.* »2°. « *Regts (of links) — rigt u.* »3°. « *Staat.* »

Om het peloton weder in kolonne te doen overgaan in deszelfs natuurlijke orde, wordt met vieren links (of regts) gekommandeerd.

297. Wanneer de kolonne in marsch is, wordt de beweging uitgevoerd als bij § 294 is voorgeschreven, oplettende, dat op het kommando marsch, de spillen dadelijk zonder schokken ophouden, en met het linkerbeen het achterstel hunner paarden vlug omzetten. De inzwenking bijna voltooid zijnde, wordt gekommandeerd:

1°. « *Vóór — waarts.* »2°. « *Guide regts (of links).* »

Op het tweede gedeelte van het eerste kommando gaan de de spillen zoowel als alle andere ruiters vooruit, zich gedragende naar de beginselen voor den marsch regt uit, en zich op den guide regelende.

298. Het peloton in kolonne marcherende, en met vieren links gemaakt hebbende, waardoor hetzelfde zich op een gelid bevindt, doet de onderwijzer met vieren links (of regts) om keert uitvoeren, en kommandeert, wanneer de inzwenking bijna voltooid is:

1°. « *Voor — waarts.* »2°. « *Guide regts (of links).* »

Om het peloton weder in natuurlijke orde in kolonne te herstellen, doet de onderwijzer met vieren links of regts maken, en duidt de guide links aan.

299. Om het peloton, in kolonne met vieren marcherende, den regter vleugel vóór, te doen teruggaan, zal men kommanderen:

1°. « *Met vieren links (of regts) — om keert.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Voor — waarts.* »

4°. « *Guide regts (of links).* »

hetgeen uitgevoerd wordt volgens de voorschriften van § 296, in acht nemende, dat de gelederen van vieren gelijktijdig uit- en inzwinken, om gezamenlijk in bataille en kolonne te komen, zich regelende op het laatste gelid van vieren, hetwelk hoofd der kolonne wordende, den gang uitstrekt, om de andere niet op te houden. Na deze beweging zijn de ruiters van het tweede gelid vóór hunne voorlieden geplaatst.

Om de kolonne in de natuurlijke orde te herstellen, wordt zulks door de bewegingen van *met vieren regts (of links) — om keert*, bewerkstelligd.

300. Om het peloton in bataille zijnde, naar deszelfs regter of linker zijde veld te doen winnen, kommandeert men:

1°. « *Met vieren regts (of links).* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Voor — waarts.* »

4°. « *Guide links (of regts).* »

Het peloton *met vieren regts* gemaakt hebbende, bevinden de ruiters zich acht in front; ieder gelid

van vieren op zich zelve de beweging uitvoerende, zijn de vier ruiters van het tweede gelid regts van die van het eerste geplaatst.

Het omgekeerde heeft bij de beweging met vieren links plaats.

301. Het peloton met vieren regts (of links) gemaakt hebbende, en acht man in front zijnde, zal men, om van directie te veranderen, kommanderen:

« *Hoofd der kolonne links (of regts).* »

Op dit kommando kommandeert de tweede onderwijzer:

1°. « *Wendt links (of regts).* »

2°. « *Koor — waarts.* »

De beweging geschiedt als bij § 208 is voorgeschreven, elk gelid van acht, op dezelfde wijze en plaats als het eerste wendende.

302. Om het peloton in bataille te herstellen, wordt gekommandeerd:

1°. « *Met vieren links (of regts).* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Halt.* »

4°. « *Regts (of links) — rigt u.* »

5°. « *Staat.* »

303. Wanneer het peloton met vieren regts of links heeft gemaakt en zich acht in front bevindt, zal men, om in deze orde terug te doengaan, zich naar het voorgeschrevene bij § 298 gedragen.

304. Om het peloton in bataille zijnde te doen teruggaan, kommandeert men:

1°. « *Met vieren links — (of regts) om keert.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Voor — waarts.* »

4°. « *Guide regts (of links).* »

Na deze beweging bevindt zich het tweede gelid vóór het eerste, en de gelederen van vieren zijn in het geheele peloton in omgekeerde orde.

Bij dezen rugwaartschen marsch gedraagt het peloton zich volkomen naar de beginselen van den marsch regtuit, en zal de onderwijzer dezelfde naauwkeurigheid vorderen, als of hetzelve in natuurlijke orde marcheerde. Door dezelfde beweging te herhalen, wordt het peloton in de vroegere orde hersteld.

305. Alvorens de bewegingen met vieren aan te vangen, zal de onderwijzer zich verzekeren, dat de ruiters hunne nummers wel kennen, en die van het tweede gelid goed op hunnen afstand zijn. Hij ziet toe dat de spullen op het voorbereidings-kommando den gang niet vertragen, dat zij op het kommando *marsch* halt houden, en zonder terug te gaan op de plaats wenden, dat zij niet naar de eene of andere zijde afwijken en naauwkeurig het achterstel hunner paarden omzetten, zich regelende naar de zwenkende vleugels, en eindelijk, dat de ruiters hunne paarden een weinig naar de spil gebogen hebben, en de zwenkende vleugels zacht in- en uitzwenken.

306. Bij de bewegingen uit de flank, plaatst de tweede onderwijzer zich ter zijde van den guide op de hoogte van het eerste gelid van acht, de opsluitende onder-officier maakt regts of links, en marcheert ter hoogte van de plaats, die hij in bataille bekleedt.

307. De bewegingen met vieren, moeten beurte-
lings *regts* en *links* en in den gang, waarin men

marcheert, uitgevoerd worden, uitgezonderd in galop.

Wanneer het peloton in kolonne marcheert met den regtervleugel voor, wordt links om keert gemaakt, en tegenovergesteld wanneer de linkervleugel zich voor bevindt.

308. Het peloton in bataille marcherende met opene gelederen, en de rotten met eenen pas tusschenruimte, doet de onderwijzer de handgrepen der wapenen uitvoeren.

Het peloton in kolonne met eenen marcherende, de ruiters op 3 passen afstand, zal de onderwijzer de oefening met de sabel doen uitvoeren, en voor die der lans 5 passen afstand doen nemen.

VIERDE ARTIKEL.

Carroussel rijden.

Springen over den slagboom en de sloot.

Aanval met het peloton.

Verzameling.

Tirailieren.

Carroussel rijden.

309. Ten einde de ruiters in het besturen hunner paarden, en het gebruik hunner wapenen meer en meer te volmaken, worden dezelve in het carroussel rijden geoefend.

Daartoe worden op houten palen van twee ellen hoogte, op elk der lange zijden van de rijbaan vier linnen koppen met hooi gevuld gerangschikt, dezelve dragen de nummers 1, 2, 3, en 4, en worden aan de binnenzijde op een pas van den hoefslag opgesteld, met uitzondering van paal n° 2, die op twee

passen geplaatst wordt, en waarop de ruiter het pistoolschot moet lossen. (Zie de laatste plaat.)

De eerste kop is geplaatst ter hoogte van den linkervleugel van elk gelid.

De tweede, op eenen gelijken afstand van de eerste en de derde, deze laatste bevindt zich in het midden der lange zijde.

De vierde is opgesteld ter hoogte van den rechtervleugel van elk gelid.

Ten einde de paarden te bedaren, zal de onderwijzer op beide handen eenige toeren in den stap en draf op den hoefslag doen rondrijden.

Hij zal daarna de ruiters aan de beide uiteinden der rijbaan door de beweging van front opstellen, zoodat de twee gelederen tegen over elkander staan, den rug keerende naar de korte zijde, en op 6 passen voorwaarts van den hoefslag; hij doet daarna de pistolen laden.

Niet meer dan twee ruiters te gelijk zullen het carroussel rijden, de onderwijzer duidt den genen aan, waarnaar de andere zich moet regelen.

310. De onderwijzer gelast den linkervleugelman van elk gelid, zich te plaatsen op den hoefslag aan het begin der lange zijde en achterwaarts van den linkervleugel van zijn gelid, beide nemen het pistool hoog en spannen den haan.

Op het kommando marsch begeven zich de beide ruiters in stap vooruit, nemen ter hoogte der paal no. 3 den draf aan, en gaan aan de eerste hoek in galop over. — Zij gaan achter het tegen hen overgestelde gelid om, blijven den hoefslag volgen, en trachten hunne paarden te bedaren en eenen regelmatigigen

gang te houden. — Zij gaan achter hun gelid heen, en wanneer zij ter hoogte gekomen zijn van paal n°. 2, brengen zij met half gestrekten arm het pistool om laag, leggen op den kop aan, en geven vuur, zorgende hunne paarden wel in de hand te houden. Zij steken alsdan het pistool op, trekken de sabel en nemen de houding van *gereed om te pareren*. — Beide ruiters gaan voor de tweede maal achter het tegen hen overgesteld gelid om, en blijven op den hoefslag marcheren, de houding aannemende van hoog sabel voor het tweede gelid.

Bij den kop n°. 1 gekomen, die aan den linkervleugel van het hun tegenovergesteld gelid geplaatst is, brengen zij dezelve eene houw toe, regt op en neder, en nemen daarna de houding aan om regts te houwen.

Ter hoogte van den kop n°. 3 gekomen, houwen zij regts naar dezelve en nemen daarna de houding van regts steekt aan.

Bij den kop n°. 4 gekomen, brengen zij den regtschen steek toe.

Zij gaan voor de tweede maal achter hun gelid om, en op het midden der lange zijde gaan zij in draf en daarna in slap over. Wanneer zij ter hoogte gekomen zijn van het hun tegenovergesteld gelid, verlaten zij den hoefslag en stellen, langs den kortsten weg achter hun gelid heen gaande, zich aan deszelfs regtervleugel op, waarna zij de sabel opsteken.

Zoo dra deze twee ruiters den draf hebben aangenomen, worden zij door den linker ruiter van elk gelid, den een' na den anderen opgevolgd.

311. De onderwijzer beveelt als hoofdzaak den rui-

ters aan, hunne paarden wel te besturen en de houding van het bovenlijf en die der hand te verzekeren. Het wordt verboden eenige andere lading dan de gewone te bezigen, daar de enkele prop voldoende is den kop af te schieten.

312. Daarna wordt dezelfde oefening op de linkerhand herhaald; de eerste ruiter van den regtervleugel van elk gelid plaatst zich op den hoefslag, en gedraagt zich als voor de oefening op de regterhand is voorgeschreven.

Voor het schieten met het pistool zullen de koppen n°. 2 zijdelings van plaats veranderen, en tusschen de koppen 3 en 4 opgesteld worden op twee passen van den hoefslag. Ter hoogte komende van den kop n°. 4, die zich aan den regtervleugel van het hun tegenovergesteld gelid bevindt, zullen de ruiters de houding aannemen van hoog sabel voor het tweede gelid, en links regt op en neder den houw toebrengen; daarna nemen zij de houding aan om links te houwen, en aan kop n°. 3 gekomen, brengen zij den linkschen houw toe, waarna zij de houding om links te steken aannemen, en aan kop n°. 1 gekomen, den steek volbrengen.

313. De lanciers voeren dezelfde beweging uit en steken naar alle koppen, die tot dat einde in de rigting van den kop n°. 2 zijn opgesteld.

314. Ten einde deze bewegingen wel te doen begrijpen, zal de onderwijzer dezelve eerst in stap doen uitvoeren, en na elke uitvoering de ruiters doen halt maken; wanneer daarbij meer en meer regelmatigheid zal worden opgemerkt, wordt de oefening in den draf en daarna in galop herhaald.

Springen over den slagboom en de sloot.

315. Het springen over de sloot en den slagboom, zal nu, naar de bekende regelen, met gelederen van tweeën en vieren, en naderhand met gelederen van pelotons, naar de voorschriften van § 174 en 175 worden uitgevoerd, en de ruiters daarbij de opletendheid hebben, met gemak te marcheren en zich niet te dringen; zij moeten in gelijk tempo, en goed gerigt, aan de sloot of den slagboom aankomen, gelijktijdig de bekende hulpen geven, en, na den sprong, zonder aarselen, in den vroegeren gang, voortrijden.

Wanneer men eene op twee gelederen geformeerde troep doet springen, moet het tweede gelid, op tien passen van het punt waar gesprongen moet worden, halt maken, en zoodra het eerste gelid den sprong volbragt heeft, zich dadelijk daartoe in beweging stellen.

Aanval met het peloton.

316. De ruiters in den afzonderlijken aanval geëfend geweest zijnde, zal de onderwijzer, om dezelve door het peloton te doen uitvoeren, de sabel doen trekken. Het peloton wordt door den tweeden onderwijzer aangevoerd, ten einde de eerste zich dáár plaatsen kan, waar hij de begane misslagen opmerkt.

De linie waar halt moet gehouden worden, wordt op 240 passen voorwaarts door twee ruiters, die front tegen elkander maken, op den afstand van eene pelotonsbreedte, afgebakend.

Om het peloton vooruit te doen gaan , kommandeert men , na de lanciers de lans uit den schoen te hebben doen nemen en achter de dij plaatsen :

- 1°. « *Peloton voorwaarts.* »
- 2°. « *Guide regts (of links).* »
- 3°. « *Marsch.* »

Zoodra het peloton 20 passen gemarcheerd heeft wordt gekommandeerd :

- 1°. « *In draf.* »
- 2°. « *Marsch.* »

zestig passen verder kommandeert men :

- 1°. « *In galop.* »
- 2°. « *Marsch.* »

tachtig passen verder kommandeert men :

- « *Attaqueert.* »

Op dit kommando nemen de ruiters de houding van hoog sabel aan ; (Lanciers het eerste gelid velt lans , het tweede gelid dezelve regt houdende , doch een weinig latende zakken , de rechterhand omlaag) zij strekken den galop uit zonder zich te ontbinden , noch hunne paarden los te laten.

Wanneer het peloton op 20 passen van de twee ruiters , die de linie afbakenen , aangekomen is , kommandeert men :

- 1°. « *Peloton.* »
- 2°. « *Halt.* »
- 3°. « *Regts (of links) rigt u.* »
- 4°. « *Staat.* »

Op het eerste kommando wordt de sabel en lans gedragen en de draf aangenomen.

Op het kommando *halt* , hetwelk rekkende wordt

uitgesproken, zal het peloton op de plaats ophouden.

317. De ruiters moeten zorgvuldig in den aanval geoefend worden, zonder echter van dit onderrigt misbruik te maken, ten einde de paarden niet te veel af te matten.

De onderwijzer ziet toe, dat een blijvende regelmatige galop gereden wordt, dat de manschappen wel gesloten, doch met gemak marcheren; dat zij de hand ligt hebben, ten einde de paarden onbelemmerd in het gelid gaan, en zich niet te veel verontrusten; dat de ruiters op het oogenblik van den aanval het bovenlijf een weinig voorover brengen, om nadruk aan den schok te geven; dat zij wel doorzitten, om met meer gemak hunne paarden te besturen en de hand vrij te hebben tot een onbelemmerd gebruik van hun wapen; en eindelijk dat het tweede gelid des noods meer, dan geen genoegzamen afstand heeft.

De onderwijzer moet trachten de ruiters wel te doen begrijpen, dat zij door hunne paarden goed te besturen, zonder die geheel los te laten, dezelve van tijd tot tijd de werking van het gebit doende voelen zonder gestadig de teugels te spannen, en door het doorloopen van evenwijdige lijnen en goed gerigt te blijven, allen veel tot den schok der charge kunnen bijdragen. Eindelijk beveelt de onderwijzer de ruiters aan, niet voor het daartoe te geven kommando van gang te veranderen, en niet voor het kommando *attaqueert* den galop uit te strekken.

De verzameling.

318. Om de ruiters te oefenen, zich met gemak

te verzamelen, wordt het peloton aan het uiteinde van het terrein geplaatst, de sabel getrokken en de aanval *en fourrageurs* geblazen, op welk signaal de ruiters zich verspreiden moeten en *en fourrageur* chargeren; de onderwijzer en de vleugelrotten blijven staan. Wanneer de ruiters 150 à 200 passen gemarcheerd hebben, wordt de verzameling geblazen. Op dit signaal maakt de *regter helft* van het peloton *met eenen regts om-keert*; de *linker helft met eenen links om-keert* en hernemen hunne plaats langs den kortsten weg.

De verzameling moet snel en in stilte geschieden, en de ruiters steeds achter de vleugelrotten omrijden.

Zoodra twee derde gedeelten der ruiters verzameld zijn, wordt het peloton vooruit gebragt.

Aanvankelijk zal het verspreiden en verzamelen in den stap, en vervolgens in den draf en galop geschieden, waarna de onderwijzer de beweging doet herhalen zonder de vleugelrotten te doen staan blijven, in welk geval de ruiters zich achter den onderofficier verzamelen.

Over de tirailleurs.

319. Het peloton voorondersteld wordende een gedeelte van het escadron uit te maken, zal geoefend worden zich als tirailleur te verspreiden, om het front en de flanken van het escadron te dekken.

Het peloton aan het uiteinde van het terrein in bataille zijnde, doet de onderwijzer het pistoolholster ontbloten en de wapens laden. Hij brengt het peloton vooruit, en kommandeert, wanneer hij de rui-

ters als tirailleurs wil verspreiden ,

1°. « *Zes rotten van den regtervleugel en tirailleurs.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide regts.* »

Op het eerste kommando plaatst de opsluitende onder-officier zich voor de zes linker rotten , waarover hij het bevel op zich neemt.

Deze zes rotten zijn bestemd om de tirailleurs te ondersteunen en te vervangen.

Op het kommando marsch , kommandeert de opsluitende onder-officier aan de 6 rotten van den linker vleugel halt , en doet de sabel trekken.

Op dit zelfde kommando marcheren de zes regter rotten van den regter vleugel regt uit en verspreiden zich , na tien passen gemarcheerd te hebben en tirailleurs , zoodanig dat zij het voorgestelde front van een escadron dekken , en hetzelfde overvleugelen ; de regter vleugelman gaat schuins-regts , de linker schuins-links. De ruiters van het tweede gelid plaatsen zich , zoodra mogelijk , ter hoogte van het tweede gelid en links van hunne voorlieden , en zoodra dezelve in linie zijn , nemen zij allen de *karabijn* of het *pistool hoog* , en blijven doormarcheren tot *halt* geblazen wordt.

De onderwijzer doet halt blazen , wanneer de tirailleurs 100 à 150 passen van de ondersteuningstroep verwijderd zijn.

De ruiters regelen zich naar de zijde van den guide , om hunne tusschenruimte van vijf passen te nemen , en de bewegingen uit te voeren , welke zoo lang zij

verspreid zijn, door de trompet worden aangeduid.

De tweede onderwijzer plaatst zich achter de tirailleurs, om de bewegingen gade te slaan.

320. De pelotons-kommandant, gevolgd door een trompetter, plaatst zich halfweg van de tirailleurs en de ondersteuningstroep, en begeeft zich overal waar zijne tegenwoordigheid vereischt wordt. De tirailleurs en de ondersteuningstroep voeren hunne bewegingen uit op de signalen van den trompetter, die den officier volgt.

Wanneer de pelotons-kommandant de tirailleurs vooruit wil brengen, doet hij den marsch blazen, op welk signaal de tirailleurs vooruit gaan, zich op den guide regelende, en aan die zijde hunne tusschenruimte bewarende; de ondersteuningstroep volgt, en blijft op denzelfden afstand.

Om de tirailleurs naar de regter zijde te doen marcheren, zal men *met éénen regts* doen blazen; ieder ruiters maakt *met éénen regts*, volgt dengene die hem vooruit gaat, zorg dragende zijnen afstand te behouden; de ondersteuningstroep *wendt regts*.

Om de tirailleurs weder front te doen maken, wordt *met éénen links* geblazen, waarop de tirailleurs *met éénen links* maken en de ondersteuningstroep *links wendt*.

Om de tirailleurs naar de linker zijde te doen marcheren, zal men *met éénen links* doen blazen, elk tirailleur maakt *met éénen links*, volgt dengenen die hem vooruit gaat, en blijft op zijnen afstand; de ondersteuningstroep *wendt links*.

Om de tirailleurs weder front te doen maken, laat

men *met éenen regts* blazen, de tirailleurs maken *met éenen regts*, de ondersteuningstroep *wendt regts*.

Indien men, na met eenen regts gemaakt te hebben, naar de tegenovergestelde zijde wil doen marcheren, zal men *links om-keert* doen blazen, waarop de tirailleurs en de ondersteuningstroep *links om-keert* maken en voorwaarts marcheren.

Indien men, na met eenen links gemaakt te hebben, naar de tegenovergestelde zijde wil doen marcheren, zal men *regts om-keert* laten blazen, waarop de tirailleurs en ondersteuningstroep *regts om-keert* maken en vooruit marcheren.

Indien de ruiters bij de bewegingen uit de flank mochten blijven vuren, zullen zij uit de kolonne gaan om front naar den vijand te maken en te vuren, waarna zij dadelijk in versnelden gang hunne plaats in de kolonne hernemen.

Om de tirailleurs, het zij marcherende het zij stilstaande terug te doen trekken, zal de pelotons kommandant den *terugtogt* doen blazen. Op dit signaal begeven de ruiters van het eerste gelid zich 5 passen vooruit, geven vuur en maken dadelijk linksom-keert, waarna zij terugtrekkende hunne wapens herladen. Na 50 of zoo noodig meer passen te zijn teruggegaan, maken dezelve op het daartoe te geven signaal *regts om-keert*; de ruiters die de eerste linie uitmaken, geven vuur en maken links om-keert, gaan hunne wapens herladende terug, trekken door de tusschenruimte der tweede linie nog 50 passen terug, en maken door *regts om-keert front*.

De ruiters der linie welke terug is, gaan vijf passen

vooruit op het oogenblik, dat de ruiters die teruggaan door hunne tusschenruimte heentrekken en beginnen dadelijk te vuren.

De opvolgende beweging der twee linien duurt zoolang men de tirailleurs wil doen teruggaan, en wanneer men de terug gaande beweging wil doen ophouden wordt marsch geblazen, op welk signaal de ruiters welke terug zijn in verdubbelden gang oprukken, en gezamenlijk vooruitgaan tot halt geblazen wordt.

Indien de onderwijzer de geheele linie der tirailleurs gezamenlijk wil doen teruggaan, zal hij met eenen links om-keert doen blazen.

De ondersteuningstroep trekt terug en maakt front zich regelende op de tirailleurs, en steeds op 60 passen afstand blijvende van de 2de linie; dezelve gaat niet eerder terug, dan op het oogenblik, waarop de retirerende linie door de tusschenruimte heengaat der linie, welke zich vooruit begeeft.

321. De verzameling der tirailleurs heeft steeds plaats op het punt, waar zich de officier bevindt.

Om de tirailleurs te verzamelen, plaatst de officier zich gewoonlijk voor de ondersteuningstroep, en doet de *verzameling* blazen; op dit sein maken de tirailleurs linksom-keert, verzamelen zich langs den kortsten weg bij de ondersteuningstroep, en trekken de sabel.

Indien de officier zich niet bij de ondersteuningstroep bevindt, wanneer hij de verzameling doet blazen, voegen de tirailleurs zich bij denzelfen even als de ondersteuningstroep, en oefent men alzoo de ruiters zich op elk punt der linie te leeren verzamelen.

322. Indien zich voor het front van de linie een defilé opdoet, hetwelk doorgetrokken moet worden, zullen de ruiters, welke zich daartegen over bevinden, hetzelfde het eerst door gaan; zij worden op eenigen afstand door de anderen gevolgd, die *met eenen links* en *regts* maken, om zich in kolonne te plaatsen. Zoodra de eerste het defilé zijn door gegaan, marcheren dezelve 50 à 60 passen vooruit, de anderen volgen zoo spoedig mogelijk op, en formeren door schuins regts en links te maken, de linie. De ondersteuningstroep trekt het defilé niet eerder door, vóór dat de eerste tirailleurs hetzelfde wel hebben herkend.

Moeten de tirailleurs een defilé achterwaarts door trekken, gaat de ondersteuningstroep, op gepasten afstand genaderd zijnde, hetzelfde snel door, en plaatst zich op 50 of 60 passen zijwaarts van hetzelfde; de beide ruiters die zich aan de vleugel bevinden maken links om-keert, gaan achter de linie heen, om gezamenlijk aan den ingang van het defilé aan te komen, en gaan hetzelfde zoo snel mogelijk door; zij worden door de andere ruiters, die achtervolgens dezelfde beweging uitvoeren, van nabij opgevolgd; de ruiters van het midden, die het defilé dekken, trekken hetzelfde het laatste door.

Bij den uitgang van het defilé, wenden de beide ruiters die aan het hoofd zijn, de eene links, de andere regts, en wanneer zij alle het defilé zijn doorgetrokken, houden zij op het daartoe te geven signaal halt, en maken front.

De onderwijzer doet nu en dan de tirailleurs ver-

zamelen , zoodra dezelve hetzij vóór hetzij achterwaarts het defilé hebben gepasseerd.

323. Deze bewegingen worden eerst *in den stap*, daarna *in den draf* en eindelijk *in den galop* uitgevoerd. Zoodra de ruiters zeker zijn van hetgeen zij te doen hebben, zal men hen met losse patronen doen vuren, en in alle gangen in de behandeling der wapens oefenen, en eindelijk met opgerolde en om het lijf (*en bandoulière*) gedragene mantels doen tiraileren.

324. Om de vuren te doen beginnen of eindigen, zal men *een half appel* laten blazen; de ruiters mogen nimmer te gelijk, maar moeten de een na den anderen vuren, van de zijde van den guide aanvangende; ieder ruiter van het tweede gelid regelt zich naar zijnen voorman, zoo dat steeds een van beide zoo veel mogelijk vuur kan geven, terwijl de andere laadt; moettende beide ruiters van elk rot zich steeds dekken, ondersteunen en onderling eene gemeene zaak maken. De tirailleurs niet vooruitgaande, zullen steeds in beweging moeten blijven, en zal daartoe ieder ruiter van het eerste gelid, na gevurd te hebben, eenige passen terug gaan om weder te laden, en zoodra hij weder in linie is, die van het tweede gelid vuren en hetzelfde verrigten.

Bij den aanval en fourageurs, blijven de ruiters van het tweede gelid in de nabijheid van hunne voorlieden, ten einde zich onderling te ondersteunen.

Zoodra de tirailleurs-linie aanvalt, moet de ondersteuningstroep van nabij volgen.

Wanneer de tirailleurs zich weder in peloton formeren, steken zij het pistool op, brengen de karabijn op de plaats en trekken de sabel. (De lanciers dragen de lans.)

325. Wil men de tirailleurs doen vervangen, zal de onderwijzer kommanderen :

1°. « *Zes rotten van den linker vleugel en tirailleurs.* »

2°. « *Marsch.* »

3°. « *Guide regts.* »

Op het kommando *marsch*, verspreidt de ondersteuningstroep zich, en begeeft zich op de linie der vorige tirailleurs.

Deze nieuwe tirailleurs gaan hen, die zij vervangen moeten, aan de rechterzijde voorbij, en maken na vijf passen te zijn vooruitgegaan, halt. Zoodra deze nieuwe linie geformeerd is, maken de vroegere tirailleurs links om-keert en verzamelen zich in galop bij den officier, die zich gedurende de beweging daar geplaatst zal hebben, waar de 6 rotten, die nu de ondersteuningstroep worden, zich weder moeten formeren.

De onder-officier, die de linker rotten gekommandeerd heeft, zal nu de rechter rotten kommanderen.

Indien er twee onder-officieren bij het peloton zijn, dan blijft ieder bij dat gedeelte, waartoe hij behoort.

Bij het verzamelen of inrukken moeten de lanciers de lans regt op houden, ten einde elkander niet te kwetsen.

ALGEMEEN OVERZIGT

nopens de verdeeling en opklimming van het onderwijs.

Elk ruiter, die bruikbaar geacht zal kunnen worden in het escadron, moet de lessen van het militair onderrigt in het rijden en de pelotons-school, niét alleen doorloopen hebben, maar met juistheid en vaardigheid kunnen uitvoeren.

Tot dat oogmerk zullen in het eerste jaar alle rekruten het in dit deel vervatte onderrigt zoo veel mogelijk geheel moeten hebben doorgewerkt.

De onderwijzer zal echter in dit eerste jaar zich bepalen de rekruten het onontbeerlijkste en noodwendigste tot bereiking van eenen zekeren graad van practische bruikbaarheid te leeren en te doen uitvoeren; hij zal alzoo de moeilijkste détails, als voltes in galop, en het springen, bij het aanvankelijk doorloopen der lessen overslaan, en in het algemeen trachten de rekruten alleen zoo ver te brengen, dat zij in het volgende voorjaar tot de exercitien met het escadron kunnen worden toegelaten.

Na afloop dezer zomer-oefeningen zullen de jonge manschappen weder dadelijk in de lessen teruggaan, om gedurende den winter derzelve af rigting voort te zetten, en de meer moeilijke aanvankelijk overgeslagene details te beoefenen.

Uit deze manschappen zal de onderwijzer alsdan de zoodanige onderscheiden, welke door geschiktheid, toeleg en lust tot volmaking, zich voordeelig hebben doen kennen, en alzoo eenen maatstaf verkrijgen tot indeeling van klassen, om naar den graad der afzonderlijke ontwikkeling te bepalen, van waar het onderrigt weder aangevangen en hoe ver hetzelfde zal moeten worden voortgezet.

De manschappen, welke in het tweede voorjaar in het escadron zullen hebben mede geexerceerd, zullen voor het grootste gedeelte (en voornamelijk dezulke welke geenen bijzonderen aanleg hebben,) nog geenszins als geoeffende ruiters kunnen betracht worden, en dewijl ook bij het exerceren, door de escadrons en pelotons-kommandanten op het rijden van elken ruiter niet zoo veel acht is geslagen kunnen worden als bij zoo weinig geoeffende manschappen zoude vereischt zijn geworden, zullen deze natuurlijk veel in houding, wijze van besturing der paarden en aanwending der hulpen verloren hebben, zoo dat, na afloop der tweede voorjaars oefeningen, die manschappen steeds op nieuw in de lessen moeten teruggaan, om naar mate van vorderingen en aanleg weder in klassen te worden ingedeeld.

Door iedere klasse zal als dan het geheele onderrigt in de rijkunst weder op nieuw doorgewerkt, en voornamelijk die oefeningen hervat worden, waarbij de opgemerkte gebrekkige uitvoering en fouten, die door de manschappen gemaakt zijn, hersteld en meer en meer volkomenheid zal erlangd worden.

Daar echter ook de paarden bij de exercitien in het escadron, om bovengemelde redenen, veel uit de hand geraakt zullen zijn, en bij de manoeuvres op elk paard niet afzonderlijk gelet is kunnen worden, zullen deze veelal in het gelid kwade gewoonten hebben aangenomen, en moeten alzoo na afloop der manoeuvres en behoorlijken rust-tijd, op nieuw op de trems worden gereden, om tot het wel gehoorzamen aan de hulpen van handen en beenen op nieuw in de lessen geoefend te worden.

Zulks zou naar den regel alleen aan onder-officieren of aan de beste en oudste ruiters moeten worden opgedragen; dan, daar men niet met zekerheid kan aannemen, dat een genoegzaam aantal zoodanige ruiters zal aanwezig zijn, en alle manschappen in het algemeen daartoe moeten opgeleid worden, zullen tot aanvulling van het daartoe noodige getal, uit die manschappen, welke reeds eene tweejarige oefening hebben genoten, de zoodanige worden gekozen, die de meeste geschiktheid en talenten in het rijden ontwikkeld hebben, en blijkbare lust tot verdere bekwaming aan den dag leggen.

Zoodanige manschappen zullen als dan eene afzonderlijke klasse uitmaken, en gezamenlijk met de oude ruiters de paarden op nieuw toe rijden, ten einde na het onderrigt voor de eerste klasse, in dit deel vervat, wel begrepen en volkomen uitgevoerd, alsmede voldoende bewijzen gegeven te hebben eener genoegzame vaardigheid in het toe rijden op de trems, tot het onderrigt der 2^e. klasse toegelaten, en alzoo opgeleid te worden tot remonte

berijders en onderwijzers der 1^e. klasse, volgens den inhoud van het 2^e. deel van het onderrigt in de rijkunst.

Ten slotte wordt hier nog aangemerkt, dat hoezeer de noodzakelijkheid van het aanvangen van het onderrigt op de deken door velen is betwist geworden, het echter eene op de ondervinding gegronde waarheid is, dat de rekrut, die nimmer met een paard heeft kunnen omgaan, noch vroeger gereden heeft, op den zadel de eerste beginselen van den goeden zit niet verkrijgen kan, en dat alzoo het aanvangen op de deken met dezen eene onvermijdelijke behoefte is. Dit onderrigt kan echter naar mate van de geschiktheid der rekruten bekort worden, en wordt het in het algemeen aan den onderwijzer overgelaten, om manschappen uit den boerenstand, en de zoodanige, die reeds van hunne jeugd af aan met paarden hebben omgegaan, na eenige malen in de manege op de deken daarvan eene proef te hebben genomen, naar bevinding onmiddelijk tot de oefening der eerste les op den zadel te doen overgaan.

*Bij de uitgevers dezes zijn mede te bekomen de
navolgende werken :*

- BALASSA EN KLATTE, het Hoefbeslag zonder dwang, 1830, met platen, in kl. 8°. f 1. 80.
- BRACK (DE), Voorpostendienst der ligte Kavalerie, 1834, in kl. 8°. - 2. 50.
- BRANDT (VON), Taktiek der drie wapens, Infanterie, Kavallerie en Artillerie, naar het Hoogduitsch, door den Kapitein VAN MULKEN, 1837, in 8°. - 2. 40.
- DUYN (VAN DEN), Bijdragen tot het afrigten van Paarden, in 12°. - 0. 75.
- DECKER (VON), Taktiek der drie wapens: Infanterie, Kavallerie en Artillerie, op zich zelve en verbonden in de geest der nieuwere krijgvoering, uit het Hoogduitsch vertaald door den Majoor Baron van BÖCKOP, 1831, 2 deelen, in 8°. - 9. 00.
- DIETERICKS, De kunst van het Hoefbeslag, of handleiding om zoodwel de gezonde als gebrekkige hoeven der paarden op eene doelmattige wijze te behandelen en te beslaan, 1830, met eene plaat, in kl. 8°. - 2. 40.
- Handleiding tot de oefening met de sabel, ten dienste der Kavallerie in het Nederlandsche leger, vrij gevolgd naar het fransch van den Generaal LA ROCHE-AYMON, 1835, in kl. 8°. - 0. 30.
- tot het afrigten van paarden volgens de methode Baucher, vrij gevolgd, 1835, in kl. 8°. - 0. 20.
- tot de paardenkennis, ten dienste der Onder-Officieren der Kavallerie, 1837, met platen, in kl. 8°. . - 1. 20.
- Instructie voor de behandeling der lans, ten gebuik van het Regiment Lanciers, binnen dit Rijk, gearresteerd krachtens de autorisatie bij Zijner Majesteits besluit van den 1sten November 1820, n°. 10, met platen, in 8°. . . - 3. 60.
- tot de Velddienst voor de Kavallerie, naar het Hoogduitsch, 1822, in zakformaat. - 0. 30.

NETTEN (GEISWEIT VAN DER), Handleiding der Paardenkennis, bevattende de paardenkennis, de gezondheidsbewaring en de ziekte der paarden, 1817, 2 dn. met platen, in 8°. f 10. 00.

— Handboek der paardenkennis enz., ten dienste van den Burger- en Krijgsstand, 1817, met platen, in 8°. - 4. 80.

— Onderrigt wegens het Schiet- en Zijdgeweer, ten dienste van het Koninklijke Nederlandsche Leger, met aanmerkingen en bijgevoegde platen vermeerderd; *vijfde uitgave*, gevolgd van het onderrigt wegens het Schiet- en Zijdgeweer, *sedert het jaar 1813, 1828* met platen, in 8°. . . . - 7. 00.

— Onderrigt voor de ligte troepen en in den Voorpostendienst, volgens het voorschrift van **FREDERIK II**, voor zijne Officieren der Kavallerie, naar het Fransch, met aanmerkingen en bijvoegsels, 1823, *derde uitgave*, in 8°. . . . - 3. 60.

— Bijzonder onderwijs in de handgrepen te paard, 1829, *nieuwe vermeerderde uitgave*, in zakformaat. . . . - 0. 60.

Reglement op den Inwendigen dienst, de Politie en de Krijgstucht der Kavallerie van het Koninkrijk der Nederlanden, gearresteerd bij dispositie van den Commissaris-Generaal van Oorlog, van den 26 Januarij 1820, n°. 21, *tweede druk*, in 8°. - 2. 00.

Voorschriften van het legeren der Kavallerie, 1834, met platen, in kl. 8°. - 1. 00.
